

Alessandro Bofa

Tako sam izmislio

SEKS

Alesandro Bofa
Tako sam izmislio

SEKS

Prevela
Gordana Subotić

Naslov originala

Alessandro Boffa

SEI UNA BESTIA, VISKOVITZ

Copyright © Garzanti Editore 1998

Copyright © Garzanti Libri s.p.a., Milano

Translation Copyright © 2009 za srpsko izdanje, LAGUNA

Sibili

Sadržaj

Kako ide, Viskovicu?

Zar ti nikad ne misliš na seks, Viskovicu?

Glavu ćeš izgubiti, Viskovicu

Ne traži dlaku u jajetu, Viskovicu

Nabiše ti rogove, Viskovicu!

Nije zlato sve što sija, Viskovicu

Kakve su to svinjarije, Viskovicu?

Daleko si dogurao, Viskovicu

A ona, đta kaže, Viskovicu?

Manje pričaj, Viskovicu

S tobom treba oprezno, Viskovicu

Bije te loš glas, Viskovicu

Za koga ti sebe smatraš, Viskovicu?

Dosegao si nirvanu, Viskovicu

Na šta si spao, Viskovicu

Krv nije voda, Viskovicu

Bled si kao vosak, Viskovicu!

Popij jednu i ne brini, Viskovicu

To ti je da podivljaš, Viskovicu

Ti si životinja, Viskovicu

O autoru

Ostali smo sami na toj ledenoj kori, nasumice ploveći u polarnoj noći. Viskovic se okrenu i reče mi:

„Voleo bih da naš razgovor staviš crno na belo.“

„To je nemoguće“, odvratih. Nisam ni štampar ni pisac. Ja sam pingvin. A 'staviti crno na belo' za mene znači praviti druge pingvine.“

Međutim, posle mesec dana evo me ovde – nepokretan, s jajetom pod trbuhom, prisećam se.

Ja sam bio započeo taj razgovor...

KAKO IDE, VISKOVICU?

Ne postoji ništa dosadnije od života, ništa tužnije od sunčeve svetlosti, ništa varljivije od stvarnosti. Svako buđenje mi je bilo ravno smrti, a življenje sam doživljavao kao umiranje.

„Budi se, Viskovicu, maj je!“, zaskičala je Jana. „Pokupiće nam sve najbolje žirove.“

Protegao sam se s beskrajnim naporom i protiv svoje volje začkiljio na jedno oko. Uprkos svemu, moralo se živeti.

„Trenutak“, zakrkljao sam, „treba mi vremena da se odledim.“

Bio je kraj osmomesečnog zimskog sna. Budio sam se u sivilu onog sveta, u zagrobnom životu puhova.

U tami jazbine nazirao sam mišolike senke kako lelujavu stupaju međ tela naslagana u spavaonici pokraj izlaza, duše pokojnika što se, kao i ja, sele u budno stanje.

Skakutao sam postrance i celo koščato telo mi je škripalo. Počeh da prepoznajem poznate obrise pripadnika mog roda, unuke i praunuke, babe i dede, prababe i pradede, decu, roditelje, tasta i taštu. Neki su, šćućureni ispod dugačkog krznenog repa, i dalje dremuckali i, mrmljajući, prepuštali se tom razornom zadovoljstvu.

Malo-pomalo, što se metabolizam više zahuktavao, sve više su mi se budili bolovi u zglobovima; osećao sam dehidratizaciju, patnju svake posebne ćelije. Bila je to agonija buđenja, početak muke koja će potrajati četiri meseca, do novog zimskog sna. U takvim trenucima jedino ti hrana daje snage da se pridigneš na noge jer znaš da bez masnoće nećeš zaspati.

Ne daj se, Visko, rekoh sebi, u tvojim godinama s punim pravom možeš očekivati još tri zimska sna i, stari puhu, bilo bi gre'ota propustiti ih.

Poput zombija podigoh slabo ukrućeno telo bez masti i duše, nespretno se probih prema svetlosti od čijeg sjaja mi zasuziše oči.

„Mršav si kao čioda, Visko. Dođi da pregrizeš koji žir!“, doviknu mi Jana. Ona mi je već godinama partnerka kojoj sam uvek bio veran,

ne zato što smo mi puhovi skloni monogamiji već zbog lenjosti i želje za dokolicom. Bila je najružnija i najžalosnija ženka u celoj zajednici, najdosadnija i najgluplja. Upravo zato sam je i izabrao. Zato što jedino život ispunjen dosadom i razočaranjem omogućava prijatne i velike snove. To su važni trenuci. Ako je na onom svetu, to jest u budnom stanju, pakao, znači da je život, to jest raj, u snu. A ne obrnuto.

Nisam bio raspoložen da rizikujem i verem se po granama, i kad na zemlji spazih nekoliko savršenih žirova, sporo i pažljivo spustih kosti s panja. Oteturao sam se do tih plodova, šapicama sam ih oslobodio kapica i zario kutnjake u zreo kotiledon. Odmah mi je bilo bolje.

Moja jazbina je nekad bila gnezdo detlića, izdubljeno u hrastu sesiflori,¹ i generacijama je vlasništvo moje porodice. To drvo je najizdašnije u celoj šumi i ono što se s njega obere, dovoljno nam je do jeseni. Moja deca su već radila, nemarno opružena na granama. Sa očinskim zadovoljstvom sam, odobravajući, pratio njihovo lenjo ljuljuškanje, ugašen pogled, njihovu neosetljivost na život. Potom sam se uputio prema obali jezera.

Zato što, osim gojenja i dosađivanja, u budnom stanju treba sakupljati oniričku građu za sledeći zimski san. Stoga mi puhovi uvek skitamo po najzanimljivijim mestima: tražimo nadahnuće za naše priče, likove i pripovedačke motive. Maštu takođe obogaćujemo slušajući tuđe snove, u nadi da ćemo u njima naći neku zamisao vrednu podražavanja. To su radili Cukotić, Petrović i Lopez, opruženi na suncu ispod jednog hrasta, dok su repom meli otpale žirove.

„Dobro nam ustao, Viskovicu! Ispričaj nam kako je bilo“, reče Lopez.

„Pričanje zamara“, odbrusih mu.

Od njih nisam mogao ništa da naučim. Lopezovi snovi bili su jadne priče u kojima su svi završavali u čeljustima kune belice ili vidre. U Petrovićevom snu, međutim, puhovi su ubijali sve živo kako bi kasnije Petrović zubima raskomadao njih, jednog po jednog. Cukotić je, mučenik, patio od nesanice. Ako u snu čuješ neki glas koji dopire s onog sveta, možeš biti siguran da je ta utvara Cukotić.

Osim toga, moji snovi se nisu mogli prepričavati okolo. U njima je uvek bila poneka ženka puh i budite sigurni da to nije bila Jana. Neka ženka kakve postoje samo u snovima, remek-delo moje mašte.

Bile su potrebne godine valjanja u blatu i razočaranja da bih uspeo da zamislim nepatvoreno savršenstvo telesnih oblina, taj pravi spoj čednosti i grešnosti. Stvorio sam je lepu poput sna, zavodljivu poput zevanja, meku kao jastuče.

Nazvao sam je Ljuba.

Kad god sam razmišljao o njoj, uvek bi mi se strašno prispavalo. Načinio bih tri koraka i stropoštao se na neko oboreno stablo, savladan dremežom...

Zatekao sam je tamo gde sam je i ostavio, u tropskoj šumi koju sam za nju usnio, među cvećem hibiskusa i senkama akacija, u začaranoj životnoj sredini gde nema drugih šumova do muzike; ne postoje mirisi već miomirisi, nema uspona već samo blagih padina. Nema izbočina ni tvrdih površina i sve je, čak i debla, obloženo krznom, cvetnim laticama i perjem. Ne možete sresti grabljivice, gnjavatore ili suparnike. Ne postoji nijedan muškarac, osim mene, i nijedan drugi bog do Viskovica.

Pozdravio sam je jednim „ci-ci“, ljubavnim zovom nas puhova. Potom sišao s drveta banane i prišao joj, lep i lenj poput nekog boga glodara.

„Vratio sam se, ljubavi moja“, zaskvičao sam. „Ovde sam, samo za tebe.“

„Trenutno imam posla, Visko“, uzdahnula je. „Tražim neki hrast. Usred svih ovih banana nije lako naći žir ili seme bukve.“

„Dovoljno je samo da pitaš“, rekoh joj i jednim potezom svoje mašte učinih da iz zemlje izniknu tri žira krupna kao lubenice, bezkapice i ljuste. Kao i svi „prosvetljeni“ puhovi, naučio sam da sanjam svesno, što je svaki trenutak sna činilo beskrajno bogatijim.

„A sad, dušo, dođi da me neguješ“, naredio sam joj. „Nemam ceo zimski san na raspolaganju, ovo je samo kratka dremka. Pogledaj onu postelju od cveća, deluje mi kao savršeno mesto...“

„Ne, Visko...“

„Ne?!“

Nije prijatno kad te odbije sopstveni san. Ali, uprkos tome što sam napredovao u obuzdavanju svoje oniričke kreativnosti, i dalje nisam uspevao da potčinim svojoj volji nezgodnu narav koju sam podario Ljubi, i to mi nije davalo mira.

„Dosadilo mi je da se prema meni ponašaš kao prema nekoj lutkici koja ti ispunjava hirove“, frknula je, a dlačice u nosu su joj se ustalasale. „Lako je tebi. Zatebe je ovo samo san i možeš da radiš šta ti je volja. Za mene je ovo, međutim, jedini život koji imam i hoću da me pustiš da ga proživim...“

„Znaš da nije jedini, znaš da ćeš živeti u svim mojim snovima.“

„Naravno, svi tako kažu. A ovamo mi ne daš vremena ni da jedem ni da izrazim neku misao. Teraš me da živim u ovom tvom smešnom i dosadnom svetu bez žirova, bez hrastova, u ovom večnom sumraku. Ne dozvoljavaš mi da imam decu, ne dopuštaš mi da vodim svoj život...“

„Zato ti dozvoljavam da sanjaš...“

„Da, ali šta da sanjam kad poznajem samo taj tvoj bajkoliki svet?“

„Dušo, nemojmo sad da se raspravljamo, zaista imam malo vremena. Hajde, dođi ovamo.“

„Ne, Visko.“

Kao i obično, da bi se ona – po sopstvenim rečima – osećala „živom“, na kraju sam morao da joj odsanjam sve životne banalnosti: izlazak sunca, hrastove, bukve, pa čak i Cukotića. I na kraju sam bio umorniji nego pre odlaska na spavanje. Prošlo je najmanje sat vremena pre no što mi je Ljuba prišla i dozvolila mi da osetim dodir njenog miomirisnog krzna. Zatim se polako i mazno opružila preko mahovine i ispustila dva izazovna „ci-ci“.

„Ne, Ljubo, znaš da to nije ono što želim“, podsetio sam je. Ljubin problem je u tome što nikad nije želela da radi sa mnom ono što puhovi i njihove ženke rade u snu, to jest, da spava. Deliti čaroban trenutak tonjenja u san, ironiju zevanja, strast polusna, konačno spajanje dva tela u jedan jedini razoran san, stapanje duša u jedinstveno slavodobitno snevanje.

Sa mnom je želela da krcka žirove, da vodi ljubav, pravi decu i radi sve one banalnosti, a u ključnom trenutku, kad kapci počnu da se sklapaju, uvek je odbijala da se prepusti. Tako sam morao da se lišavam tog savršenog zadovoljstva i činilo mi se da se ni tog puta neće završiti drugačije.

„U redu, Visko“, odjednom reče. „Hoću da ti udovoljim, hajde da učinimo to. Ovog puta bi i meni prijalo.“

Nisam mogao da verujem sopstvenim ušima.

Najednom sam osetio nečiju šapu na potiljku i probudio sam se. Bio sam, razumljivo, van sebe od besa; da sam imao snage, mogao sam da ga ubijem – ko te probudi ništa drugo i ne zaslužuje. Nad mene se nadvila ogromna dlakava vreća. „Visko!“, čuo sam ga kako skviči.

Glas mi je bio poznat, podigao sam njušku i ugledao jednu ženu puha. „Šta se ovo, do đavola, dešava?“, rekoh. Ne samo da je bila prelepa nego je više ličila na Ljubu od nje same onakve kakvu sam je sanjao.

„Ti si Viskovic, onaj što me stalno sanja“, smejuljila se.

Osvrnuh se oko sebe, zbunjen. Šta radi Ljuba u stvarnosti? „Ljubo? Otkud ti ovde?“

„Rekla sam ti da hoću da učinim ono što si tražio od mene, ali radije bih to učinila ovde nego u onom smešnom snu.“ Ako je ovo šala, zbilja je neumesna. Uvek sam slušao kako unaokolo pričaju da je stvarnost san, ali nikad nisam verovao u to: ko može biti toliko izopačen da sanja takav san?

„Ne znam ko te je poslao, Ljubo, ali taj se grdno prevario. Slušaj, ovo nije mesto za tebe. Je l' osećaš ovaj smrad? To su kisele kiše, nitrati i sulfati; svaki kvadratni centimetar ove oblasti je zagađen. Ovde se treba pomučiti da bi se preživelo, puno je buke, bolesti. Ima kuna, sova, tvorova. Ima ljudi. Imam strašno ljubomornu ženu i četrnaestoro dece. To ti je prokleta stvarnost, Ljubo, nikad nećemo moći da budemo srećni, nikad nećemo imati mira...“

„Ne mora da znači...“

„Veruj mi, medena...“

„Više ti ne verujem, Visko.“

„Više mi ne veruješ?“

Naborala je usnice u zagonetan i ljubak osmeh i zaskvičala mi: „Sve ovo postoji samo zato što sam ja to želela da zamislim, Visko. Ovo nije život, već moj zimski san. Sanjao si me zato što sam ja tako htela. Nikad ti to nisam rekla zato što sam želela da te iznenadim, zabavljala sam se poigravajući se s tobom.“

„E, ta ti valja, stvarno. I sanjala si i Janu, Cukotića i ostale?“

„Naravno, i napravila sam ih tako nesavršenima zato što sam te želela samo za sebe, dragi. Ne veruješ mi? Gledaj.“

Pred očima mi iz zemlje iznikoše tri žira velika kao lubenice, bez kapice i ljuske.

„Do danas sam se stidela, Visko. Nije lako otići nekom i reći mu: Ti si puh mojih snova. Zato sam želela da ti potražiš mene i da me sanjaš. Htela sam da te iskušam. Sad znam da me voliš, dragi, više se ne bojim, želim da te usrećim. Nemamo više vremena za gubljenje, Visko, dođi.“

Pred nama se ukaza postelja od cveta kamilice i Ljuba se opruži po njemu.

„Istina je da sam ja još mrzovoljnija i pospanija od tebe, Visko, i ništa ne želim više nego da spavam u tvom naručju, da te čujem kako hrčeš u mom snu.“ Razjapila je usta u tako bestidan zev da sam pomislio da će joj duša izaći kroz njih...

Prepustio sam se, sav ozaren. Nije mi bilo sasvim jasno ko koga sanja, ali srce mi se pod krznom rastopilo u okean blaženstva. Jednim jedinim zahvalnim treptajem kapaka blagoslovih sav ovaj čemer, to odvratno jezero i zagađenu šumu, zagušljiv vazduh i jalovu zemlju. Ceo taj pusti i usahli svet, udaljen svega jedan zev od sreće.

ZAR TI NIKAD NE MISLIŠ NA SEKS, VISKOVICU?

Pol? Nisam ni znao da ga imam. Zamislite koliko sam se tek iznenadio kad mi rekoše da ih imam dva.

„Mi puževi, Visko“, objasniše mi moji stari, „delimični smo hermafroditi...“

„Odvratno!“, ciknuh. „Čak i mi u našoj porodici?“

„Naravno, sinak. U stanju smo da vršimo i mušku i žensku funkciju. Ne treba se toga stideti.“ Radulom mi pokaza mesto na kom se nalaze te dve alatke.²

„A zašto delimični?“

„Zato što ne možemo sami sa sobom da se parimo, već samo s drugim puževima, ako postoji uzajamna naklonost.“

„A ko kaže da mora tako?“

„Naša vera, Visko. Čak je i pomisao na onu drugu prljavu mogućnost smrtni greh“, upozorila me je tata-mama.

„U prljavo ponašanje spada i preterano zatvaranje u sopstvenu kućicu, opštenje sa samim sobom i zadovoljavanje sa samim sobom“, dodade tata-mama.

Stresoh se od straha.

„Sad bi mogao malo da se osvrneš oko sebe i nađeš dobru priliku, sezona razmnožavanja traje svega nekoliko nedelja.

Zbunjeno ispružih pipke u različitim smerovima.

„Ali, najbliži puževi su udaljeni nekoliko meseci hoda!

„Grešiš, sinak, ima divnih mladih puževa upravo ovde, u okolini.“

Ali ja sam video samo Cukotića, Petrovića i Lopeza, stare školske drugare.

„Mora da se šalite. Ne mislite valjda da ću ja...“

„Iz dobrih su porodica, imaju solidno genetsko nasleđe i pristojne evolutivne mogućnosti. Nije sve u lepoti, Visko.“

„Ali, jeste li ih dobro pogledali?“ Uperih taktilni pipak prema Cukotiću, suvonjavom pužu upalih očiju, zakržljalog disajnog organa, s kućicom u obliku štita. Čak je i grabljivicama bio odvratn. Zar su zaista želeli da imaju ovakve unuke?“

„Videćeš da ćeš s vremenom promeniti mišljenje. Mi puževi imamo jednu izreku: voli blišnjega svoga kako bi onaj ko ti je dalek tamo i ostao.“

„Pre bih umro.“ Pozdravio sam se i dobro se zavukao u svoju ljušturu. Brižljivo sam zatvorio kapak i zapečatio ga krečnjačkim solima, jer nikad se ne zna.

„Nije dobro zatvoriti se tako u sebe, Viskolino, ljudi će svašta pomisliti.“ Do đavola i ljudi.

Sledećih dana, iz ovog ili onog razloga, nisam mislio ni na šta drugo osim na seks, to jest na polove.

U početku sam osećao nejasan svrab, mali hormonski nemir koji me je terao da zadržim pogled na naborima kože izvesnih puževa, da zamišljam njihove obline ispod kućice, da se divim talasastom grčenju i opuštanju njihovih nogu. Da se razumemo, to nije bilo baš nešto zbog čega sam patio ili imao nesanicu. Neki baštenski puževi morfološki i nisu bili loši, ali stvarno nisam video one koji bi mi odgovarali, one fine, s odgovarajućim zoometrijskim osobinama, potrebnim jednom Viskovicu. I tako sam zaključio kako takvi nepostoje i da se verovatno nikad i nisu rodili.

Prevario sam se.

Njeno veličanstvo lepotica puž pojavila se iznenada, između busenja zelene salate. Bila je prilično daleko, ali primetio sam zapanjujuću figuru, senzualno opruženu na suncu, čije su izdašne obline jedva stale u oskudnu kućicu.

*Parbleu.*³

Bio sam opčinjen, nisam mogao ni da jedem ni da spavam. Moje očne antene odjednom su videle samo njega-nju. Iz čista mira počeh da lučim sluz. Ali, šta sam mogao da učinim? Moja dragana je od mene bila udaljena bar dve puževe godine! Da sam tog trenutka skočio i počeo da trčim kao lud, čak i po cenu da se lišim zimskog sna, opet bih stigao star i oronuo.

Osim ako... Da, upravo sam o tome razmišljao. O toj ludosti. A ako bi i on-ona počela da trči prema meni? U tom slučaju sreli bismo se

između cvetova bundeve kao dva već sredovečna puža. Što sam duže razmišljao o tome, više me je obuzimala romantična velikodušnost tog gesta. Čežnjivo iščekivanje. Žrtvovanje mladosti zarad zavetovanja na ljubav. A zar ljubav nije uvek lutrija? Kad sam malo bolje pogledao, shvatio sam da i ona mene gleda, bilo je jasno da me je primetila. Bilo je vrlo, vrlo jasno. Trebalo je biti školjka pa ne shvatiti te značajne poglede koje mi je slala preko antena...

„Viskooo!“, dozivala je tata-mama. „Nije dobro pričati sam sa sobom, ljudi će svašta pomisliti.“

„Neka misle.“

„Bolje bi ti bilo da se malo središ. Gospodin Lopez ti dolazi u posetu.“

Lopez je ludački grabio balaveći i klizajući se preko sluzi, lice mu se izobličilo od požude, nosne šupljine se proširile, embrionalna vlakna otromboljila, radula omlohavila; zadihan, bio je na samo dva dana udaljenosti od mene. Međutim, svega nekoliko sati dalje, Petrović i Cukotić su grabili prema meni kao da im je život u pitanju; trčali su da me se dočepaju, da uživaju u mom mladom telu. Osetio sam kako mi se limfa ledi u žilama, kako mi se palealna šupljina zgrčila. Izbacih jednjak i stresoh se od užasa.

Okrenuh se prema salati i u jednom jedinom trenu – jednom od onih trenutaka u kojima se odlučuje o životu – izabrah.

„Stiižem“, viknuo sam.

I on-ona se pomerila.

Posle šest meseci trčanja bio sam na izmaku snage.

Strastven zanos ne priliči mekušcima, a najmanje nama puževima. Nadražio sam ljuspice na koži i iskidao embrionalna vlakna. Sa završetkom sezone razmnožavanja opao mi je nivo hormona, a s njima i romantično uzbuđenje. Mladost je prošla, a sluz mi je gotovo presušila. Telo mi je starilo brže nego što se menjao krajolik kroz koji sam prolazio. Ako je život trka s vremenom, tja, jedno je sigurno, u trci s nama puževima život svakako ima bolje izgleda.

Na početku ovog puta zavaravao sam sebe da ću, koliko god rđavo prošao, bar upoznati svet, neistražene predele i druge kulture, decimetre i decimetre udaljene. Međutim, shvatio sam da je ceo svet zeleniš. Zavaravao sam se da ću moći da raskinem s prošlošću, ali svaki put kad bih okrenuo antene, video bih članove svoje porodice i

poznanike kako me razjareno gledaju, s neodobravanjem i razočaranjem. Puževi našeg detinjstva zauvek nam ostaju pred očima, kao i oni iz naše starosti. Za nas ne postoje slučajni susreti, mi nemamo privatni život. Sad vam je jasno zašto nam je potrebna kućica, iako nije lako vući je na grbači.

Međutim, nastavio sam da joj trčim u susret, da uzdišem i sanjam otvorenih očiju, noću, pod mesečinom, uz miris peršuna i vetar koji mi je milovao ljuspice na koži. I on-ona je trčala prema meni. Jedino je to bilo važno.

Stigla je zima i posle tri meseca probudilo se proleće i klice prvih cvetova bundeve.

A zatim je došao dugo očekivan čas.

Zaprepastio sam se, kao da mi se ceo svet sručio na glavu. Bio sam siguran da mi je trčala u susret, da se odazvala mom zovu! On-ona je bila moj odraz. Kružio sam oko te slavine i plakao lučeći poslednje kapi sluzi. Siroti Viskovicu. Osetio sam beskrajnu nežnost prema sebi. A onda sam se naslonio na tu hromiranu površinu i zacerekao se. Šta sam drugo mogao? Smejao sam se samom sebi, štaviše smejali smo se sami sebi. Ali ubrzo sam se uozbiljio i počeo pažljivo da se posmatram. Kako sam bio lep! Tako ženstveno mlitav i tako muževno čvrst. Nisam mogao da odvojim pogled od sebe: i dalje sam ponosna životinja, verovatno najprivlačnija koja je ikad postojala, neverovatno seksi za jednog mekušca. Čulna radula na čarobnim ljuspicama, telo gipko i čvrsto, kućica koja podražava boje prirode, a u isti mah i elegantna, reproduktivna alatka... *parbleu!* U trenu sam shvatio smisao celog ovog slučaja. Stidljivo sam uperio očne pipke jedan u drugi, i prvi put mi se desna zenica zagledala u levu. Osetio sam strujni udar, treptaj duše i uspeo da promrsim jednu jedinu banalnu rečenicu:

„Volim te, Viskovicu.“

„I ja tebe, ludice.“

Nežno sam radulom milovao ezostomu, distalnim delom noge okrznuo proksimus. Osetio sam topli pritisak taktilnog pipka, koji se uvlačio pod kućicu, i ukočio se od snažnog uzbuđenja koje je protreslo samo središte mog bića. „Oh, bože, šta ja to radim?“, promucao sam. Ali već sam se prepuštao sopstvenom zagrljaju, privijao sam se uz vlastitu kožu. Omamljen od želje, privijao sam se

uz sebe, treperio od svog sluzavog dodira, opijao se mirisom lepljivih izlučevina, požudno se prepuštajući tim obožavanim membranama. Očajnički sam stegao sebe.

Kad sam završio, shvatio sam da sam u zanosu izašao iz kućice i da ležim razgolićenog stomaka, otkrivenih polnih organa. I da svi bulje u mene. U krugu od samo jednog decimetra stajale su tri pužje porodice – možete da zamislite kako su reagovali.

„Odvratno, šta sve mi moramo da gledamo!“, žalio se jedan sused.

„Zauvek ćeš biti proklet, Viskovicu“, razdrao se drugi. Vikali su deci da okrenu glave, a sami su i dalje upirali antene u mene trudeći se da ništa ne propuste.

„Naučićemo te mi pameti“, pretili su mi. Kao da je iko ikad dobio batine od puža. Ali, dosta sam trpeo, i tako, umesto da se povučem u kućicu, ispršio sam se pred njima:

„Vi ste najobičniji, delimični hermafrodiiti!!!“, doviknuh tim licemerima.

Usledili su najsrećniji dani mog života. Prolećni vetar mi je na poklon doneo dve mesnate žute latice u koje sam se čeznutljivo spustio i omirisao ih, srećan što sam mekušac i što sam zaljubljen. Svoju kućicu, neprilagođenu složenoj geometriji hermafroditskog erotizma, zamenio sam ovim novim domom. Međutim, priča o meni i dalje je izazivala sablažnjavanje:

„On je samo tipičan primer propadanja puževskog društva“, govorio je jedan. „Društvo je zamenilo *ja*, nadvladao je narcizam. Povijamo se pred ličnim i privatnim...“

Priznajem da sam se rado povijao pred samim sobom. To je jedna od retkih prednosti činjenice da puževi nemaju kičmu.

A bilo je i onih koji su pokušavali da me podvrgnu psihoanalizi: „Kod sekundarne narcisoidnosti osujećena ljubav se usmerava ka onom ko je oseća izazivajući maniju veličine, precenjivanje sebe samog. *Ja* se doživljava kao bog...“

Ne, nikad mi nije palo na pamet da sam bog. Osim ako On sam nije unaokolo pričao nešto na tu temu.

„... Pred pretnjom starosti ruši se san o širenju blažene infantilne svemoći i ruši se sistem narcisoidne samoodbrane...“ Moram priznati da sam mrzeo starenje. Starost me je činila ljubomornim. Više puta mi se dogodilo da maštam o nekom mlađem pužu i to mi je svaki put

slomilo srce. Naravno, taj puž bio sam ja, moja slika iz mladosti kada ležim na listu zelene salate, ali to mi nije umanjilo bol. Onda bih se zatvorio u kućicu i plakao. Nisam uzvraćao sebi ljubav. Moje oči više se nisu gledale.

Međutim, život se nastavljao – doslovno – zato što sam *bila* trudna. Prestravio sam se da su istinite priče o samozačeću i da ću izroditi čudovišta. Decu s kućicom sa kulama i s dvokrakim stopalom, koja će mi do kraja života nabijati osećaj krivice.

Prevario sam se.

Čim sam ugledao tek rođenog pužića, svog sina Viskovica, prepoznao sam ga. Njeno veličanstvo mekušasta lepota. Bio je savršena kopija svog roditelja, sličniji nekakvom božanstvu nego mekušcu. Gledan izdaleka, taj pužić je delovao tako majušno, *taj* pužić bio je tako majušan. Kako je samo bio lep! Nežno sam mu radulom pomilovao ezostomu, distalnim delom noge okrznuo mu proksimus...

„Volim te, Viskovicu“, promrmljao sam.

„I ja tebe, Viskovicu“, odgovorio mi je.

Kao u bajkama, ljubav je pobedila. Ali ovog puta neće biti kraja. Nikad neće doći kraj.

„Odvratno! Šta mi sve moramo da gledamo!“, vajkao se jedan sused.

GLAVU ĆEŠ IZGUBITI, VISKOVICU

„Kakav je bio tata?“, pitao sam majku.

„Hrskav, pomalo slan, bogat vlaknima.“

„Mislio sam – pre nego što si ga pojela.“

„Bio je nesiguran lik, brižan, neurotičan, manje-više poput svih muškaraca, Visko.“

Kao nikad do tada osećao sam bliskost prema tom roditelju kog i nisam upoznao, a koji se istopio u maminom stomaku u času mog začeca. Nije mi pružio toplinu, ali je ugradio u mene energiju koju mama nije sagorela. *Hvala ti, tata*, pomislih. Znam šta za jednu bogomoljku znači žrtvovati se za porodicu.

Zanesen molitvom zastadoh načas pred njegovim grobom, to jest mojom majkom, i izgovorih pokajnički psalam.

Ubrzo sam – budući da su mi razmišljanja o smrti uvek izazivala erekciju – procenio da je možda vreme da se pridružim Ljubi, bubi koju sam voleo. Upoznao sam je pre nekih mesec dana, na svadbi moje sestre, koja je ujedno bila i sahrana mog zeta, i postao sam rob njene okrutne lepote. Od tada smo se redovno viđali. Kako mi je to uspevalo? Bog me je blagoslovio darom koji je nama bogomoljkama najdragoceniji – preranom ejakulacijom – neophodnim preduslovom svake trajne ljubavne veze. Prve sedmice sam izgubio samo par pipaka-raptatorusa, druge – gornji deo grudnog koša s krilcima, treće...

„Nemoj to da radiš, Visko, za ime božje!“, urlali su moji prijatelji Cukotić, Petrović i Lopez, šćućureni na bezbednim visokim granama. Za njih je ženka bila demon, a mizoginija – misija. Još od metamorfoze su bili seksualno izopačeni ili poremećeni; zamonašili su se i svaki božji dan provodili žvaćući latice i deklamujući psalme. Postali su vrrrlo religiozni. Ali nije bilo te molitve koja bi me zaustavila, ne sad kad sam osetio ledeni dah moje lepote, čuo potmulo šuštanje njenih opni i zlokobno cerekanje. Jedinim preostalim pipkom mahnito potrčah prema tim zvucima,

usredsređujući se na svoju erekciju, silno se trudeći da zamislim Ljubine bujne obline pošto više nisam mogao da je vidim kako treba, jer sam ostao bez oba okca, pošto nisam mogao da osetim njezin miris, jer sam ostao bez antena; više nisam mogao ni da je poljubim jer su mi utihnuli damari.

Sad je već bilo jasno da sam zbog nje izgubio glavu.

NE TRAŽI DLAKU U JAJETU, VISKOVICU

Posle silnih selidbi našao sam zgodno mestašce u bukovoj šumi, u gornjoj Bavarskoj. Retko naseljena oblast, bogata, s lepim pogledom na jezero, ali, pre svega, udaljena tek dva lepeta krilom od njive sa pšenicom. Upravo tako, pšenica. Ne znam za vas, ali ja uglavnom jedem zrnevlje. Prijaju mi i voće, insekti, puževi i slično. Istina je da smo mi, darovite zebe, uspešne u svakom ekosistemu u koji nas stavite. Ja sam obišao mnoga staništa i, verujte mi na reč, ne postoji bolje mesto za svijanje gnezda. Bilo je vreme da osnujem porodicu, izrodim decu, bistru na oca, nestrpljivu da primene ono što su naučili od starog Viskovica. I tako sam, još za vreme zime, pre nego što su mi hormoni rekli šta mi valja činiti, i pre svih ostalih, počeo da pravim gnezdo. Imao sam dovoljno vremena da ga osmislim, nađem najbolji materijal i fino ga ušuškam. Mlade zebe, momci, najpre gledaju gnezdo, tako da su, čim sam završio posao, neudate lokalne ženske – istini za volju, nije ih bilo mnogo – počele da obleću oko mene.

U budućoj majci svojih pilića nisam toliko tražio privlačno perje koliko zdravo i snažno, a ipak ženstveno telo, dobro razvijen organ za polaganje jaja, razvijen osećaj za odgovornost i nepokolebljiv moral. Zato sam odabrao Ljubu.

„Oh, Visko, kao san je!“, zacvrkutala je čim je kročila nožicom na verandu. Nije mogla da veruje sopstvenim očima.

Desno od ulaza bio je kutak za polaganje jaja obložen paperjem, s ventilima za provetravanje i podešavanje temperature. Levo se nalazila prostorija za obedovanje s odgovarajućim odeljcima za oljuštena i cela zrna žita. Ceo gornji sprat zauzimala je luksuzna ložnica s pogledom na jezero, nepromočiva i obložena paperjem, travkama, vunom i cvećem. Noseća struktura građevine čvrsto je počivala na isprepletanim bukovim granama kao da su je pravili vrapci tkalci, zacementirana ilovačom i pljuvačkom, kao što to rade laste, i pokrivena suvom balegom. Spoljne zidove sam pokrio s malo mirisnog bršljana kako bih sakrio gnezdo od pogleda grabljivica, ali

ne i od pogleda zavidljivih suseda. A jednog dana ću, kad dođe vreme, sviti gnezdo i na jezeru, u obliku platforme, kao što ga prave neke crne liske.⁴

„Oh, Visko, je l' sve ovo tvoje?“

„Naše, vrapčiću.“

„Tako sam uzbuđena!“ Treba je razumeti, prolazila je kroz prvu ovulaciju.

„To je ljubav“, objasnio sam joj, „proći će te posle nekog vremena.“ Pozvao sam je da se popnemo.

„O, Visko...“

Posle nekoliko dana smo čekali prve mlade.

U iščekivanju srećnog događaja, rado sam provodio vreme na terasi diveći se svojoj teritoriji. Čudno je, razmišljao sam, da u ovom kraju postoji tako malo suparnika: svega tri vrapca s priglupim izrazom lica; s vremenom ću mirno moći da se proširim, da stignem do njiva. Mojim budućim naslednicima se zaista može pozavideti: sa ovakvim ocem, život će im biti poput pobedničkog marša.

Počeh da skakućem s grane na granu, bez naročitog razloga, jednostavno zato što mi je tako došlo, zato što su to moje grane.

„Stani, zebo!“, pevušio sam.

„Oprosti, Visko. To sam ja, Petrović... Povređen sam.“

Petrović, moj sused, vukao se po zemlji, krvavog perja, kao da su ga napunili sačmom ili tako nešto. Ko li ga je tako udesio?

„Kukavica, Viskovicu, pošteno me je izbubecala.“

Priznajem da sam zaista malo znao o kukavicama. Mislio sam da su to one ptice što iskaču iz sata i govore: „Ku-ku“. Petrović mi je prikazao prilično uznemirujuću sliku. Ispostavilo se da su to zveri pet puta krupnije od nas i da imaju jedan mali porok.

„Reproduktivni parazitizam?! Šta hoćeš time da kažeš?“

„Ta kopilad su potpuno nemoralna, Visko. Ne prave gnezda, nego se onako nevenčani, bez prethodnog udvaranja, bestidno pare po granama, a onda drugima podmeću svoja jaja – izbace jedno iz nečijeg gnezda i ubace svoje. Njihova jaja su manje-više ista kao i naša, nemoguće je razlikovati ih. Ponekad njihovo kopile izbaci našu decu iz gnezda, naprave rusvaj. To se dogodilo Lopezu.“

„Svetog mu šuškanja lišća!“

„A ako si toliko blesav da ne primetiš, završi se tako što mesecima hraniš kukavičjeg ptića verujući da je tvoj. To se desilo Cukotiću. Izdržava ga već godinu dana, leti okolo s kukavicom četiri puta krupnijom od sebe, govoreći svima: 'Gledajte koliki je moj dečkonja!' Niko se ne usuđuje da mu kaže istinu...“

„Blagoslovena ptičja hrana!“

„Ove godine sam ukebao kukavicu baš dok je pokušavala da zameni jaja u gnezdu, i dobro sam joj očitao lekciju.“

Ali, kukavica je očigledno rekla poslednju reč.

Misli mi odmah odlutaše do Ljube. Mogla je svakog časa da položi jaja. Morao sam da požurim u gnezdo da stražarim. Pozdravio sam se s Petrovićem i odleteo.

„Ni časa ne ispuštaj leglo iz vida, Visko, dovoljan je samo jedan trenutak!“, doviknuo mi je Petrović.

Zatekao sam Ljubu u salonu, ispruženu na jastuku od cveća. Potvrdila mi je sve ono što je rekao Petrović. Svi znaju za kukavice, one su životna neminovnost.

„Ali mi ne treba da brinemo, Visko, ovo gnezdo je pravi bunker, i uostalom, ti nisi smetenjak poput tvojih suseda.“

„Svakako, svakako, ali bolje je biti oprezan.“

Tri dana, oka ne sklopivši, čekao sam da Ljuba položi jaja. Bog nam je podario tri bela komada, pravilno zaobljena. Izmerio sam ih, a onda sam na svako kljunom urezao slovo „V“. Ljuba mi je zabranila da koristim boje: šta ako dospeju u žumance?

Trebalo je biti oprezan. Odredio sam smene straže i ležanja na jajima. Nisam se mrdao iz gnezda, ostava je ionako bila dobro snabdevena. Zauzeo sam busiju iza vrata i, ako neko proturi kljun, kljucnuću ga pravo u oko. Nisam mogao da prestanem da mislim na tu priču o kukavicama. Vekovima su nas iz roda vrabaca vukli za nos. To je povredilo moj ponos zebe, Činjenica je da je većina nas iz roda vrabaca, uključujući i zebe, imala običaj da razmišlja na osnovu određenog obrasca. Zato je čovečuljak od slame sa šeširom na glavi za nas bio seljak, i svako ptiče smo uvek hranili otvorenim kljunom. Jasno je da su drugi to koristili. Svoju decu ću prvo naučiti tome: mudro je sumnjati. U noćnoj tišini sam prislanjao uvo na ljusku slušajući ih kako dišu – moja žgepčad.

Došao je red na Ljubu da stražari, a ja sam malo odspavao. Kad sam se probudio, zatekao sam je kako, raskrečena, hrče!

Napravio sam joj scenu. Psovao sam najkrotkije pernate svece i dobro sam joj očitao bukvicu.

„Smiri se, Visko, tvoji 'V' su i dalje na broju. Tek sam se porodila, ne možeš tako da me gnjaviš.“

„Još imaš smelosti da mi ključaš! Zar sam ceo život dirinčio zarad udobnosti kukavičje dece? Moj narod se hiljadama godina hrabro držao u genetskim nadmetanjima da bih ja jednog dana bio dadilja nekoj proklesnoj kukavici?!“

Otišao sam da proverim jaja i kunem vam se da je, do đavola, jedno „V“ bilo neobično ispisano. Još tri dana sam proveo, oka ne sklopivši, kružeći oko jaja, moleći se i psujući. Živci su mi bili na izmaku.

A onda su, konačno, ljuske popucale. Dva muškarčića i jedna ženka. Pri pogledu na njih, podišla me jeza: tri mršava goluždrava telašca s ogromnim, širom otvorenim, pištavim kljunom. Pažljivo sam ih proučavao.

„Zar nisu dražesni?“

„Pretpostavljam da jesu“, oprezno sam odvratio i dobro osmotrio ptića u sredini. Jasno se razlikovao od drugo dvoje. „Gledaj, ovaj ovde ima crvenkasto paperje.“

„Samo je malo umazan žumancetom, Visko.“

„Okej, ali dobro bi bilo držati ga na oku... i zašto, do đavola, pišti više od ostalih?“

„Zato što ga već sat vremena vučeš za paperje, Visko.“

„Može biti. U svakom slučaju, treba biti oprezan i odvojiti ga od ostalih.“

„Šališ se? Zar ne shvataš koliko bi se, jadničak, istraumirao? Uostalom, razmisli: da je u pitanju ono zbog čega strepiš, taj bi bio najkrupniji, a najkrupniji je, zapravo, drugi muškarčić.“

„Da, dobro bi bilo i njega držati na oku.“

Na reč „oko“, vid mi se zamaglio. Do đavola, koliko ih dugo nisam sklopio?

„Ptićima su potrebni proteini, Visko. Baci se na posao, potrudi se da nađeš neku kišnu glistu, puža, nekog blavorčića. Najbolji bi bio jedan fini blavorčić.“

Blavorčić? Lako je to reći. Gde u ovo doba godine da nađem blavorčića?

Ipak odletem. Dok sam leteo na svežem vazduhu, neprekidno se sudarajući s granama, malo sam se razbudio. Kružio sam uzduž i popreko i još jednom su moje iskustvo i detaljno poznavanje teritorije bili nagrađeni. S prvim svitanjem sam se vratio u gnezdo, noseći jednog lepog blavorčića.

„Bravo, Visko“, gugutala je moja Ljuba, „znala sam da ćeš uspeti. Daj to ovamo.“

„A, ne“ Hoću ja da im dam blavorčića!“ Razdelio sam svoj plen na tri dela, usitnio sam ih i počeo da hranim ženkiću.

„Hvala, tata“, zapijukala je.

„Jesi li čula? Već ume da kaže 'tata'! Ova je sigurno naša.“

Zatim sam nahranio muškarčića žutim paperjem.

„Hvala, tata“, promrmljao je.

„Jesi li čula? I ovaj mi deluje baš bistro.“

Potom sam uzeo ono što je ostalo i nahranio sam tipa s crvenkastim paperjem.

„Hvala, Visko“, zacvrkutao je, „nije loš blavorčić.“

Osetio sam ledenu jezu u kostima.

„On je!“, pobesneo sam. „On je. Odmah sam shvatio da je on kopile!“ Zgrabio sam ga za potiljak. „Priznaj! Priznaj, nesrećniče! Hteo si da me namagarčiš, a! Mislio si da ćeš se provući, zar ne, rugobo?“

On počeo da plače ko da ga koljem. Ljuba me zaskoči i napravi džumbus. Obreh se na podu prikovanih krila.

„Da se nikada više nisi usudio da pipneš mladunce ili ću te ubiti!“, prasnula je. „I tako mi boga, ako te još jednom čujem da pomeneš kukavice, uzeću decu i napustiti te!“ Bila je van sebe od besa. „Štaviše, idem odmah!“

„Čekaj, dušo moja, ne prenađljujmo. Znaš da te volim, i tebe i decu, vi ste mi sve na svetu. Oprosti mi, više ne znam šta radim. Ta priča o kukavicama...“

„Neću više da čujem tu reč!“

„U pravu si. Možda samo treba da se naspavam. Potreban mi je dug, okrepljujuć san.“ Mali je i dalje cmizdrilo između Ljubinih krila. Nisam to više mogao da podnesem,

„Malo ću dremnuti, Ljubo. Pripazi ih, molim te... hoću da kažem... pobrini se za njih.“ Kao kamen sam se sručio na ležaj.

Kad sam se probudio, Ljuba i klinci su nestali. Gnezdo je bilo ispreturano kao da je kroz njega proleteo jastreb.

„Ljubo!“, vrisnuo sam.

„Ovde smo, na verandi, Visko. Vreme je da pođeš u nabavku, dragi. Nemamo više pšenice.“

„Nema više? Boga mu, koliko dugo sam spavao?“

„Tri dana, dragi.“

Klinci su dremuckali opruženi na suncu. Pažljivo sam ih osmotrio.

„Je l' se neko ponaša čudno, Ljubo?“

„Samo ti, Viskovicu.“

Već im je izraslo poprilično perja. Pepeljastosivo na obrazima, guši i grudima, olovnocrno s belim mrljama na krilnom letačkom perju i na repu. Delovali su normalno, slični poput kapi vode. Dobro. Došlo je vreme da proslavimo, imao sam još bobica ribizli na tavanu pa pođoh da ih donesem.

Kad sam se popeo, učinilo mi se da me oči gadno varaju. Perje mi se nakostrešilo i zinuo sam, skamenjen. Neko je ležao u mom krevetu: neka krupna ptica izvalila se na moj perjani dušek!

„Ljubo!“, proderao sam se. „Šta je ovo?“

Ljuba je dotrčala. Tip je u međuvremenu skočio na krevetu i uspravio se na noge. Bio je krupan kao i Ljuba, što znači četiri puta krupniji od mene, imao je pepeljastosive grudi i olovnocrno letačko perje s belim mrljama. Otvorio je kljun i rekao:

„Ku-ku, Viskovicu.“

Dotrčaše i moji maleni, zapravo ne baš tako maleni – bili su viši od mene za čitav kljun.

„Ku-ku, Viskovicu“, zakreštali su u horu.

Onda sam pogledao Ljubu koja se osmehivala.

„Ku-ku, Viskovicu“, izjavila je.

Vrtelo mi se u glavi i stvarno nisam znao šta da kažem.

„Ku-ku“, učtivo sam odgovorio.

NABIŠE TI ROGOVE, VISKOVICU!

Ja, Viskovic, dobar sam i fin, ali kad spustim rogove... strahovito zaričem i... juriiiš.

Oduvek je tako među nama losovima: pobednik prisvaja sve cure u teranju, ostalima, poniženima, ostaje samo da maštaju. Samo me je još jedan protivnik delio od slave, ljubavi i moći. Nisam smeo da omanem, da dozvolim da trenutak nepažnje ili nekakav banalan strah unište godinu dana fizičkih priprema i neizdržljivog čekanja...

Zaskočih ga brzinom borbenog konja i svom težinom svojih dvesta kilograma, ali u trenutku sudara Petrović, moj protivnik, odigrao je prljavo: sklupčao se poput miša, pa sam ga promašio. Udario me je u sam koren kopita i samo sam se sručio. Završio sam s njuškom u prašini i nije mi preostalo ništa drugo nego da molim za milost. Još jednom me je udario rogovima, a zatim se uputio prema ženkama da pokupi svoju nagradu.

Te večeri sam se, hramljući, sklonio u šikaru da ližem rane, a onda sam se odvuкао do izvora da potražim Janu.

„Zdravo, Jano“, zahripao sam.

„Smrdiš, Viskovicu.“ Večernja tmina ju je milosrdno skrivala. Dole je pasla travu, dojkama je milovala crnicu. „Ovog puta su te dobro udesili, Visko“, zacerekala se. Ako je trebiš od vašiju, rado će prošetati s tobom, a ukoliko joj češkaš rane od šuge, ume i da ti dobaci nešto kao: *Najbolji si, junak arene, broj jedan...*

Tako smo provodili zimu.

A u međuvremenu treniraš za proleće. I oštriš rogove. Los si i glava ti ne služi samo za razmišljanje nego i za borbu.

Kad je stiglo novo godišnje doba i vreme parenja, mi momci smo se ponovo našli u podnožju planine ne bismo li odlučili ko će se suprotstaviti Petroviću. Urođenoj snazi dodao sam i mnogo trikova koje sam s vremenom naučio. Bilo mi je dovoljno svega pola sata da pokažem Lopezu, Cukotiću i ostalima da ću i ovog puta ja biti izazivač. Neki su, oni najmlađi, moju opreznost shvatili kao strah, pa

su završili u šumi ližući rane. Petrović je, najpre posmatrajući sve to s vrha planine, ubrzo krenuo u napad. Ovog puta sam ga čekao u dolini, kopita čvrsto prikovanih za tlo. Bio je star i oronuo, ispijen i nesiguran, tako da sam ga dohvatio i treskao o jedan hrast dok se nisam sažalio.

Pošto sam ga sredio, pošao sam stazom na planinu gde su me čekale ženke. Glavice su im izvirivale iza stenja. U vazduhu sam osećao miris žene i čuo sam delove razgovora.

„Ko je pobedio?“

„Viskovic. Dolazi.“

Kad sam ih ugledao, nisu na mene ostavile utisak kakav se očekuje od stada ženki u vreme parenja. Zamišljaš da sve treba da pršti od uzdaha i njištanja. Nekoliko njih je hrčalo, ostale su ležale opružene na stomaku i bičevale se repom po leđima, poneka je pasla. Bilo kako bilo, najsočnija iz buketa je iskoračila i zanjištala: „Ja sam predvodnica grupe. Ti si, budući da si dobio bitku, ponos stada, naš vladalac i gospodar, i najpre ćeš se pariti sa mnom, a potom sa svim ostalim ženkama. Izrodićemo obilan i snažan porod.“

„Budi sigurna da će biti tako“, promrmljao sam.

„Naravno, ti ćeš morati da se staraš o sigurnosti i napretku stada. Pronaći ćeš i osvojiti nove teritorije i uvek ćeš bdeti nad našim pašnjakom. Vukove i risove ćeš držati podalje od nas, danonoćno bdeti na planinskom vrhu kako bi mogao da nanjušiš lovce. Bićeš strah i trepet za ostala stada i branićeš našu teritoriju. Budući da si jedini među nama koji ima rogove, spuštaćeš najviše grane kako bismo mogli da ih obrstimo i trebićeš nam krzno od vašiju. Moraćeš da pružiš primer svojoj deci i da se staraš o njihovom vaspitanju. Dok budemo trudne, moraćeš da udovoljiš svakom našem i najmanjem hiru. Razrešićeš svaki spor rukovodeći se mudrošću i pravedno presudjući. Ne smeš da se družiš s ostalim mužjacima iz stada i moraćeš da nas sačuvaš od njihovog nečistog semena. U vreme parenja borićeš se s protivnicima u areni; sve dok te jednog dana, ostarelog i umornog, ne savlada mlađi i poletniji izazivač, možda i jedan od tvojih sinova. A ako te ubije, tvoje rogove ćemo pridružiti rogovima tvojih prethodnika kojima smo uvek bile zahvalne ukazujući im dužno poštovanje. Ja se zovem Ljuba.“

„A ja sam Viskovic, zlato“, zacvrkuta sam. „Imaš lepo krzno, Ljubo... Znaš šta bih sad voleo da radim, cvete moj? Da prošetam s tobom po šumarku...“

„Bojim se da to neće moći. Kad budete hteli da se parite sa mnom, a pretpostavljam da ćete želeti, učinićete to ovde, u gori. Stado ne sme biti nezaštićeno.“

„Ovde, pred svima?“

„Takvo je pravilo, Vaša visosti.“

„Okej, dogovorićemo se kad padne mrak. Nego, učini mi nešto, ždrebe: zovi me Visko.“

Te večeri, nakon zalaska sunca, počeh da stražarim. Noć je bila mirna. Mladunci su spavali sklupčani među nogama mojih losičica koje su hrkale. Jedino je Ljuba i dalje pasla i povremeno me je pogledala. Zviznuo sam i odmah je dokaskala: bilo je jasno da se u letu razumemo. Vodnjikave oči su joj blistale na mesečini. Počeh da je milujem. Malčice mi se žurilo. Heh, to je više nego razumljivo. Propeo sam joj se na sapi, obujmio sam je prednjim nogama, grickao joj vrat i...

„Kakva je to buka?“

„Bojim se da je vuk dohvatio neko mladunče, Vaša milosti.“

„Ma, ionako nije moje, jedna usta manje za... Hoću da kažem... Naravno, svakako, sad ću sići i srediti to... Ali, molim te, zovi me Visko.“

Neki slinavi vučić je zubima dohvatio jedno mladunče za gušu i iskradao se s njim prema gustoj šumi gde bi ga na miru glockao. Natakao sam ga na rogove i izvrnuo na leđa. No, u međuvremenu su iz šikare izmilela još dva bednika i jedan me je ugrizao za skočni zglobov. Prebacio sam težinu na prednje noge i ritnuo se ne bih li ga otkao. Izabrali su pogrešno vreme. Trećeg sam svom snagom probo i na mestu sradio. Ona dvojica odmagliše i mislim da ih dugo posle toga nisam video. Ali, veče mi je propalo. Krvarila su mi kopita i trbuh. Bio je to dug dan. Skljokao sam se na leđa i pustio kobile da mi ližu rane. Čuo sam jednu kako se obraća drugoj: „Šta sam ti rekla? Znala sam da će ih Visko srediti.“ Potom sam se srušio.

Sledećeg dana, pre nego što sam se oporavio, pojavili su se risovi, a predveče je iz doline nekoliko poraženih bednika iz stada, privučeni mirisom ženki, krenulo put vrha. Ne bi mi bilo teško da ih

sredim da nisam bio u takvom stanju. Prava olupina. Ali, možete da zamislite šta bi se dogodilo da sam im dopustio da ostvare svoj naum. Odlučih da igram na sreću. Naterah sebe da se zatrčim praveći se da su mi noge zdrave, i sam bog zna koliko sam u tom trenutku psovao od bolova. Onda sam pred ratobornijim losom ispustio ono što mi zovemo „poslednji krik“ a najavljuje borbu do smrti. Na moju sreću, njih dvojica spustiše rogove, a da su imali petlju da napadnu... bolje da ne mislim šta bi se desilo. Čuo sam cure kako razgovaraju: „Visko je strašan. Jesi li videla? Samo što se nisam uneredila.“ Onda sam se sručio na zemlju.

Sutradan mi je bilo malo bolje, vraćala mi se snaga, a s njom i požuda. Odlučih da taj dan posvetim Ljubi. Nisam morao dvaput da je pozovem. Međutim, odmah sam primetio da je malo nervozna.

„Još se bojiš tvog dobrog Viska?“, promrmljao sam uz konjski osmeh.

„Nije o tome reč, gospodaru moj, nego sam čula pucanj u šumi.“

„Sigurno ti se učinilo, dušo. Nesreće se ne događaju u nizu, samo si malo uzbuđena, i meni samom...“

Iz šikare se začu pucanj iz puške, a potom i potmula rika u šipražju.

„Videću šta mogu da uradim, ali učini mi nešto – ubuduće me oslovljavaj sa Visko.“

Sišao sam u šumu i namamio lovce, a stado se dalo u beg. Skakao sam po planini i dolini ostavljajući tragove i zamećući tragove, okrznula su me dva metka, a zatim me zasuše kišom projektila. Potom sam se, u duboku noć, polako vratio na vrh, satrven.

Dve ženke su još bile budne. Čuo sam jednu kako govori: „Visko je stvarno sposoban. Pored njega možemo mirno da spavamo.“ Onda sam se srušio.

Sutradan sam se probudio odlično raspoložen. Lovci nikad ne dolaze na našu teritoriju češće od jednom nedeljno. Vukovima i risovima sam očitao bukvicu, a losovi... bolje im je da se drže podalje. Bio je topao sunčan dan i zaista sam uživao posmatrajući po vedrom vremenu vidokrug Stenovitih planina. Valjda zato što sam los, ti nazubljeni vrhovi su me podsećali na nepobedive paroške. Snažno sam riknuo. Tako mi se prohtelo. Voleo bih da mi je neki predvodnik stada s druge planine odgovorio. Jer smo mi losovi zauzeli sve planinske vrhove.

Mladunci su veselo pasli i stado je bilo spokojno. Načupao sam malo korova i dozvao devojke. Kako su lepo šetkale moje ždrebice! Trebalo je dovršiti započet posao. Nema razloga čekati večer, odsad ću misliti na svoje zadovoljstvo, zaista nema smisla stideti se u sopstvenoj kući. Tu je bila Ljuba, pa Lara, zatim Olga, pa Losina... Veliki Lose, bio sam uzbuđen kao neki žutokljunac!

„Devojke, danas ćemo se svi zajedno potruditi da obezbedimo obilan i snažan porod. Priđi, Ljubo“, zacvrkutao sam.

„Bojim se da neću moći, gospodaru moj.“

„Da se nisi našalila...“

„Završeno je vreme parenja, gospodaru moj, moraćete da sačekate sledeću godinu – ako budemo imale čast da i dalje budete s nama. U međuvremenu, ostaćete naš jedini gospodar. Ako biste bili tako ljubazni da spustite tu granu, mi..“

Jana je ležala nepokretna u bari, do sapi utonula u blato koje joj je skrivalo ošugane delove kože.

„Smrdite, Vaša visosti“, zevnula je.

NIJE ZLATO SVE ŠTO SIJA, VISKOVICU

Čim sam se rodio, obasuli su me komplimentima.

„Kako je lep“, mama se topila od zadovoljstva. „Prava bubašvaba. Šareniji je od ostalih, privlačniji!“ Bila je uistinu zadovoljna onim što je videla. Ovako nov novcat, verovatno nisam bio toliko ružan prizor.

Radovao sam se što sam došao na svet i osvrnuo se okolo kako bih se uverio da nema grabljivaca; bilo bi mi krivo da se proslava brzo završi. Oko mene se popriličan broj derana upravo razvijao iz larvi; pokušavali su da izađu iz svojih „lopti“ trudeći se da stanu na noge i naprave koji korak. Svidela mi se pomisao na to da ću život započeti s izvesnom prednošću u odnosu na njih, makar to bilo i nešto tako prolazno kao što je lepota. Ali, tata se postarao da mi pokvari oduševljenje.

„Ne slušaj svoju majku, sinak, i dobro bi bilo da odmah saznaš kako stoje stvari. Mi smo balegari, momče, i jedino što je u našem bitisanju važno, pa, eto... to su govna.“ Zaprepastio sam se. U prvi mah nisam shvatao o čemu govori, ali način na koji je to rekao, zguren nad spoljnom membranom, s izrazom poniženja na licu, pomalo me je uznemirio.

„Ali, sad treba da proslavimo“, nastavio je. „Ovo je prava poslastica, svideće ti se.“ S izvesnom strepnjom pružio mi je lopticu koju je držao između pipaka. Sumnjičav, samo sam je liznuo. Bilo je baš odvratno. Bože moj, pomislio sam, zar se naš život stvarno vrti oko ovakvog đubreta?

„Ti si nam prvi sin, Visko, nije bilo lako doneti te na svet. Za razvoj larvi potrebne su kuglice gnojiva, prečnika tri centimetra – mi ih zovemo 'lopte' – i nemoj da misliš da nam padaju s neba.“

„Imamo li mnogo suparnika?“

„Ne možeš ni da zamisliš, dečko. Može da zavlada suša, nema dovoljno krda, gnojiva je malo, a nas je mnogo. U roku od deset minuta ćeš u lopti teškoj kilogram naći i pet hiljada endokoprida, kopača i kotrljana...“

„Endokoprida?“

„Tako je, i oni su skarabeji, sitna kopilad što se uvlače u lopte koje kotrljaš. Proždiru ih iznutra. U stanju su i da ti pojedu larvu ako nisi dovoljno obazriv! Tu su i *heliokoprizi*: oni su kopači, pravi buldožeri, zverine teže od dvadeset grama i, ako sretnoš kojeg, budi siguran da je bolje da učiniš ono što ti kaže, sine moj.“

„Zapamtiću to, tata.“

„Međutim, pre svega moraš se čuvati onih sličnih sebi. Iskopavanje, kotrljanje i guranje 'lopte' vrlo je naporan posao, za to ti je potrebno tridesetak minuta, dvadeset ako si vešt. Nije sva balega ista. Najpre moraš da joj proveriš vlažnost i čvrstoću, zatim da pronađeš neki komadić, napraviš od njega lopticu, odvojiš je od mase i zakotrljaš upirući glavom i gurkajući je zadnjicom, a u međuvremenu, koristeći pipke kao grabulje, razmažeš po njoj sav izmet koji nađeš. To su poslovi koji zahtevaju snagu. A snaga gadno košta. Dakle, najkorisnija strategija kojim ćeš doći do loptice jeste da je ukradeš. Kad pripremiš loptu i padneš mrtav od umora, moraš je braniti kao sebe samog ili će te neko prebiti i oteti je. Čak i tvoji najbolji prijatelji, oni s kojima si rastao. Gnojivo je jače od nas, Visko, razjeda nam dušu.“

„Tata, čemu nam služe ovi dodaci ispod zaštitnih krila?“, bupnuh, tek toliko da promenim temu.

„To su membranozna krila, omogućavaju nam da letimo.“

„Da letimo? Uuu, to je dobra vest!“

„Ipak, budi obazriv: letenje zahteva mnogo energije. Najpre moraš da ubrzaš metabolizam, povećaš telesnu temperaturu, a da bi to postigao, moraš da se naježiš.“

„Da se naježim?“

„Da, jeza ti nabija energiju i priprema te za akciju. Moraš, međutim, da progutaš dovoljno gnojiva kako bi to izveo. Danas, uopšteno govoreći, energije ima jedva dovoljno da sebi obezbediš potrebno gnojivo, a gnojiva je jedva dovoljno da ti obezbedi neophodnu energiju. Možeš da letiš tek toliko da brzo stigneš do đubriva. Na kraju se uvek vraćamo tamo, Visko.“

„Gnojivu.“

„Da, ali nemoj da misliš kako je naš posao nedostojan. Naprotiv. Mi balegari smo osnova ekosistema. Ne samo da uklanjamo đubrivo

koje bi se inače skupljalo na zemljištu gušeci biljke, nego doprinosimo plodnosti i provetravanju zemljišta, usporavamo razmnožavanje parazita i patogenih bakterija, smanjujemo broj muva koje se razmnožavaju u izmetu“, izjavio je moj otac s toliko ustreptalog ponosa koliko mu je to omogućavao metabolizam.

Sutradan smo poleteli rano ujutru kako bismo nadoknadili vreme izgubljeno mojim rođenjem, i već sam počeo da osećam grižu savesti kad konačno ugledasmo krdo slonova na pojilu. Tata je smatrao da mi je potrebno stručno usavršavanje, a u tom smislu je koprofagija⁵ slonovskog izmeta najviše obećavala. Objasnio mi je da te zveri retko kad ugaze u svoj izmet, međutim, bilo je teško zamisliti da je neko toliko hrabar da im priđe i pokupi to gnojivo. Ipak, čim su slonovi izbacili prvi tovar, kao nekom čarolijom stvorilo se hiljade balegara koji su se bacili na izmet. Moj otac je bio među prvima. Došao sam ovamo kako bih učio, proučavao njegove pokrete, navikavao se na nepredviđene situacije, ali prizor pred mojim očima ubrzo se pretvorio u mračan pakao tela i govana, u nejasnu zbrku tuče, vike i psovki. Stajao sam preneražen, savladan smradom, i zagluhnut od vike preplašeno sam molio boga da nam se smiluje.

Uistinu mi je delovalo kao pravo čudo kad sam ugledao antene svog roditelja kako izranjaju iz tog meteža. S naporom se vukao prema meni grčevito se držeći za krupan komad tereta veći od njega, nedovoljan da mi u njemu začne brata, ali s dovoljno kalorija da preživimo do sledeće bitke. Dao mi je neki znak krilcima, bio je ugruvan i izobličen, ali usni završeci su mu se iskrivili u zadovoljnu grimasu kao da se unapred naslađuje. Njegovo veselje je, međutim, kratko trajalo, jer su ispod jednog lista ispuzala dva gadna tipa i nasrnula na njega. Izvrnuli su ga na leđa i oteli mu loptu. Otac je krenuo u napad, ali ovi ga ponovo izmlatiše. Pritekoh mu u pomoć, ali još nisam najbolje naučio da se naježim kako bih ubrzao metabolizam, te završih i ja na leđima, pretučen. Kad sam se osvestio, video sam da su od mog oca ostali samo razbacani komadići. U daljini sam primetio njegove mučitelje kako se udaljavaju s plenom. S njima je bila i moja majka koja je požurila da se pridruži pobednicima.

Od tog dana mi više nije bilo teško da se naježim. Ostao sam sam protiv svih. U tom svetu bez boga preživljavala je samo jedna

vrednost: Gnojivo. Jedino sam u Njega imao vere. A smisao života sam počeo da merim gramima.

Pridružio sam se bandi obesnih momaka koji su tukli i pljačkali starce i slabije od sebe. Odao sam se svakovrsnom kriminalu. To je zakon jačeg, govorio sam sebi, nisam ga ja izmislio. Međutim, dve lopte ukradene nekom ocu porodice nisu mogle da zadovolje moju nezasitu želju za posedovanjem. Odlučih, dakle, da potražim bogatstvo na samom izvoru i počeh da se kačim za krzno životinja-proizvođača, koristeći ih kao prevozno sredstvo. Na taj način sam štedeo energiju, a kad su ispuštali izmet, uvek sam bio prvi. Ako je vetar nosio mirise u smeru mrtve zone, kakva je, na primer, neka vodena površina, moglo je da prođe i pola sata pre nego što se stvori gužva. Bio je to težak, ali vrlo isplativ posao i uskoro sam sakupio dovoljno kapitala da pokrenem samostalan posao, da plaćam zaposlene i okružim se privatnom policijom. Za kratko vreme sam postao vođa organizacije koja je kontrolisala hektare savane i polagala isključivo pravo na priličan broj krda, a takođe je kontrolisala i monetarni kurs, tržište kapitala i rast kamata na štedne uloge. U toku jedne sezone nagomilao sam imovinu koja se merila stotinama kilograma i to uglavnom u gotovini.

Postao sam uspešan insekt kom su se divili i zavideli mu; ulagivali su mi se i ukazivali mi poštovanje kakvo zaslužuje samo Koza gnojostra. Verovao sam da je to najveći stepen sreće koju jedna bubašvaba može da oseti. Međutim, uskoro sam se razuverio.

Ugledao sam je u krunici jedne orhideje. Opna joj je bila crvena poput svitanja, grudni koš – vrtlog zlaćanih odraza nalik majušnom suncu uhvaćenom između cvetnih latica. Šta da vam kažem o njoj? Lepota joj je istovremeno bila i nežna i moćna. Svaki deo njenog tela, gornji i donji, žaoka, opna, krilca i pipci, bio je za moja okca praznik i patnja. Bila je kraljica skarabeja i više nisam mogao da živim bez nje. Ljubav je konačno dobila lice i ime: Ljuba.

Pomislih da joj pošaljem skupocen buket, ali to mi se učinilo neumesnim. Nisam želeo da joj bogatstvom doprem do srca. Tek je stigla s monsunom i ništa nije znala o meni. Volela je da priča o cveću, o drveću, o smoli, o voću – sklonosti neuobičajene za jednu bubašvabu. Satima je mogla da priča a da nijednom ne pomene smeđu materiju. Oh, kako me je osvežavalo druženje s njom!

Oduševljavala se svime što je nežno, miomirisno, šareno, a ta njena strast bila je tako zarazna da mi se život prvi put ukazao kao avantura puna divota i tajni, a svet kao savršeno mesto za slavljenje sklada insekata i vasiona.

Rekoh joj da je volim.

„I ti se meni sviđaš, Visko. Volela bih da ti budem žena.“

„Hoćeš da kažeš da ti se sviđam ovakav kakav sam, kao insekt, i da te ne zanima koliko sam bogat?“

„Ma, naravno, zašto je to važno?“

Sav sam se istopio. Je li ovo san ili java? I bubašvabe imaju srce? Pripremali smo se za svadbeni let i nikad – doslovno nikad – mi nije zatražila neki poklon, pa čak ni da je hranim. Konačno, do kraja uveren u iskrenost njenih osećanja, odlučih da je zaslužno nagradim, te je povedoh na jedan od svojih poseda, u basen đubriva od deset kvadrata, koji su čuvale moje trupe.

„Sve je ovo moje“, objavio sam joj. „I to je samo deo mojih poseda, imperije koja se prostire odavde do jezera Viktorija.“

„Šališ se.“

„Ni najmanje, gledaj.“ Bacih se naglavačke u svoja dobra. „Dođi, ovo je sad i tvoje.“

Ljuba nije mogla da veruje svojim okcima. „Tražiš da uđem... tu, unutra?“, promucala je.

„Naravno, shvatam tvoju sramežljivost, ali posle svega, mi smo ipak balegari.“

„Ako je ovo šala, vrlo je neumesna, Visko. Ja sam gundelj, čistokrvna buba! Niko mi nikad nije rekao da sam bubašvaba.“

„Gundelj? Ne vidim razliku.“

„Jasno mi je da ne vidiš. Bubašvabe su zveri mrke ljuštore, koje se hrane nepojmljivim đubretom. Mi, gundelji, smo, naprotiv, insekti drečavih boja, hranimo se polenom, mirisnim smolama i slatkastim materijama. Satima možemo da letimo, volimo poeziju, ples, fino društvo i pre svega čistoću, Visko. Uveravam te da do danas nikad nisam videla tako velikog i debelog gundelja kao što si ti, kako pliva u govnama. Sad moram da idem, ovde smrdi i gadiš mi se.“

Dovoljno se nakostrešila da može da preleti okean, verovatno je nikad više neću videti.

Ostao sam tu razjapljenih usta, pokušavajući nešto da shvatim. Ja – gundelj? A moji roditelji? Valjda zato tako malo ličim na njih. Možda su zaboravili gde su plegli jajašca. Možda im je dosadilo da budu sami. Bože moj! Je li moguće da... Bio sam krajnje zbunjen. Ko sam ja? Šta radim uronjen u ovo sranje? Trebalo je da se izvučem, da poletim za Ljubom, objasnim joj kako stoje stvari, i izgradim s njom čist odnos. Hajde, Visko, pokreni se, rekoh sebi. Međutim, nisam mogao da se nakostrešim, da osetim dovoljno jeze kako bih ubrzao metabolizam i poleteo. Previše sam uživao u ovoj mirisnoj kupki, u mirisu izmeta, u zadovoljstvu da gledam svetinu – ne samo skarabeje već i trikoptere, trepsitere i afanitere kako se pribijaju uz ogradu, posmatraju me i sanjare. Načas mi se učini da među njima prepoznajem opnu svog starog roditelja kako drhti. Drhtao je od ponosa shvativši da mu je sin uspeo u životu, da je zagazio, dobri bože, zagazio do grla.

KAKVE SU TO SVINJARIJE, VISKOVICU?

Svinja se rađa, a mi Viskovici smo svinje već nekoliko miliona godina. Međutim, nije uvek bilo prijatno prisećati se toga. Tamo gde smo živeli, u nomadskom naselju Hmong na jugu Kine, svi smo stanovali pod istim krovom, muškarci, žene i svinje. Ideogram *đia* (jedna svinja pod jednim krovom) ne znači bez razloga „porodica“. Bili smo toliko dragoceni tim ljudima da su, u nedostatku krmače, žene dojile prasiće.

Sve je to stvorilo izvesnu zbrku u našem svinjskom umu.

Bio sam na pragu razjašnjenja situacije kad mi je majka, pre nego što su je zaklali, uputila poslednje reči: *Nikad nemoj zaboraviti ko si, sinak: svinja. Trudi se da uvek jedeš svinjarije, da praviš svinjarije i da razmišljaš kao svinja. Trudi se da ti kuća bude pravi svinjac i prema svima se uvek ponašaj kao svinja, kao onaj veliki prasac, tvoj otac.*

„Da, mama, obećavam ti“, zagroktao sam jecajući. A zatim sam nabio njušku u blato da ne bih slušao zvuke klanja.

Majčin odlazak, bog blagoslovio tu krmaču, ostavio je u meni nenadoknadivu prazninu i označio, 'vaj meni, početak tragičnog lanca događaja koji će me odvesti u propast.

Počelo je praznovanje *ćun đia*, kineske Nove godine; godina Zmaja povlačila se pred godinom Zmije. Bili su to dani veselja za ljude i tuge za svinje. Međutim, ni mi nismo bili lišeni radosnih događaja, mogućnosti za druženje i lumpovanje. Žitelji okolnih sela okupljali su se na prazničnim plesovima, u ritualima setve i uzvratanja darova bogovima, i tom prilikom su se udvarali i ugovarali venčanja. A da bi se obavilo neko venčanje, bile smo im potrebne mi, svinje.

Upravo tad se jedna devojka iz naše kolibe udavala za momka iz obližnjeg sela, koji je na uzdarje doneo dva praseta-sisančeta i jednu krmaču. Možda to i ne bi izgledalo kao neki naročit dar onom ko nije video krmaču. Što se mene tiče, tokom čitavog svadbenog slavlja samo sam nju gledao. Bila je masna, guzata lepotica svetle kožurice

i isturenog rila. Miris egzotične malezijske svinje i repić poput trube nežno su se obraćali najprljavijim delovima mog srca. Iskoračila je isprsviši se i mešajući kukovima. Odmah sam shvatio da sebe smatra kraljicom svinjca.

„Ja sam Lju-ba“, groknula je, „što na našem narečju znači 'biser među svinjama'.“ Majko moja, kakva ženskica!

„A ja sam Viskovic“, zagroktao sam.

„A to znači?“

„Ništa. Znači da sam prljava svinja koja se zove Viskovic, gospodična... Dođi 'vamo... Je l' znaš da imaš baš lepo rilo?“

„Rilo? Hteli ste da kažete da imam lepo lice.“

„Naravno, naravno...“ Počeo sam da joj masiram kožuricu rilom, mogla je da kaže šta god hoće. „...A imaš i vrlo finu kožuricu...“

„Mislite, lepu kožu.“

„Naravno, naravno...“ Grokćući i balaveći, obgrlio sam joj leđa. „O, kakve dobre pršute... hoću da kažem, udovi, grofice...“

U tom času se naglo okrenula i tako me je ugrizla za njušku da sam video svih deset *tjen gan* lunarne godine.

„Šta ti umišljaš, da sam jedna od tvojih kurvica?“

„Ne vidim druge mužjake u ovom svinjcu.“

„Ja ne pripadam nikom osim svojoj duši (*lu vu*), zadojenoj učenjem Osmorice besmrtnika (*Ba Ksjan*) i Pet stotina svetaca (*Luo Han*), svom umu (*fu*), koji sam razvijala u duhu Ki Gongga i poštujući Pet zakona (*Vu Ding*), svom dostojanstvu (*kun*) i svom životu (*lin*), koji je u službi dobra i *Svinjožanstva*.“ Skamenio sam se, stajao sam pred njom kao usoljen. Sta da kažeš jednoj svinji koja ti priča o svinjožanstvu?!

Očnjacima je pokazala mladu i mladoženju koji su plesali.

„Gledaj s kakvom se pažnjom ljudi ponašaju prema svojim ženama. Da nisam možda manje vredna od njih?“

„Bogami, nisi.“

„Propustila sam ceremoniju češljanja (*šan tu*), propustila horoskop dobrih želja (*ba zi*), hoću bar da odigram jedan ples na dan mog *die huna*.

Pogledao sam plesače. Njihov ritam mi nije delovao nesavladivo, bio je to prilično jednoličan četvoročetvrtinski takt.

„Dala bih bilo šta da plešem s njima, bilo šta, Viskovicu.“

I tako sam, mamice, iako podstaknut najprijavijim namerama prave svinje, načinio prvu veliku grešku u svom životu.

U ritmu plesa uputih se prema zlokobnom prizoru svog prokletstva. Praćeni zaprepašćenim pogledima svinja i ostalih, Ljuba i ja se probismo između plesača i njišući se na zadnjim papcima prepustismo se nežnom svingu. Zanesen muzikom i opijumskim dimom, upustih se u izmišljanje smelijih koraka i ubrzo smo Ljuba i ja osvojili podijum i izazvali aplauze. Okretao sam se, skakao ukrštenih nogu, izvodio piruete, zatim prelazio na stiskavac. Kad sam napokon shvatio koliko sam smešan, već je bilo kasno. Tim skupovima su uvek prisustvovali i trgovci opijumom i žadom, spremni da kupe bilo šta što bi im kasnije moglo doneti zaradu. Jednom od njih je palo na pamet da zaradi na naš račun.

Prodali su nas nekom cirkusu u Šangaju i tako je počela duga *via crucis*⁶ mog poniženja. Moja ljubav prema Ljubi postala je tema tačke jednog klovna i prerasla je u pravi super-šou u kom je učestvovalo dvanaest svinja. Izvodili su tačku s ukrotiteijem svinja, sa svinjama na trapezu i na biciklu, ali najvažnija tačka bio je veliki završni ples sa zadivljujućom koreografijom svinja u belim baletskim haljinicama, kada smo – ja u tamnoplavom trikou i Ljuba u ružičastoj baletskoj haljinici – plesali uz Štrausovu sonatu.

Kastrirali su sve mužjake iz trupe.

U takvim uslovima zaista je bilo teško osećati se kao prava svinja, mamice. Očajnički sam pokušavao da se valjam po blatu, da grokćem najprijavije gadosti, ali ništa više nije bilo isto. Svako veče, dok sam grlio Ljubu pod reflektorima, umesto dodira njene kožurice tragao sam za sjedinjenjem naših duša. Međutim, u njenim očima sam pronalazio samo gađenje nad debelim kastriranim pajacom. Publika je tad aplaudirala mojim suzama i uzvišenoj tragičnosti mojih ritmičnih pokreta. Sve više sam uživao u trenucima kad sam, klanjajući se u znak zahvalnosti za naklonost publike, u novim zadovoljstvima taštine slavio trijumf svog poraza.

Ali, to nije bio kraj mojim poniženjima. Jednog dana, za vreme turneje po Japanu, u moju garderobu je ušla starija poslovna žena iz Teksasa, izrazila mi svoje divljenje, drsko me pomilovala i otkupila moju malenkost istresavši, kako sam kasnije saznao, dvadeset pet

hiljada dolara – najveću sumu koja je, verujem, ikad ponuđena za jednu svinju.

Odleteo sam s njom do Dalasa, a zatim privatnim helikopterom u njenu vilu u Amarilu. Njeno preslobodno ponašanje u početku me je navodilo na pomisao kako stara želi da zadovolji neki nastran erotski hir. Međutim, prevario sam se. Niti je moja gazdarica nameravala seksualno da me iskoristi, nit je pripadala nekom udruženju dobročiniteljki svinjskog roda.

Stara je imala sestru koja je nedavno otegla papke ostavivši testament u kom je, manje-više, pisalo sledeće: *Svu svoju imovinu ostavljam onoj svinji Adrijanu Džej Stinsonu, jedinoj osobi koja je umela da me zabavi i da pleše fokstrot uveravajući te da je to tango.*

Budući da se siroti mister Stinson već bio upokojio u nekom prihvatilištu za stare, matorkini advokati su mućkali tvrdeći da se ispostavilo kako sam ja „ona svinja Adrijan Džej Stinson“, pa sam, dakle, jedini naslednik, čime bi pare završile u matorkinom džepu. U pitanju je bio prljav trik, prava svinjarija, te se drage volje uključih u prevaru, bez teškoća dokazujući da „ona svinja“ mogu biti jedino ja, premda nije bilo jednostavno izvesti *pas doble* uz nekakvu mazurku. Veština advokata i matorkina moć odradile su ostalo (*Lawyers these days can turn a case every which way they want, piggy*)⁷

Tako sam postao vlasništvo jedne od najvećih bogatašica Amerike. Od tada više nije bilo granica mojim poniženjima. Počeo sam da utapam tugu u šampanjcu, da žvaćem kubanske cigare, da se družim s priglupim filmskim starletama i s pokvarenim političarima. Sve dok jednog dana, za vreme prijema priređenog u moju čast, nisam odlučio da pred ovalom urolanih listova pršute prekratim sebi muke. Omanuo sam pokušavajući da se obesim okačivši se kravatom o luster, a onda sam konačno uspeo da skočim kroz jedan prozor. Zla kob je, međutim, htela da poput lopte odskočim o tendu i dočekam se na tezgi s lubenicama. Slomio sam kosti, ne stavivši tačku na svoj bedni život.

Taj događaj je samo povećao moju popularnost, i evo me kako kružim od jedne do druge televizijske stanice, reklamiram novu liniju proizvoda, slikam se za naslovne strane. Stara kaže da ću biti prva životinja koja će postati predsednik Sjedinjenih Država i, istini za

volju, neće mi nedostajati novca za predsedničku kampanju... Kako je to žalosno, mamice, a lepo si mi govorila!

Najgore u svemu tome jeste što upravo sad, kada se, zahvaljujući mojoj moći, ukazala mogućnost da učinim nešto dobro za svinje i za naše vrednosti, upravo sad – kao što rekoh – osećam sve izopačeniju privlačnost, pravu pravcatu zavisnost od simfonijske muzike, flamanskog slikarstva, belog flanela, francuskog sira, nemog filma, rols-rojsa...

Ali, obećavam ti, mamice, obećavam ti, ako budem izabran...

DALEKO SI DOGURAO, VISKOVICU

Shvatio sam da sam genije još pre nego što sam se i rodio.

U tami materice, dok su moja braća i sestre još bili bezoblični embriončići zakačeni za posteljicu, već sam pronašao put koji vodi ka izlazu i krenuo njime nekoliko nedelja ranije. Znao sam da sam predodređen za izuzetan život i nisam želeo da gubim vreme.

„Ti si, Visko“, izjavio je moj otac, „verovatno najinteligentniji glodar koji je ikad postojao. Decenijama se u ovoj laboratoriji radilo na procesu veštačkog odabira kako bi se stvorio fenomen poput tebe. Samo tvoje ime, V.I.S.K.O.V.I.T.Z. jeste akronim za Very Intelligent Superior Kind Of Very Intelligent and Talented Zootype⁸ i treba da budeš ponosan zbog toga.“

„Ponosan sam u razumnim granicama, tata.“

Nije mi trebalo mnogo vremena da svima pokažem kakvog sam kova. Još pre nego što su me odbili od sise, shvatio sam da upotrebom kiselina ili sirenjem od majčinog mleka mogu da napravim sirište, a zatim i razne vrste mlečnih prerađevina: meke i vlaknaste sireve, taledo, krešencu i provole.⁹ U tim prvim danima života isprobavao sam i svoj muzički talenat svirajući na mreži kaveza, a na osnovu bolnih jauka pacova sa ostalih laboratorijskih odeljenja sproveo sam zanimljiva istraživanja o harmonijskim kretanjima i modalnim varijacijama u muzici. Odgovarajućim kontrapunktima uspeo sam da prevaziđem njihovo muzičko nesaglasje i pretvorim ga u pristojno blagoglasje. Kad su pokušali da izmere moje sposobnosti, odmah su shvatili da je to nemoguć zadatak: nijednom mi se nije desilo da krenem slepim hodnikom u lavirintu, a čak sam i u drugim primitivnim proverama znanja pronalazio rešenja i pre nego što mi postave zadatak. *Čime* su mogli da izmere moje sposobnosti?

Najslabije rezultate na tim testovima, one koji su jednaki „osnovnoj jedinici mere stepena gluposti“, postigao je Cukotić, izuzetno tupav subjekat, proizvod ponavljanih *inbridinga*¹⁰ najimbecilnijih

laboratorijskih naraštaja. Ironijom slučaja, kavez tog kretena stavili su pored mog i činilo se da mu istraživači posvećuju jednaku pažnju kao i meni, kao da je glupost neka vrlina koja se može porediti s genijalnošću. To nije bio kraj čudima. Kad su nam dodelili partnerke genetski najsposobnije za parenje, odmah sam shvatio da kod pacovki oštroumlje i lepota nisu smešteni u istim genima. Moja partnerka Jana bila je jedna ružna drugojezična krtica, dok je, međutim, Cukotićeva Ljuba glodarske spoljašnosti, od gornjih kutnjaka do poslednje ljuspice na repu, predstavljala najsavršeniji oblik koji najmaštovitiji um, to jest moj, može da zamisli. I tako, dok sam ja morao da slušam Janu kako sitničavo skviči o mišologiji i bulazni razmećući se nekakvim šupljim brljotinama, u susednom kavezu idiotu je servirana lepota.

Nisu me naročito uvažavali ni ostali laboratorijski pacovi. U našoj zajednici inteligencija i učtivost nisu vrednost već nedostatak. Ti nesrećnici su na svojoj koži osetili surovost ekperimentalnih metoda i nisu gajili nimalo poverenja ni u nauku ni u razum uopšte. Sanjali su da se dokopaju kanalizacije, mitskog mesta po priči nekog samozvanog proroka koji je ispuzao iz klozeta: opisivao ga je kao Šangri-la, zaštićenog od zlodela civilizacije i napretka, blagoslovenog mrakom i truleži, gde se sve što dospe pretvara u smrdljivi truli čorbuljak.

U takvom okruženju se svakako ne cene dovoljno sposobnosti jednog genija. Ali ja sam sa sigurnošću znao da moj intelekt ima jasnu svrhu, da je deo transcendentne sile – nazovite je kako vam drago: istorija, zajedništvo glodara iz roda miševa, božanski naum... Doći će i moje vreme, trebalo je samo biti strpljiv.

I zaista.

Jednog dana je Petrović, ogroman „supermiš“, proizvod genetskog inženjerstva, pobegao iz kaveza i, otvorivši spolja ostale kaveze, oslobodio sužanjstva i pacove na odeljenjima hirurgije, farmacije i anatomije. Odvratno mnoštvo izmučenih i izobličenih jadnika rastrčalo se po podu. Niko, *ab invidia*¹¹, ne htede da oslobodi nas povlašćene sa Odeljenja za psihologiju. Tek kasnije, kad je postalo jasno da ti nesposobnjakovići nemaju pojma kako da nađu put koji vodi do kanalizacije i ostalih oblika izbavljenja, shvatili su da moraju da mi se obrate.

„Mudri V.I.S.K.O.V.I.C.U, gospodaru lavirinata, ti nas povedi“, preklinjali su me ljigavo skvičeći.

Hodnici laboratorije su raspoređeni u vidu lavirinta i utoliko je bilo jasno da sam ja predodređen i sposoban da ovaj slučaj privedem kraju. Kakvog bi inače smisla imali svi ti meseci rasplitanja čvorova, trčanja po mračnim hodnicima i rešavanja zamršenih problema? Zar sam mogao da izbegnem odgovornost i odbijem da povedem svoj narod?

„Napred, marš!“, zaskvičao sam i pošao. Odlučno sam skrenuo u prvi hodnik levo, a zatim u drugi desno.

Tokom testova u lavirintima primetio sam da je najčešće rešenje problema snalaženja u prostoru skrenuti u prvu ulicu levo, a zatim u drugu desno. Ne treba biti genije da bi se shvatilo da će i ovog puta to biti rešenje.

I zaista.

Nakon ta dva skretanja, obresmo se u klozetu. Čim sam primetio da se iznad nas nalazi prekidač vrlo sličan onim koje pritiskaju naučnici tokom provera znanja, sve mi je bilo jasno. Kad sam pritisnuo to dugme, vodeni prolaz se pred mojim narodom čudesno otvorio i svaki glodar bi usisan prema svom cilju. Posle nekoliko minuta svi su gacali u obećanom, blagoslovenom obilju hrane.

Preneraženi, moji saputnici su se osvrтали oko sebe, očarani privlačnošću tog krajolika. Posle godina bezbojnog okruženja i medicinskih hranilica, zadivili su se pred tom zagađenom i nečistom prirodom, tim ustajalim zadahom, tim šumama buđi, pred tom svekolikom prljavštinom. Zvanično sam, u ime svog naroda, zauzeo tu teritoriju prethodno je obeleživši svojim izmetom. Zatim sam održao pozdravni govor i jednostavnim rečima, prilagođenim publici, pokušao da im objasnim pravne osnove na kojima nameravam da izgradim naše društvo pacova. Nijednom ne upotrebivši izraz „rasna higijena“, trudio sam se, ipak, da im stavim do znanja kako je za dobrobit i budućnost našeg naroda preporučljivo da sa svim prisutnim supermišicama ostvarim *liaison*¹² i svima nama tako obezbedim dostojan porod.

Međutim, prekinuo me je iznenadan napad horde miševa urođenika koji izazvaše paniku i pometnju u našim redovima. Najbolji među nama pružiše častan otpor, ali ubrzo smo doživeli potpuni poraz.

Brzo odmaglih.

Ispostavilo se da je to mesto daleko od obećanog nam Jeliseja, raskršće puta varvarske horde podivljalih miševa koji su tu uspostavili loš zakon sile, nimalo se ne obazirući na vrednosti pravdoljublja i lepote. Istina je, međutim, da to, izgleda, nije sprečilo pacove koji su preživeli egzodus da se uspešno prilagode novom okruženju. Za njih, navikle na stalno čovekovo nasilje, siledžijsko ponašanje sličnih predstavljalo je milovanje ljubavnika. Ali, kakvu je korist od te razuzdane rulje mogla da ima moja osetljiva duša?

Taj kaos i iskvarenost svakako nisu mogli biti moj cilj. Ali, nije slučajno što su i te kloake napravljene u obliku lavirinta. A gde postoji lavirint, postoji – kao što sam oduvek tvrdio – i jedno, presudno rešenje. Očigledno je da me tamo čeka moja nagrada.

Da ne bih upadao u oči, namazah krzno mrkim muljem, nastojeći da delujem bleskasto i bezizrazno, a onda krenuh na put. Skrenuo sam u prvi kanal levo pa u drugi desno, pa još jednom i još jednom. Međutim, zaludu mi truda. Činilo se da na tom mestu nijedan smer nikud ne vodi. Moje umne sposobnosti mi nisu bile ni od kakve koristi, u tom čorbuljaku jednostavno je nemoguće prepoznati oblike, materije i vrednosti, sve je bilo iskvareno i sve se svodilo na prostaštvo, glupost i jednoumlje, na smeće.

Konačno sam stigao do nekog smetlišta u čijem sam odvodnom kanalu otkrio veliku količinu štampanih stranica, svežnjeva papira, knjiga. Pokušah da doprem do izvora tog znanja. Pronađoh jedan otvor, uvukoh se u prolaz i unatraške hodajući kroz kanal obreh se u... Univerzitetskoj biblioteci. Tu sam se skrasio. Na tom mirnom mestu, koje podstiče na razmišljanje, proveo sam gotovo mesec dana u potpunoj samoći vodeći u punom smislu reči život knjiškog moljca. Prešao sam uzduž i popreko taj nepregledan lavirint hodnika, ideja, teorija. Za kratko vreme progutao sam sva velika dela zapadne civilizacije propustivši samo ona najteže svarljiva. E, pa, priznaću vam da sam iz te silne mudrosti izvukao, sve u svemu, prilično jalovu i knjišku porciju znanja.

I dalje su me mučila velika pitanja. Činilo mi se da je ceo kosmos samo neprekidan niz lavirinata koji se nastavljaju jedan na drugi, a zatim i na spletove cevi, hodnika, kanala i ulica. Koliko ću još morati da hodam da bih našao izlaz? Svi prolazi su delovali isto i zatvarali

se ukrug, nisu imali ni početak, ni smer, ni kraj. Nastavio sam da tragam. Međutim, nailazio sam saino na nove lavirinte: podzemnu železnicu, mrežu puteva, vodovodne cevi, klima-uređaje... Ipak, bio sam siguran da negde postoji izlaz iz tog beskrajnog cikličnog ponavljanja. Znao sam da ću, čim stupim na to mesto, doseći otkrovenje, oslobođenje, *summum bonum*.¹³ Još jednom sam skrenuo u prvu ulicu levo, a zatim u drugu desno. I još jednom i još jednom.

Konačno, jednog dana, dok sam obeshrabren prolazio kroz neki kolektor mračan kao i moja duša, u tami sam nazreo neobičan oblik života koji je visio s cevi na tavanici. Bio je to neki krilati glodar misterioznog izgleda, a ponašanje mu je bilo čudno koliko i njegovo lice: visio je glavom nadole, okrenut prema meni, i kao da mi je svojim razrogačenim očima pokazivao neku tačku, neki smer. Slične pojave uvek imaju izvesni *raison d'être*.¹⁴ U međuvremenu zauzeh isti položaj kao i on, a onda osmotrih okolinu i razmislih. Zahvaljujući tom potpuno izvrnutom pogledu i boljem prilivu krvi u mozak, odmah mi se ukazalo jednostavno i očigledno rešenje. Dovoljno je bilo da, baš iz tog ugla gledano, skrenem u prvi kanal levo pa u drugi desno, u prvi levo pa u drugi desno, u prvi levo pa u drugi desno... sve do odredišta, do *opšteg mesta*.

I zaista.

Sad je samo bilo pitanje vremena i, kao što sam i predvideo, stigao sam do izlaza. Izašao sam i pošao dalje sve dok me (pr)osvetljenje nije zaslepilo.

Uprkos tom bleštavilu, lako sam pronašao ulaz u Odeljenje.

„Na osnovu pločice na vratu, reklo bi se da je jedan od naših“, primetio je jedan istraživač, „ali podaci su postali nečitljivi.“

„Podrignite ga... Ovaj, podvrgnite ga ispitivanjima.“

Tako sam ponovo živeo vrlo blizu mesta s kog sam i krenuo. U susednom kavezu.

Nisam morao dugo da čekam da se pojavi Velika Nagrada. Krzno i oči blistali su joj poput Otkrovenja, zaslepljivali su me poput Znanja. Ljuba mi je prilazila sporo, lelujući sitnim koracima i mašući repom. Ah, kako je bila lepa! Zavodljiva kao nagoveštaj, zbunjujuća kao ironija, stidljiva kao istina. Glupa kao poezija.

„Ja sam V.I.S.K.O.V.I.C,“, objasnih joj.

A ONA, ŠTA KAŽE, VISKOVICU?

S Ljubom sam doživeo ljubav na prvi pogled. Bila je najlepša papagajka na Karibima. I zato joj priđoh bez mnogo promišljanja. Bez suvišnog uvijanja, pogledah je u oči i rekoh joj: „Volim te.“

„Volim te“, odvrati mi ona. Beše to početak velike strasti. Naše ljubavno gnezdo bila je cela džungla. Bezumni mladalački žar razgoreo nam se pod perjem i ni samo nebo nije moglo da nas zaustavi. Pevali smo, plesali, voleli se u ritmu rumbe, mamba, konge i merenga. Onda sam jednog dana odlučio i pitao je:

„Hoćeš li da se venčamo?“

„Hoćeš li da se venčamo?“, odvrati ona.

„Naravno, ljubavi moja.“

„Naravno, ljubavi moja“, odgovorila je.

I tako sam napravio najlepše gnezdo na arhipelagu, u kom smo proveli medeni mesec. Čvrsto je držeći u naručju, rekoh joj:

„Tako bih voleo da imamo mlade.“

Odgovorila je da bi i ona to volela. Izrodismo ih dvoje, lepota od dece, i nikad među nama dvoma nije bilo nesporazuma, nikad neposluha, uvek smo jedno drugom uzvraćali osećanja.

Šta bi se još moglo poželeći od života?

Nešto nepredvidivo. I tako sam počeo da se viđam s drugom papagajkom. Jednog dana priznadoh Ljubi.

„Imam ljubavnicu“, rekoh joj.

„Imam ljubavnicu“, odvrati mi ona.

„Moja se zove Lara“, nastavih.

„Moja se zove Lara“, otkrila mi je.

Šta da vam kažem? Zaprepastio sam se. Moja žena s mojom ljubavnicom. Površno gledano, to je bila gotovo dobra vest, ali taj ljubavni trougao nije mogao da potraje. Zato sam otišao Lari i rekao joj:

„Biraj, ili ona ili ja.“

„Ona“, odgovorila je.

Onda odoh do Ljube i postavih i nju pred *aut-aut*:¹⁵

„Ili ona ili ja!“

„Ona!“

„Đavo da te nosi“, rekoh joj.

„Đavo da te nosi“, odvrati ona.

Prekipelo mi je da slušam uvek istu pesmu. Zar je moguće da život stvara tako površne zaplete? Kako živeti na taj način? U očajanju odlučih da pitam za savet jednog papagaja prosvetljenog uma, kog je pratio glas učitelja mudrosti i duhovnog vođe.

„Učitelju“, reših da dam sebi oduška, „šta treba da činimo kako bismo došli do manje predvidivih odgovora, kako bismo izbegli ovu rutinu, ovu osrednjost? Kažite mi, učitelju, šta treba da radimo?“

„Da radimo“, odvrati mudrac.

MANJE PRIČAJ, VISKOVICU

Predvodnik našeg jata, koji nam je ujedno bio i učitelj, uvek nam je govorio: *Pristojna riba se prepoznaje po rečniku. Nikad ne govori prostakluka, gleda te bar u jedno oko dok ti se obraća i, pre svega, uvek govori istinu...*

Govorio je to plivajući zamršenim trasama, uz naizmenične ritmične pokrete repa i leđnog peraja, zato što je ples jedini način na koji većina nas riba može da komunicira. Način izražavanja koji ne odgovara nestrpljivima i onima kratkog daha. Zatim bi učitelj pogledom potražio moje oko i neminovno dodao: „Viskovicu, ponovi ono što sam rekao.“

Na taj zahtev odgovarao sam ćuteći.

Život me je već bio naučio da mi, ribe, istinu možemo da kažemo jedino ućtivo ćuteći. A ja sam bio pristojna riba. Pokušaću to bolje da objasnim.

Ako za izražavanje reči „hidroelektričan“ moraš šest puta da otplivaš gore pa dole i da škragama dodirneš repno peraje, ihtiološki je nemoguće istovremeno gledati sagovornika u oko i malo je verovatno da će on shvatiti smisao tvojih pokreta. Možda će razumeti da si mu rekao da je „jegulja“ i uvrediće se. Nije to ničija krivica, problem je u jeziku – odatle potiču svi problemi nas riba. Uzmimo za primer moje ime, Viskovic. Da bi se pravilno izgovorilo, potrebno je desetak minuta, te ga ja sad koristim samo kao vežbe za mršavljenje, između ostalog i zato što je vrlo lako shvatiti ga pogrešno, kao da sam izgovorio: *Svakako, ako se i tvoja rođaka slaže*, ili: *Obaspi me poljupcima, nimfo*, ili čak nešto kao: *Matematički niz je savršen ako svaki njegov izraz predstavlja graničnu vrednost progresije, a regresija samog niza u sebi sadrži graničnu vrednost*.

Zbrci je doprinela i činjenica da postoji onoliko jezika koliko i jata i onoliko narečja koliko ima riba. To otežava ne samo razgovor već i ćutanje. Čak i tako jednostavna radnja kao što je gutanje sipe može

pogrešno da se shvati, neko bi u tome mogao prepoznati metaforu: u izvesnim kulturama sipino mastilo je sinonim za „zlo“, „obmanu“, „varljivost života“; sipina kost, opet, predstavlja „dušu“, „čistotu“. Eto zašto ja gutam samo haringe i radije ih jedem daleko od jata.

U korenu rasparčanosti okeana počiva problem ribe da nauči da se sporazumeva. Objasniću to bolje. Ako kome ustima pokažeš ribu list, a zatim telom ispišeš slovo „L“, uglavnom mu je jasno da je reč o listu. Isto važi i za izražavanje reči haringa, krkuša, riba-mačka, skobalj. Ali probaj da primeniš isti način izražavanja da bi toj ribi objasnio pojam „nesamerljivost“ ili „klasičnost“ ili čak jednostavnu reč kao što je „istina“. Riba će se zakleti da je shvatila, ali budi uveren da je razumela nešto drugo, kao na primer: „oseka“, „gnjurac“, „mehurići“.

Moja deca su me stalno zapitkivala: *Tata, kako se rađaju ribe?*

Na to pitanje sam odgovarao ćuteći.

Ima onih koji se hvale kako umeju da nađu prave reči kad se zateknu u ovakvoj neprilici, i da pri tom deluju prirodno. Lakše je hvaliti se nego naći te reči.

Hoću da kažem kako mi ni na pamet nije padalo da objašnjavam izvesne pojmove – za to bi mi bili potrebni meseci. Jednostavno bih dograbio prvu ženku u prolazu, spremnu za parenje, i pokazao bih joj kako se to radi, iako sam već imao veliku porodicu. Ribama, bar nama koljuškama, upražnjavanje seksa ne predstavlja nešto sramno, intimno ili drsko: ženka položi jajašca u leglo, a mi ih oplodimo i ne dodirujući je. Dovoljno je da gledamo njene boje i uživamo u plesu koji izvodi pred nama mužjacima. U stvari, prisustvo ženke i nije neophodno. Proučavanja koja su sprovedeli ljudi pokazala su da nam je dovoljna slika ženke na kartonu kako bismo oplodili jajašca. Iako jajašaca zapravo i nema. I ne samo to: nastavljamo da bdijemo nad tim nepostojećim jajima i da ih provetramo zamahivanjem repa. Pazite, to ne znači da smo mi blesavi. To jednostavno znači da priroda radije greši preterujući nego uskraćujući: da seks i razmnožavanje ne mogu da se izraze prirođenim jezikom i da su, umesto toga, prepušteni nesporazumima koje izaziva jezik riba, pa bi partnerka pomislila da izvodiš neki kubanski ples ili šta već. Naravno, postoje i izuzeci, kao što je Cukotić, koji je, suočen sa slikom ženke, oplodio jajašca i tom

nepostojećem porodu čak dao i ime i odgajao ga, ali to je stvarno granični slučaj.

Kako god bilo, zlatno pravilo je da sa sopstvenom decom treba razgovarati što manje, zadržavajući se na uobičajenim poukama kao što su: *Ne govorite prostakluka – više ćete postići ako ih primenite*, ili: *Nemojte da lažete – može vam se desiti da kažete istinu*, ili: *Nikad ne govorite: 'Pazi, prijatelju, to je mamac' – bolje je da najpre nađete novog prijatelja*.

Moje žene su imale nezgodan običaj da pitaju: „Je l' me voliš, Viskovicu?“

Na to pitanje sam odgovarao ćuteći.

Zato što nikad nisi siguran da te baš to pitaju. Ako te to pita neka ženka morž ili polip, zdravije je uzdržati se od odgovora; međutim, čak i ako ti to pitanje postavi majka tvoje dece, bolje je ne obavezivati se nedvosmislenim odgovorom jer, ako se parila s tobom, to znači da je došla iz nekog drugog jata i za nju „ljubav“ sigurno ima drugačije značenje, kao što je, na primer „češkanje ribljeg mehura“ ili šta ti ja znam. Isto tako, ako ti traži da je češkaš, to zapravo može da znači mnogo više i bolje ti je da se ne obavezuješ izlazeći joj u susret.

Uzmimo za primer moju ženu Laru. Došla je s drugog koralnog grebena i, kad sam je upoznao, nije me razumela ni ako bih joj rekao „sardina“. Tako da sam svemu morao da je naučim iz početka, počevši od pojmova kao što su „dobro“, „loše“, „riba“ i „ljuskar“, i nastavio sam da je podučavam sve dok joj nisam objasnio najnovije idiome, ali i arhaične izraze koji su zadržali pesničku vrednost. Jednog dana, posle godinu dana braka, tek da bih nešto rekao, izvalih: „Možeš li da veruješ da u našem jatu postoji neki Cukotić koji pati od morske bolesti?“

A ona će na to: „Časovi joge? Ne, nisam sigurna da bi ti prijali.“

Zbunjen, pokušao sam da promenim temu i izjavio bezopasnu rečenicu: „Ovde je večeras hladnjikavo, draga.“

A ona će meni: „Kavijar? Ne, ja sam protivnik abortusa.“

Tada sam shvatio da je cela naša ljubavna priča zapravo nesporazum: shvatio sam česte poglede pune mržnje i one druge pune iznenadne ljubavi i onu čudnu priču o dedi koji je pobjegao iz

konzerve sardina. Odlučio sam da je bolje da se rastanemo i, kako bih izbegao nesporazume, otplivao u drugo more.

Onda su me upecali i završio sam u akvarijumu. Tek mi je tamo krenulo nabolje. U akvarijumu sam upoznao svoju poslednju ženu, Ljubu, najtolerantniju od svih, nimalo dvosmisleni. U početku smo i mi imali sitnih problema: njena savršena lepota me je činila pomalo nesigurnim, osećao sam se manje vrednim. A onda smo, zahvaljujući njenom strpljenju, prevazišli nesporazume: s vremenom smo razvili savršen način sporazumevanja sačinjen od sitnih gestova i dugih ćutnji.

Sećam se onog dana kad mi je otvorila dušu. Prišao sam joj izvevši piruetu kao da joj govorim: *Milujem te umom, kakva me to duboka čarolija vezuje za tebe? Čeznem za tvojom čarobnom kožom, u tvom profilu tune otkrivam beskrajnu tajnu nežnosti.* Odgovorila mi je bezvoljnim, jedva vidljivim pokretom repa koji je mogao da znači mnogo toga, ali ja sam ga protumačio kao: *Nikad ne oklevaj, ljubavi, ja ne nalazim zadovoljstvo u mirnom životu, već u seksualnoj požudi i oslobođenosti okova obaveza.* Zatim sam uradio nešto što je nesvojstveno jednoj ribi, poljubio sam je.

Od tog dana – otkad sam shvatio da je ona samo slika na kartonu – naš odnos je uplovio u mirnije vode, razgovori su nam tekli kao podmazani, a seks je postao fantastičan.

S TOBOM TREBA OPREZNO, VISKOVICU

Rađanje nikad nije lepo iskustvo, ali mi smo ga doživeli kao zaista gadnih petnaest minuta. Pošto nas je grubo izbacila iz sebe, mama nas je s gađenjem pogledala i izjavila: „Prokleta čudovišta, sotonino delo, gnusna stvorenja!“ Nastavila je, podigavši klešta ka nebu: „Prokuni, o Moćni, ovaj nedostojan porod i zatri mu seme, očisti svet od njegovih gadosti, Zlo im se smilovalo!“

To baš i nije ohrabrenje kakvo očekuješ od majke.

Od majke priželjkuješ neki škorpionski oblik nežnosti, očekuješ da te stavi na krkače poput drugih majki škorpijica, da te vaspitava. Svakako se ne nadaš da će te pljunuti i zauvek se izgubiti u oblaku prašine, ostavivši te da se pržiš u pustinji.

Toliko nije imala osećaja za porodicu da nam ni imena nije dala. Ostavila nam je prezimena: Viskovic, Cukotić, Petrović i Lopez.

Nije nikakvo čudo što se nismo ni osećali kao da smo braća, što smo odmah odlučili da razdvojimo sudbine i okrenemo klešta na suprotne strane. Petrović je pošao na sever, Lopez ne jug, a Cukotić na istok. Ja, Viskovic, pođoh tragom sunca i krenuh u osvajanje zapada.

U međuvremenu sam se pitao: Kako ću se snaći na ovako surovom mestu kao što je svet, bez porodice, bez nekog ko bi me vaspitavao?

Mama nas je izrodila usred pustinje Mohave, na jednom od najvreljih i najsušnijih mesta u severnoj Americi. Temperatura je na površini premašivala sedamdeset stepeni, a relativna vlažnost bila je blizu nule. Okruženje u kojem ne možeš sebi dozvoliti da pustiš suzu.

Odjednom, senzori mojih osam nožica uhvatiše vibracije neke ogromne životinje koja se kretala prema meni, verovatno priželjkujući moju smrt.

Šteta što je već gotovo, rekoh sebi, šteta što je moje rođenje bilo samo gubljenje vremena. Mi iz klase paukova nismo plačljivci poput sisara, ali reagovao sam upravo kao nekakav sisar, tražeći utehu nepostojeće majke i cmizdreći. Onda sam pokušao da zbrišem. Ali, nešto nije bilo kako valja. Umesto da slede uputstva moždanih ganglija, nožice su mi krenule u smeru suprotnom od željenog, pravo ka samoubistvu. Je l' moguće da sam toliko trapav? Obreo sam se pravo pod nosom tog čudovišta, gde sam, užasnut, gledao sopstveno telo kako pravi brze pokrete nad kojima nisam imao nikakvu kontrolu. Na kraju se bubašvaba ispružila na tlo, a moj rep ju je, zariven u glavu, paralisao otrovom. Iako je još mrdala antenama, već sam joj ispijao limfu i proždirao pipke.

Pa, ko sam, onda, ja? Odgovor je očigledan: grabljivica, zver programirana da ubije. Stresavši se od straha, shvatio sam da nemam nikakvu moć nad tim uslovnim refleksima, nad tim divljim nagonima. Jesam li ja čudovište?

Posle dva dana, dok sam još gulio svoj plen, posetio me je drugi škorpion, neki bahati kavgadžija dugačak najmanje pet centimetara.

„Ne sviđa mi se što loviš na mojoj teritoriji, balavče“, prosiktao je. „Puštaj tu bubašvabu i briši.“

Za ta dva dana sam prilično sazreo, ali ne dovoljno da bih dozvolio sebi da budem neljubazan prema takvom tlipu. Bila je to jedna od onih situacija u kojima treba podviti rep i spustiti antene.

Zaustih da mu kažem: *Oprostite, gospodine, tek sam se rodio, nisam znao da je ovo vaša teritorija, još jednom vam se izvinjavam.* Ali ono što sam prevalio preko usta, zapravo je zvučalo ovako: „Ne volim kad mi se obraćaju na taj način, stranče. Da vidimo da li ti je rep brz koliko i jezik.“ Telo mi je još jednom otkazalo poslušnost i, užasnut, shvatih da sam iskoračio napred savijenih klešta i s repom na gotovs, u položaju za borbu. Bočnim okcima sam primetio grupu termita, koja se skupljala oko nas s namerom da prati dvoboj. Šta sam mogao da uradim? Ništa, osim da stojim i posmatram poput ovih *peones*¹⁶, nadajući se da će moj nagon odraditi svoje. Moj protivnik je napao prvi, ali rep mu je još bio u vazduhu kad sam ja već izbacio otrov.

„Daleko ćeš dogurati, momče“, hroptao je poraženi. „Kako te zovu?“

„Ime mi je Viskovic“, prošaputah. Ostavim taj leš nekrofagima, obrisah rep i, ne razmišljajući, urezah rečku na prvom zglavku. Au, Viskovicu, rekoh sebi, svaka ti čast.

Taj dvoboj je bio samo prvi u dugom nizu: svaki put bi se neki samouvereni škorpion proglasio gospodarem teritorije po kojoj sam gazio i svaki put je moj rep presuđivao. To nepotrebno rasipanje limfe moglo se izbeći da sam neki slabo pokretan tip, ali ja imam noge, usamljene skitnice, i morao sam da idem tamo kuda me nose, sve dok se više niko nije usudio da mi stane na put. Tako sam jednog dana čuo nekog tipa, naoružanog kleštima, kako, bezbedno udaljen od mene, govori: „Gledaj, sine, to je Viskovic, najbrži rep Zapada!“

Svet sa dina počeo je da mi se obraća da bih ispravio nepravde i rešio sukobe, a bilo je i onih koji bi platili svaku cenu, u plenu ili teritoriji, da steknu moju naklonost. Ja sam, međutim, iznad svega želeo da stavim svoj rep u službu pravde, i tako, kad su mi se poštena braća Erp obratila da im pomognem da odbrane svoju teritoriju veličine maramice od drske i prebogate braće Juing, drage volje sam stao uz njih. U već čuvenoj epizodi, sredio sam njihove plaćenike, jednog za drugim, a onda sam se suočio s braćom Juing na But hilu i svu četvoricu istovremeno udesio jednim jedinim zamahom klešta, repa i štipaljki. Da se na tome završilo, ponosio bih se svojim poduhvatom. Ali, kad su četvorica braće Erp, presrećni zbog pobede, pošli prema meni da mi zahvale... sredio sam i njih, jednim jedinim zamahom klešta, repa i štipaljki.

Dok mi se srce kidalo gledajući ih kako umiru, jedan od njih mi reče: „Ništa ti tu ne možeš, *škorpijo*, takav si, jedan *paruroctonus maesanensis*, sirov oblik života koji je preživeo samo zahvaljujući brzini svojih ubilačkih nagona. Ne bi ti bio tako brz da možeš da razmisliš o onom što činiš. Dovoljno je bilo šta, jedna vibracija u tvom kritičnom krugu i, cap! tvoji tupi refleksi udaraju. To je posledica ludila ovog ekosistema koji stvara glupe i nekontrolisane mašine poput tebe, Viskovicu.“

Dakle, stvarno je istina. Ja sam stranac u sopstvenom telu, nemoćan pred automatizmom svog primitivnog nervnog sistema. Iscedio sam jednu suzu i prokleo svoju sudbinu. Napokon sam shvatio da ću svom narodu pomoći samo ako ga se budem klonio.

Zato me je gospod bog i stavio u pustinju: da bih naneo što manje štete božjim stvorenjima.

Vrlo brzo sam, međutim, dostigao polnu zrelost i nožice me povedoše tamo gde je koncentracija ženskih feromona najviša. Jednog dana naiđoh na poveću količinu hormona kod ružičaste škorpijice po imenu Lara, prilično istaknutog grudnog koša i kruškolikog telašca. Videvši da sam neodlučan, ohrabrila me je: „Ne boj se, Visko, seksualni feromoni zaustavljaju ubilački refleks“, smejuljila se.

I tako sam joj prišao, ne dodirujući je. Prvi put je u moj kritičan krug ušao živ stvor i ostao je živ. Prvi put sam osetio dah drugog araknoida, toplotu koju je stvarao njen metabolizam. To je bilo pravo čudo, moje ubilačke porive ukrotile su lepota i ljubav. Osetio sam potrebu da joj izrazim treperenje svoje duše, svu nežnost svojih osećanja, ali jedino sam uspeo trapavo i kratko da ejakuliram, i da, pri tom, još i promašim cilj.

„Oprosti, očigledno sam s ovim manje precizan nego s repom“, promrmljah.

„Dogada se, mi škorpije smo prilično nespretni zglavkari, videćeš da ćemo se s vremenom bolje uskladiti.“

„S vremenom? A šta će se desiti ako seksualna privlačnost oslabi? Mogao bi da mi se povрати ubilački nagon.“

„Neće oslabiti, videćeš. Uostalom, ne verujem da je taj ubilački poriv nešto neizlečivo. Želim da živim s tobom, Visko, da gajim tvoju decu i da ostarim pored tebe.“

Načas sam video svoj život u drugom svetlu. Mogao bih da postanem odgovoran otac porodice, da se skrasim i živim u skladnoj zajednici. Nedeljom ću odlaziti na misu, za vreme propovedi nikog neću ubiti i bog će me blagosloviti.

„Okej, Laro. Neka bude. Laro?“ Pomislih da je zaspala. Tek kasnije sam primetio da na glavi ima moju žaoku. Naš odnos nije izdržao vremensku probu. Smatrajući to svojom obavezom, odneo sam telo porodici i u svom praznom rečniku potražio neku reč izvinjenja i saučešća, ali jedino sam uspeo da pobijem Larine roditelje i da joj silujem sestru. Društveni život stvarno nije za mene.

Taj slučaj predstavljao je samo prvo razočaranje u mom tegobnom ljubavnom životu obeleženom neuspehom svakog pokušaja da

ostvarim čvrstu ljubavnu vezu i zasnujem porodicu. Svaki put se ponavljao isti scenario. Uvek bi osvanuo dan kad bih po povratku iz lova zatekao leševe svojih najmilijih koje je ubio neki krvnik. Tada sam se zaklinjao nad njihovim grobom da ću ih osvetiti i odlazio tragom ubica. Ali svaki put su se tragovi zatvarali ukруг, vodili do mene – uvek sam ja bio taj krvnik. Suočen s neumitnošću sopstvenih zločina, uzalud sam tražio osvetu podižući rep na sebe: reč „samoubistvo“ nije postojala u mom genetskom rečniku. Moj ubilački nagon mi se u lice smejaо. Postoji li neko ko će staviti tačku na taj užas i zadovoljiti pravdu?

Mi škorpioni smo poslednja karika u lancu ishrane i nisam se mogao nadati da će me ubiti neki grabljivac. Jedino me neki rep brži od mog može kazniti za moje grehe. Na sreću, nakon zločina, silovanja i krvoprolića koje sam nastavio da činim, za mnom je raspisana poternica s velikom nagradom i počeli su da se pojavljuju prvi *bounty killers*¹⁷: najbolji repovi iz oblasti okupljali su se u grupe i proganjali me. Dan za danom, dok sam im otkidao glave, nadao sam se da će se pojaviti neko stvarno vešt. Možda neko od moje braće ili otac kog nikad nisam upoznao i koji je, silujući moju majku, započeo ovaj lanac prokletstva. Međutim, senka što se jednog dana pojavila na obzorju, bila je sasvim drugačija oil onog što sam očekivao.

Bila je crna kao otrov, usplamtela kao mržnja, lepa kao smrt.

Sišla je s dine tiha poput priviđenja, uvijajući se poput haremske boginje i izvijajući nožice. Stala je na pet dužina od mene, spustila prvi par pipaka na gornji deo klešta i uperila u mene sva četiri tamnocrvena oka.

„Ne zavaravaj se“, prosiktala je. „Došla sam da te ubijem.“

Njen miris me je opijao razoružavajući mi sve odbrambene nagone. Njene očaravajuće draži paralisale su me poput otrova koji umrtvljuje žrtvu pre završnog udarca. Konačno sam našao ono za čim sam tragao: svoj poraz. Kucnuo je čas da sa zahvalnošću dočekam kraj. Ipak, nikad kao u tom trenutku nisam osetio snažnu želju da živim, nikad kao u tim trenucima život nije imao smisla. Osim toga, kakve bi koristi bilo od moje smrti ako bi me nadživela ova đavolska zavodnica, ova mašina za uništenje još pogubnija od mene?

Pomisao na to probudila je u meni bes dovoljan da podignem rep i zauzmem borbeni stav.

Nepokretni smo zurili jedno u drugo ledenim praznim pogledom, tela potpuno posvećenih jedinoj moći koju smo poznavali – zakonu repa, vrhovnom zakonu koji je vladao na Zapadu. Zavladao je duga tišina isprekidana samo šuškanjem pipaka paukova, pregalja i insekata koji su se okupljali ukруг da bi pratili taj ritual drevan koliko i pustinja. Zvižduk vetra zlokobno je podsećao na *dehueljo*, pesmu smrti.

Zatim se osetilo vibriranje koje je iščekivao naš ubilački nagon.

Ustremismo se jedno na drugo i... sa zaprepašćenjem shvatismo da nam se tela spajaju u milovanju, da se traže i ujedinjaju u nežnom i eksplozivnom zagrljaju.

Na kraju je izazivačica ostala posramljenija.

„Nikad se nisam osećala ovako poniženom, nikad mi se ovako nešto nije dogodilo... Mrzim te, Viskovicu.“

„Ni ti meni nisi simpatična, ali možeš da me zoveš Visko.“

„Ja... sam Ljuba“, prosiktala je.

U satima i danima koji su usledili, više puta smo ponovili dvoboj i uvek sa istim, izjednačenim ishodom. Pobedu će odneti onaj ko se prvi umori od onog drugog. Ljuba je bila ubeđena da će ona biti prva i neprekidno me je napadala kako bi mi to i pokazala, toliko da sam se ja umorio od nje te sam je na kraju pogodio repom, ali s tako malo snage da je udarac pre ličio na milovanje. Nedeljama smo se tako mučili dok joj jednog dana nisam rekao: „Ljubo, jasno je da nas vezuje neki sirov oblik strasti i da ne želimo da ubijemo jedno drugo. Zato će za oboje biti bolje da se rastanemo pre nego što neko stvarno bude povređen.“

„Mislim da si u pravu, ali šta ćemo s mladima?!

„S mladima? Najbolje je da ih ubijemo čim se rode.“ Ljuba je rodila curicu crnu i zlu na majku i dečkića živahnog repa koji je bio pljunuti otac. Valjda zbog te sličnosti ili nečeg u njihovom mirisu, jednostavno nisam mogao da dignem rep na njih: svaki put kad sam odlučio da ih ubijem, nagon pražnjenja nevoljnih refleksa prisiljavao me je da ih stavim na krkače, da im pevušim stare pesmice i brinem se o njihovom vaspitanju.

Svakog dana, u zoru, kad bih video Ljubu kako ukopava mališane u pesak da bi zadržali vlažnost, osetio bih jezu. Kad deca prvi put

zakmeče, razmišljao je, sigurno ćemo ih ubiti. Ili će oni ubiti roditelje, ako se razočaraju u njih. Pre ili kasnije, neko će izgubiti strpljenje.

Svake večeri, vraćajući se kući iz lova, sa srcem pod grlom, očekivao sam ono najgore. Ponekad sam, međutim, na sopstveno iznenađenje, gotovo priželjkivao, prizivao katastrofu.

Međutim, život je iz dana u dan tekao mirno. Mališani su rasli i klali drugare iz škole, Ljuba i ja smo obožavali jedno drugo i ubijali svoje susede. Među nama je vladao savršen sklad i bilo je nemoguće izmaći toj nepodnošljivoj, zlokobnoj sreći.

BIJE TE LOŠ GLAS, VISKOVICU

Zvati se Viskovic i ne predstavlja veliku prednost kad je ono malo što ti život pruža raspoređeno po abecednom redu. Nas larve su u našem mravinjaku hranili rukovodeći se tim načelom. Jedino je Cukotić prošao gore od mene.¹⁸

U zamenu za nektar, dadilje su uzimale naše slatkaste telesne sokove. To je predstavljalo razmenu izlučevina, a ne osećanja. Žlezde su mi, usled pothranjenosti i razočaranja, zakržljale, a kad sam pokušavao da ublažim glad sisajući sopstvene izlučevine, shvatio sam da su svakim danom sve kiselije i gorče.

A larva s lošim izlučevinama je, verujte mi, najprezrenije stvorenje. „Truo si, Viskovicu“, govorili su mi. „Odvratani si.“ „Ti si obična ništarija.“ Te reči su me vređale.

„Vreme je da nešto preduzmemo, Cuko“, rekoh jednog dana. „Da reagujemo.“

„Da reagujemo?“ Bespolnoj larvi bez nogu i ruku nije bilo lako da shvati taj pojam.

„Upravo tako, da izgradimo budućnost, uzmemo sudbinu u svoje ruke.“

„Ruke?“

„To se samo tako kaže! Snaći ćemo se s ovim što imamo. Važno je da dospemo do matičnog mravinjaka. Tamo se jede nektar, a ko jede nektar, taj vlada svetom. Ovde nema dovoljno čorbuljaka ni da postanemo aseksualni fizikalci. Ceo život ćemo ostati larve, Cuko. Je l' shvataš?“

„Ne bi smetalo da ostanem larva, Visko. Kako god okreneš, uvek ću biti mrav, zato je bolje da ostanem bezoblična plazma, Verujem da me je upravo zato sudbina donela ovamo i podarila mi ovo ime.“

Kako sam mogao da urazumim to bezglavo stvorenje? Zgrčivši sva vlakna i hvatajući se usnim aparatom za svaku izbočinu u kanalu, dovukao sam se do izlaza iz ćelijice. Potom sam, lepeći se telesnim sokovima za zidove počeo da se penjem, da osvajam prve milimetre

uspona na društvenoj lestvici. Posle nedelju dana te žestoke gimnastike, iscrpljen i izgladneo, zadihan i na samrti, stigao sam do ćelijica na spratu. U dehidriranom telu više nisam imao sokova koje bih zamenio za hranu, ali neke larve su pristale da mi udele nešto u zamenu za priču o mojim pustolovinama. Okrepljen, zaspao sam kao klada, spavao dubokim snom sanjajući svoju slavnu metamorfozu u krilate, kraljevske oblike. Ali, ono što sam progutao nije bio mleč, i kad sam se probudio, imao sam šest nožica, ali nisam imao krunu. Spoljni skelet mi je orožnjao, a moji srpoliki pipci postali su oružje: bio sam vojnik.

Na prvom postrojavanju, kad sam bio u prilici da osmotrim drugove iz stroja, prilično sam se razočarao. Od pothranjenosti sam vidno zakržljao: čitave grupe mišića su mi atrofirale i izobličile se, i celo telašce mi je delovalo nerazvijeno. Pravi patuljak. Još jednom sam bio pretposlednji, ovog puta po visini, računajući i maskotu puka, jednu lisnu vaš.

Ali, najveću štetu sam pretrpeo zbog atrofije mirisnih žlezdi, najvažnijih mravljih organa. Mrav bez mirisa je mrav bez identiteta, bez mravinjaka. Najbeznačajni stvor bez uloge u zajednici i bez smisla postojanja, čak i prema mravljim standardima. Bio sam ništarija.

Uskoro sam shvatio da sa mnom niko ne razgovara i ne deli hranu. Primećivali su me samo kad nalete na mene, a ponekad čak ni tad. Često su dolazili da me sahrane misleći da sam mrtav. „Do đavola, Visko“, govorili su mi u tim prilikama, „ako si tako propao u mirna vremena, šta će biti s tobom kad zaratimo!“

Međutim, kad su počele čarke sa susednim mravinjakom, odmah sam shvatio da me ni neprijatelji ne primećuju. Za njih nisam bio čak ni insekt, jednostavno nisam postojao. E, da sam bio dovoljno visok da ih dograbim pipcima! Prozvali su me „neznani vojnik“. Podsmevale su m'i se lisne vaši, sitni barski insekti bez krila, pa čak i klice.

Svake večeri sam, da bih se omamio, uranjao u izlučevine crvuljaka, a zatim sam, sakriven iza grumena prašine, uzalud pokušavao da se odmorim. Bučno sam disao kako bih samog sebe uverio da sam živ i molio sam se u tišini. Nisam očekivao ljubav zato što sam znao da sam insekt bez pola i hormona. Nisam tražio

intelektualna zadovoljstva jer sam bio vojnik. Niti sam se molio za sjedinjenje s nekim debelim bogom koji je raspršivao insekticide. A svakako nisam čeznuo ni za pomodnim zadovoljstvima. Ne. Tražio sam *moć*.

Moć da vladam svetom i da svog bližnjeg pretvorim u roba, da unizim i uništim sva stvorenja viša od jednog mikrona, da svaku svoju želju pretvorim u odluku, svaki hir u presudu. Jedino su mi te misli pomogle da idem napred.

Smislio sam plan. Ovako malenom, svakako mi nije predstavljalo problem da se usredsredim i sažeto zaključujem. U meni doslovno nije bilo mesta za osećanja i obzire. Bio sam cinik, prirodno predodređen za svakakve niskosti. Mogao sam da uđem u bilo koji mravinjak a da me ne zaustave i da prisvojim miris svakog mrava trljajući mu se o stomak: u tu svrhu je najlakše bilo koristiti leševe. Moji nedostaci postali su moje oružje.

Sve se odigralo vrlo brzo. Krećući se između našeg i neprijateljskog mravinjaka, počeo sam da radim kao dvostruki doušnik, otkrivajući i jednima i drugima vojne tajne. Moje dojave bile su odlučujuće za ishod bitaka i omogućile su mi brz uspon u hijerarhiji obe vojske, i uvažavanje njihovih vladarki, Tako sam jednog dana postao glavnokomandujući obe armije. Odlučio sam da pobedi mravinjak u kom sam bio poznat pod imenom Viskovic. Ubili smo kraljicu mravinjaka koji sam izdao, a njen narod pretvorili u robove. Uz pomoć nekih sužanja organizovao sam zaveru i ubio i moju novu kraljicu. Potom sam se postarao da pohapse i ubiju zaverenike. Uveo sam instituciju prekog suda i apsolutnu vlast.

Sledećeg dana sam sebe proglasio imperatorom.

Stigavši do te tačke, postao sam najmoćniji insekt u poznatom svetu. Svaka moja reč postala je zakon, svaki postupak istorija. S tog trona sam mogao da dovršim osvajanje planete ili da stvorim novu civilizaciju ukidajući kaste, nepravde u lancu ishrane i uništavanje mužjaka, menjajući na taj način tok istorije i celu evoluciju vrste.

Međutim, s obzirom na to da mravi žive nekoliko meseci i da je bog pre odlaska na odmor ostavio na stolu poveći komad suvog hleba, odlučih da je bolje da snagu svog naroda upotrebim za izgradnju ogromnog spomenika mojoj ličnosti. To će biti neprolazno

svedočanstvo moje mirmidonske veličine,¹⁹ delo koje bi me učinilo besmrtnim gorostasom.

Lično sam nadgledao radove, istovremeno pozirajući blago savijenih nožica i pogleda uprtog u daljinu. Ukinuo sam sve ostale aktivnosti i sazvaio sve pojedince na posao, nesposobne sam žrtvovao i naložio da njihova tela uzidaju u konstrukciju. Vojnici su zubima iskopavali hleb tešući moje obrise u njemu, dok su radnice odnosile sredinu hleba i leševe. Ja sam strpljivo pozirao, a robovi su me hladili i osvežavali mirisima.

Čudo se događalo. Moje samozadovoljstvo i uzbuđenje malo-pomalo su se pomaljali i na licu statue. Sve je bilo verno: te duge izvijene antene, snažna prsa – sve je to bilo moje. To remek-delo me je predstavljalo bolje od mog prolaznog smrtnog obličja. Činilo mi se da doživljavam drugu metamorfozu, osećao sam kako mi se duša seli u to savršeno i neuništivo telo, bio je to vrhunac moje pobede.

Nedostajalo je samo jedno: Cukotić.

Našao sam ga u istom smrdljivom podzemlju u kom sam ga i ostavio. Ne jedući gotovo ništa, uspeo je da odloži metamorfozu i ostane larva. Postao je senilna i izborana beba, neproziran grumen ukiseljene limfe pomiren sa sudbinom.

„Gotovo je s detinjstvom, Cuko. Vreme je da ti izrastu nožice i da prohodaš.“

„Radije bih ostao ovde, Visko. Ovde sam našao mir. Ovo malo hrane što dobijam ne košta ništa, tako da nisam na teretu zajednice.“

„Ovo nije savet, Cuko, već naređenje. Hoću da ti vidim izraz lica kad ga budeš imao. Zar je moguće da ne shvataš koliko si smešan? Udeljuju ti milostinju zato što si pajac, da bi te ismevali i osećali se nadmoćno.“

„Ipak, sigurno malo vredim ako se imperator udostojio da me obiđe. Začudio bi se kad bi znao da ljudi ovamo ne dolaze da mi se podsmevaju, već da traže savet...“

„Sad je dosta“, presekoh ga. „Straža, nahranite ovo stvorenje i dajte mu mleča, želim da postane matica.“

Na silu su mu ugurali hranu u usta, ali metamorfoza je izostala, njegove uvele membrane nisu izdržale taj napor i telo mu se rasulo poput limfe iz otečene žlezde, ispuštajući na tlo žućkastu tečnost.

„Jeste li ga poznavali, veličanstvo?“, upitao je vrhovni komandant oružanih snaga.

„Bio mi je najbolji prijatelj, generale.“

„Žao mi je, Vaša visosti.“

„Meni, međutim, nije žao“, ljutito odvratih. „Šta će mi jedan prijatelj kad mogu da imam milione robova?“

Nakon dva dana priredio sam svečano otkrivanje spomenika. U celom carstvu kalendari su podešeni na nulu i moj narod se na kolenima okupio pred Kolosom. Sveštenici zapojaše *Pohvale imperatoru*, a ja, Viskovic Prvi Veliki, umarširah na vrh podijuma i obratih se rulji:

„Građani carstva“, zagrmeo sam, „ovo genijalno delo spomenik je samoj veličini. Upravo tako, veličini. Zato što veličina, gospodo, nije nešto što se meri metrima, veličina se meri vekovima! Ono što je vredno preživljava vremena. A prema sudu vremena, gospodo, mrav je veliki, a dinosaurusi su mali!... Danas sam više nego ikad, deco moja, siguran u jedno: kad izumru sve životinjske vrste koje danas postoje, mi ćemo i dalje biti ovde, gradićemo naše mravinjake, divićemo se ovoj statui, i mravi će uzvikivati: 'Ko bi to rekao, najveći od svih bio je Viskovic!!!'“

„Uraaa, živeo imperator!“

U tom trenu čuo sam *krc*. Valjda zbog siline klicanja i komešanja plebsa, dve zadnje nožice spomenika popustiše i Kolos se sruši na trup.

„Da prekinemo ceremoniju, Vaša ogromnosti?“, upita moj vezir.

„Ne, nastavljam“, naredih. Šteta je bila nepopravljiva: ko može da podigne tu gromadu? Mogao sam da učinim samo jedno.

Presamitio sam se, zabacio pipke iza leđa i presekao se. I ja sam pao na trup. Neverovatno, ali nisam osetio bol. Ponovo smo bili savršeno slični.

„Veličina, narode moj...“, urlao sam nadjačavajući klicanje.

Krc.

Popustile su još tri nožice i sad je samo jedna držala konstrukciju.

Učinio sam ono što sam morao.

„Veličina“, vrištao sam održavajući se na jedinom preostalom osloncu, „nije...“

Tras.

Gomila se razbeža na sve strane. Skulptura se u padu polomila na tri dela, glava i prsa raspadoše se u paramparčad, a veliki zaobljeni komad trupa se, neoštećen, kotrljao prema meni.

Nisam mogao da se pomerim.

Nije me toliko uznemirila pomisao na smrt koliko me je ozlovoljio oblik tog trupa. Ličio je na larvu. Ubiće me Cukotićeva, a ne moja statua. To nije bilo obličje imperatora koje sam ostavljao istoriji. Bilo je to obličje jedne ništarije.

ZA KOGA TI SEBE SMATRAŠ, VISKOVICU?

„Ko sam ja?“, pitao sam se. Pošto nisam našao odgovor, obratio sam se ocu.

„Zависи od okoline“, objasnio mi je. „Mi kameleoni smo ti kao predah između dve reči.“

„A... šta je s našom individualnošću?“

„Šta će ti jedna individualnost kad možeš da ih imaš sve? Kakva je korist od toga da budeš ono što jesi kad možeš da zavedeš sjajne gušterke, dobiješ dobre ocene u školi i najuriš suparnike jednostavno tvrdeći da si neko drugi? Ugledaj se na mene – danas sam tvoj otac, a sutra, ko zna ko.“

Uvek ista priča. Dovoljno je između malo boje i naduvati plućne šupljine da bi se promenio i izgledao onako kako želiš, što znači da nikom ne možeš da veruješ, čak ni roditeljima. Nije slučajno što svi u porodici imamo ime koje se završava znakom pitanja. Ja se, na primer, zovem „Viskovic?“.

„Ne znam više u šta da verujem, tata... sve mi se zbrkalo...“

„Bravo, sinak, ako ti se sve *zbrkalo*, to znači da si postao pravi kameleon. Bolje je da ne otkrivamo tajnu našeg postojanja, 'Visko?'. Naročito izvesnim zmijama. Sad požuri, vreme je da kreneš u školu.“

„U školu? Šta ću, kog đavola, tamo da radim? Samo nam drže časove jezika.“

„To je dobro, tako ćeš naučiti da mi ga. ne zalepiš posred čela dok mi se obraćaš.“

„Tata, siguran sam da je za savladavanje jezika jedan kvalitetan poljubac bolji nego mnogo školskih časova.“

„Neću ni da čujem da pričaš o poljupcima, 'Visko?'. Znaš da su opasni, da vezuju. Bolje je ne petljati se sa ženama.“

„E, ova ti je dobra, a šta ako si zaljubljen?“

„E, onda si u neprilici, sinak. Nema gore nevolje za nas kameleone.“

„Je l' se tebi to ikad dogodilo?“

Zamišljen, podigao je jedno pokretno oko prema kresti. „Jeste, i ja sam se jednom zaljubio. Ali, priznajem, nikad nisam shvatio u koga. Osim toga, nikako nisam uspevao da je razlikujem od pozadine. A onda sam postajao strašno ljubomorani. Ako je neko okrznuo granu, mislio sam da joj miluje rep, ako je sisao rosu s lista, mislio sam da joj liže uvo. Ako se divio krajoliku... Ma, doživljavao sam najgore nesporazume. Srećom, ljubav je toplotni fenomen, 'Visko'?, i mi hladnokrvne životinje o tome treba da brinemo samo između jedanaest pre podne i dva sata po podne...“

Bilo mi je preko glave tog gušterskog cinizma i, uostalom, ko zna da li mi je on stvarno otac. Pozdravio sam se s njim i spustio se s visećeg korena, ali čim sam dotakao žbunasti sloj, šmugnuo sam prema selaginelicama i zingibareceama. Nastavio sam prema bari s lotosima, a zatim stigao do drveta kameleonke koju sam voleo. Krišom sam se ispeo uz stablo jedne jabutikabe trudeći se da se stopim s okolinom kako me ne bi primetila, a onda sam se, blažen, zagledao u nju. Ona je bila i te kako vidljiva! Ogledala se u vodi sakupljenoj u listu jednog lišaja i, pevajući, laganim striptizom je svlačila košuljicu dok joj je telo, umesto da se stopi s okolinom, zablistalo predivnim bojama. Skriven iza saprofitne orhideje, kradom je poljubih. Pitao sam se da li sam jedini koji je to učinio. Potom sam svom dužinom priljubio jezik uz jednu granu, nadajući se da će se ona ispružiti po njemu.

„Ko je tamo?“, viknula je. Možda sam napravio neki šum.

„Visko?“, priznadoh, izostavljajući 'vic'. Jer, izgovarajući suvog grla glasove kao što su „T“, „L“, „D“, „N“ ili „C“, uvek postoji opasnost da ti se jezik zalepi za gornja nepca.

„A šta hoćeš?“, prosiktala je. Nastavila je da se ogleda jednim pokretnim okom, dok me je drugim *gledala u oko kojim sam je gledao u oko kojim me je gledala*. Rekoh joj istinu. Rekoh joj da me je očarala raznolikošću boja svoje kože i da sam se pitao kako je moguće da neko bude tako maštovit u odabiru boje krljušti. Osmehnula mi se.

„To nije teško“, odgovorila je. „Da bi bio originalan, treba da se vratiš korenima, gušteru. Da bi bio ono što jesi, moraš umeti da se odričeš, u tome je tajna. Da se isprazniš i dopustiš da se ponovo napuniš. Ako to znaš, *voila*, tvoje boje će progovoriti i umesto znaka pitanja iza tog smešnog imena moći ćeš da staviš uskličnik. Ja sam 'Ljuba!'.“ Bez oklevanja je izgovorila to neizgovorivo ime, coknuvši jezikom kao bičem.

„Hoćeš li da prošetamo?“, odjednom mi reče. Zgranuo sam se.

„Da prošetamo?“

„Da, ovo je period ljubavi, a vi ste ionako svi isti... Dođi ovamo.“ Nisam mogao da poverujem u sopstvenu sreću. Jedan slinavko poput mene s tom šumskom vilom! Prišao sam joj i shvatio da svojim bojama podražavam njene: jasnocrvene, tirkizne, boje bulke; prugice, tačkice, tufne! Karamba, rekoh sebi, mora da je ovo sreća. Ovo je nešto sasvim drugačije od mojih bleđih školskih drugarica. Zbog ove bih se peo uz planine, hvatao u koštac s otrovnicama i cibetkama. A kad bi se stopila s pozadinom... Ne mari, voleo bih svaki list, svaki suton, svaki cvet, gledajući u njima njenu krljušt i sve to nazivajući tim neizgovorljivim imenom: „Ljuba!“

Zaleteh se prema toj dugi. Milovao sam joj kožne reznjeve, obgrlio krestu, prepustio se njenim talasastim pokretima i utonuo u zaborav utapajući se u njene lepljive izlučevine, obožavajući svaki milimetar te krljušti. TRAS. Pali smo s grane pravo na bodlje bodljikavog lopuha.

E, pa, sutradan sam otkrio da moja šašava bivša devojka Lara ima ubode na istim mestima kao i „Ljuba!“ – i ne samo ona, već i moja bezbojna i potištena drugarica iz klupe Jana! One su jedna ista kameleonka!

Tada me je napustila i poslednja izvesnost.

I tako sam konačno našao sebe. Ali, možda se nisam prepoznao.

DOSEGAO SI NIRVANU, VISKOVICU

U srcu sam osećao samo prazninu i blaženstvo.

Moj um je, oslobođen okova ega, želja, uspomena, karmičkih nagona, staloženo utonuo u meditaciju blisku prestanku svake aktivnosti i stanju uzvišene svesti.

Moje dijamantsko čvrsto telo ispuniće se od glave do repa blistavom *pranom*, a ja, Viskovic, konačno ću se pretvoriti u svetlost, u božanski *Atman*, u večito orgazmičko stanje...

Međutim, upravo mi se u tom času neki neprijatan miris zakovitla kroz sinuse. Miris za koji sam verovao da je sahranjen u prošlosti. Pokušao sam da se usredsredim, da odlajem svoju mantru i otelotvorim mandalu, ali krhka rsvnoteža *samadija* već je bila narušena. S bolnim osećajem otvorih oči. Preda mnom je sedeo Kegla, naš duhovni učitelj, utonuo u meditaciju, a svuda unaokolo i ostali psi iz manastira, neki nepokretni u *asani*, ostali više usredsređeni na darove na nižim oltarima pagode nego na unutrašnje istraživanje. jedan nemački ovčar smeđe dlake peo se uz stepenice hrama. Na vreme ga zadržah podigavši nogu na oltar.

„Nalaziš se na svetom mestu, Cukotiću!“, zarežao sam. Cukotiće je policijski pas. Znao sam da u njegovu dresuru nije uključeno nikakvo duhovno uzdizanje. Nekad sam i sam nosio tu ogrlicu.

„Otkad se nismo videli, stari vuče“, zalajao je i radosno mi onjušio zadnjicu. Raspričao se o prošlim vremenima, kad smo zajedno radili u Odeljenju za narkotike. Zatim mi reče kako je došao da me pita za savet, da mi izloži svoj problem sa savešću.

„Više me ne zanimaju etička pitanja“, presekao sam ga.

„Molim te, ti si jedini pas kojeg cenim, uvek si bio najmudriji u čoporu, onaj s najboljim njuhom...“ Pustio sam ga da govori. Ispostavilo se da je Koržibski, njegov instruktor, stavio u džep malo praha. Ne jednu kesicu ili dve, nego dobra tri kilograma *kineskog belog*. „Reč je o heroinu, Visko, Sataninom prahu, *velikom sranju*...“ Odmahivao je glavurdom kao da želi da se otrese nečeg, dahtao je,

cvileo i uplaših se da će početi da mi zavija usred pagode. „Šta da radim, Visko? Jedino ja znam da je te kesice zakopao u svojoj bašti...

Siroti Cukotić, lično nisam imao ništa protiv njega, ali pripadao je drugoj planeti, planeti čiju silu teže više nisam osećao. Ja, Viskovic, lebdeo sam u drugoj kosmičkoj ravni. Kako to da mu objasnim?

„Shvatam stanje tvoje duše, Cuko, ali gubiš vreme pričajući sa mnom. Već godinama ne verujem u tvoje vrednosti. Zatim sam prestao da verujem u vrednosti uopšte i, konačno, prestao sam da verujem u verovanje. Posle toga sam počeo da se utapam u vasionu... Ne možeš da tražiš savet od vazduha koji dišeš, Cuko...”

„Do đavola, ovaj život ti baš ne prija, vuče.“ U njegovom glasu nije bilo mnogo volje da shvati. Blago sam ga pogledao.

„Sad moram da idem“, završih. „Želim ti da nađeš mir.“ Okrenuo sam mu leđa i vratio se odakle sam i došao. Kad sam se popeo na vrh stepeništa, okrenuo sam se, ali ga više nisam video. Vrlo obzirno se udaljio u tišini, ali na osnovu mirisa koji je za sobom ostavio, procenio sam da ono što curi niz stepenice nije sveta vodica.

Ponovo sam se pridružio bratstvu, nepomično sam sedeo usredsređujući misli, ali sećanja mi uzburkaše um. Sećanja na vreme kada sam nosio značku i dobio medalju za zasluge i pokazane sposobnosti, vreme kada sam voleo jednu kuju i kada su tu kuju ubili. Ne, danas neću dostići nirvanu.

Proteklo je nedelju dana. U spokojnom pročišćenju sange, kroz svest o svakom udisaju i izdisaju, i nepristrasnu i ravnodušnu misaonost tela i uma, jasnim korakom sam se približavao Oslobođenju. Uvodeći nas u tehnike Prosvetljenog Poimanja, Kegla nam je rekao: „Pomoći ću vam da u svom prolaznom životu sagledate svet, buđenje sveta, njegovo iščezavanje i stazu koja vodi tom iščezavanju.“ Ja, Viskovic, napredovao sam tom stazom. Kegla, bela patuljasta pudla s tragovima mladalačke površnosti u vidu lavlje frizure, na prvi pogled nije ostavljao utisak u potpunosti ostvarenog duhovnog vođe, ali ko god je imao sreću da primi njegovo učenje i odmori se u spokojstvu njegovog pogleda, shvatio je da pred sobom ima svetu životinju, smernog i postojanog vođu. Nikad ga nismo videli da maše repom.

Nastavljao sam, dakle, svojim putem prema Pet Naklonosti, Sedam Činilaca Prosvetljenja i bio sam nadomak razumevanja Četiri Plemenite Istine, kad...

...U vazduhu nanjuših miris kuje, keruše. Usredsredio sam se na anupasati, ali i dalje sam osećao taj miris. Postajao je sve jači dok me nije celog obavio, a onda je neko zacvrkutao:

„Jeste li vi Viskovic?“

Snažno sam ispustio vazduh i otvorio oči pred njenim lišcem. Koliko je vremena prošlo otkad sam poslednji put bio ovoliko blizu nekoj kuji? Dve godine. Od Ljubine smrti.

I bolje je što je tako. Čemu traganje za tim površnim zadovoljstvima? Rasejano sam je pogledao: ne pridajem mnogo značaja spoljašnosti. Imala je izduženu žućkastocrvenu njuškicu, beli koren čeljusti, bele grudi, uspravljene uši i pune usne, pomalo ovnujske nosne šupljine, naglašeno čelo i smeđe jagodice. Dlaka joj je bila crvenkastosmeda s crvenkastim mrljama, gotovo ružičaste podlake. Slabine zakrivljene, hrbat zaobljen, leđa duga, zadnjica visoko postavljena, stomak ravan, bedra naglašena, grudni koš čvrst, skočni zglobovi ispupčeni, šape pravilne. Stvarno je imala dobro telo – kinološki gledano – izuzetnih proporcija i dobro raspoređene mase, pravi primerak rasne kuje. Svakako je imala besprekoran rodoslov. Sudeći po očnjacima, zaključio sam da je stara otprilike godinu i po dana.

„Da, ja sam Viskovic“, potvrdio sam.

„Ja sam detektivka Lara, iz Odeljenja za narkotike.“ Onjušila mi je žir i učtivo sam joj, na isti način, uzvratio pozdrav. Iznenaduje koliko je informacija moguće sakupiti ako tu gurneš nos. Možeš da nanjušiš najfinije treperenje duše ili, ako si sklon prizemnijim opažajima, da otkriješ sve o hormonalnom ciklusu. Prepoznao sam jasne znake perioda pred teranje: ta kuja je – govoreći u seksualnom smislu – bila prava tempirana bomba.

„Šta mogu da učinim za predstavnicu zakona?“

„Jedan naš policajac, detektiv Cukotić, odsutan je već nedelju dana. Na osnovu pouzdanih izvora, saznali smo da je pre nestanka pokušao da stupi u vezu s vama, Viskovicu.“ Tulila je piskavim, gotovo nervoznim glasom, dok je pogledom klizila po lišajevima na

mojoj koži. „Ako zaista razgovaram s bivšim specijalnim agentom Viskovicem...“

„Visko, za one čista srca.“

„Priznajem da sam vas drugačije zamišljala. Dok sam bila još kučence, slušala sam o poduhvatima istražitelja Viskovica, o njegovom legendarnom njuhu i odvažnosti, a sad...“ Svakako se nije trudila da sakrije razočaranje.

„Sad ćete i vi moći nešto da ispričate.“

„Pa, kraj priče i nije lep: naš heroj pun buva i kožnih lišajeva završio je preturajući po smetlištu.“

„To se zove život lualice, agente. Nekima se to više sviđa od povoca i brnjice.“ Ukratko sam joj prepričao svoj razgovor s Cukotićem. Na osnovu stečenog iskustva umeo sam da namirišem nevolje i posavetovao je da se kloni te priče.

„Sigurna sam da je agent Cukotić do kraja izvršio svoju dužnost. I ja nameravam da izvršim svoju“, lanula je.

Zadivila me je tolika posvećenost, preduzimljivost i odsustvo straha, ali nisam mogao da ne pomislim da se iza njenog bekstva iz uzgajališta krije i neki svrab hormonske prirode. U svakom slučaju, ta kuja je predstavljala opasnost za čistotu moje duše. Pozdravim se s njom mrmljajući.

Kad se okrenula, ispustila je moćan mlaz hormona. Nisam morao da budem vidovit kako bih shvatio da ih, tamo odakle su doprli, ima još mnogo. Pometen, gledao sam je dok je njušila vazduh tražeći nešto što joj je izmicalo.

Kako neko može da bude tako naivan?

„U vazduhu nećete naći Cukotićev miris, detektivko“, rekao sam. „Ta vrsta tragova, *air scent*, potiče iz znojnih žlezda životinje, iz kože i potkožnog tkiva. I traje najduže nekoliko minuta. Ono što vi tražite jeste *ground scent*, miris koji se prenosi dodirrom, a potiče iz dlake i čestica epitela što su pali na zemlju. Ili, još bolje, potražite tragove mokraće: oni se najduže zadržavaju, čak i nekoliko dana ako ne pada kiša i nema mnogo isparavanja.“

„Znam šta je trag!“, zarežala je otkrivajući lepe očnjake.

Krotko sam je poveo prema stepeniku koji je Cukotić zapišao. Ponovo me je zapahnuo njen miris. Bilo je jasno da ta kuja ovulira i da će se svakog trenutka taj miris osetiti u celoj kineskoj četvrti.

„Zbog mog prijateljstva s Cukotićem... možda bi bilo dobro da se pridružim ovoj istrazi, agentice...“, zaskiĉao sam, „verujem da bi vam koristila moja... hm...zaštita.“

Procvilila je neštO što nije doprlo do mojih blokiranih nervnih puteva, ali nije mi zvuĉalo kao odbijanje.

Praćenje Cukotićevih tragova nije mi bio težak zadatak, a usput sam mogao mirno da ćaskam s Larom. Zapravo, ona mi je svojim piskavim lavežom priĉala o sebi, obuzeta uzbuđenjem koje je sve teže obuzdavala. Źelela bi da napreduje u poslu, rekla mi je, ali ne da bi zadovoljila taštinu. Idealista je i hoće da ispravi svetske nepravde: odsecanje repa, kupiranje ušiju, trgovinu štencima, kastraciju, opštinske štenare. Izuzetno poreklo nije je spreĉavalo da se bori protiv rasne diskriminacije, pedigrea, standarda za određivanje čistokrvnosti, izložbi pasa. Ne trenutke mi se ĉinilo da slušam Ljubu dok je još bila mlada, tako puna snova i hormona. Budući da je Źelela karijeru, pomislio sam da bi bilo dobro da je, onako usput, poduĉim osnovama njenog zanata, najvažnijim pravilima potrage. Objasnio sam joj šta su *backtracking*, *offtracking*, *crosstracking* i *transfer* s jedne na drugu površinu: asfalt, prašina, travnati tepih. Rekoh joj da je ponekad neophodno koristiti usta, jer je u njima smeštena ona vomeronazalna Źlezda, koja je povezana s oĉnom loptom. Pokazao sam joj je, klizeći jezikom niz njen, i već sam joj se privijao uz telo, kad...

„One Źivotinjice, zar nisu slatke?“, zalajala je. Prvi put je izašla iz ograđenog prostora, i nije prestajala da se ĉudi pred lepotama sveta.

„To su miševi“, objasnih joj, „a onaj Źivopisni breŹuljak je smetlište.“ Dva pacova su obrađivala neke koske, psujući što moraju da ih ispuste.

Sasvim odustavši od profesionalnog stava, cvileći od sreće, Lara poĉe da sisa koske, a zatim da ih zakopava. Zadivljeno sam je gledao kako maše repom. Kako neko može da zraĉi takvim oduševljenjem, takvom sveŹinom? Kako neko može da bude tako mlad? Iskoristio sam predah da malo proĉeprkam po đubretu, što i nije toliko tužno kao što izgleda. Ima tu truleŹi koja obogaćuje ishranu. Lara mi je prišla noseći u ustima veliku bedrenu kost.

„Morala sam da naoštirim zube. Sad sam spremna za akciju. Mislite da ćemo usred svih ovih mirisa uspeti da uđemo u trag agentu

Cukotiću?“

Kako neko može da bude tako naivan?

Objasnih joj kako to neće biti potrebno ako je ono što drži u ustima agent Cukotić, i ako su ga – bedrena kost na stranu – već pokopali.

Cukotićeva smrt me nije ni iznenadila ni uznemirila. Za mene je to jednostavno bila prilika da razmislim o zakonima *karme*, o točku *samsare* i o prolaznosti *čite*. Smrt je svuda oko nas. I u svakom trenu ja, Viskovic, umirem i ponovo se rađam zajedno s vasionom. Međutim, detektivku Laru je to saznanje slomilo, poljuljalo njenu krhku emotivnu ravnotežu; počela je da zavija kao da ju je pregazio kamion i satima nije prestajala.

Svojski sam se potrudio da je utešim. Dok sam joj objašnjavao kako život počinje smrću, da se u ovom kraju, na ovim ulicama, smrt slavi životom, prišao sam joj od pozadi, spustio joj jednu šapu na bedro, a drugom sam počeo da joj se penjem na bok.

Naglo sam poskočio napred.

„Pa naravno! Koržibski! On je ubica!“, zalajala je. „Brzo, idemo. Njegova kuća nije daleko i možda ćemo uspeti da ga ulovimo s ukradenom robom. Neću se smiriti dok ne zakucam tog gada.“ Odmah je krenula u akciju i vrcajući požurila prema Alamedi i stambenoj četvrti.

„Ama, kud misliš da ideš u takvom stanju? Zar ne shvataš da će ti uskoro svi psi iz četvrti biti za petama?“

I zaista. Još nisam ni završio kad videh kako nam prilaze tri naduvenka drskog pogleda. Jedan lovački pas, mastif i patuljasti šnaucer.

„Au, kakva kuja“, lanu šnaucer.

„Šta hoće ovi, Viskovicu?“

„Pogodi.“

„Objasni im da sam na zadatku.“

„Imamo i mi jedan zadatak za tebe“, zacerekao se lovački pas.

„Čuli ste gospodicu. Brišite!“

„Ti briši, čiko“, zareža mastif.

Bilo je jasno da miran razgovor neće mnogo pomoći. Ali, dovoljno će biti da im pokažem očnjake. Jednim udarcem sam sredio patuljastog šnaucera, lovca sam ugrizao za bedro, nameran da mu otkinem bataku, kad me mastif napade s leđa. Mlađi i krupniji od

mene, do pleća visok najmanje osamdeset centimetara. Bilo bi to neprijatno veće da ja nisam majstor bušida, Puta ratnika. Jednom varkom tela bacih mačje kopile na leđa, a onda mu prebrojah rebra. Lovački pas je već zbrisao. Uvo mi je krvarilo i obuze me tuga jer mrzim nasilje.

Lara je nestala, ali još sam osećao njen miris. Dadoh se u trk i stigoh je. Uto se obresmo pred kućom Koržibskog, pred vilom s previše kvadrata za jednog dresera pasa. Bio sam na izmaku snage.

„Krvariš, Visko.“ Prvi put me je tako nazvala. „Bio si hrabar.“ I počeo da mi liže rane. Dugim, toplim, beskonačnim pokretima.

Učinilo mi se da postoji samo jedan način da ponovo nađem mir. Jednog dana – pomislio sam – izdići ću se iznad ovih grubih materijalnih odnosa, ali zasad... Pustiću da reka teče... Zar nije upravo to Put Taa? Već sam joj se vrzmao oko repa, kad: BENG!... Pucanj je dopro iz kuće Koržibskog. Lara jednim trzajem tela skoči i potrča.

„Brzo, Visko, ne smemo dopustiti da nam pobegne!“

„Stani, naoružani su!“, upozorio sam je. Ali, njena lepa pozadina je već nestala iza ograde. Bio je pravi trenutak da okrenem rep i spasem kožu.

Začuo se još jedan pucanj.

Opsovah i uskočih u dvorište, pronađoh otvoren prozor i uleteh u kuću.

Na podu kuhinje ležalo je telo narednika Koržibskog, obliveno krvlju, s „trećim okom“ nasred čela i još jednim „cvetkom“ u visini srca. Kao da to nije bilo dovoljno, Lara mu je čitala bukvicu. Po rupama na zidu, zaključih da su mu presudili „četrdesetpeticom“. Malo sam onjušio okolo i nije mi se svidelo ono što sam osetio. Sudeći po obimu i površini konusa po kom se širio njihov miris, dvojica ubica očigledno su bili niski i sitni. Osećao se smrad *čau mina*²⁰ iz njihovih usta. I miris sveže tetovaže urađene crvenom bojom. Mogao sam da se zakunem da su plaćene ubice pripadale trijadi Crvenog zmaja, najmoćnijoj u kineskoj četvrti. To je bio još jedan dobar razlog da zaključimo slučaj.

Spolja je dopro zvuk startovanja motora i Lara se, naravno, dala u jurnjavu za automobilom, sivim mercedesom. Potrčao sam za njom – ionako ih nikad nećemo stići. Kad je i sama to shvatila, objasnio sam

joj da nije pametno trčati sredinom kolovoza sledeći tragove guma, i pokazao joj gradski park gde je bilo mnogo mirnije: spuštao se sumrak, a u parku je bilo ruža.

Kad smo stigli na to blagosloveno mestašce, među drozdove i miris divlje nane, čestitao sam starom Viskovicu. Opružio sam se na svežu travu i, gledajući zalazak sunca, uzbudio sam se kao neki bolećivi zečar. Lara me je pogledala u oči i poverila mi se:

„Oh, Visko, ne mogu da odolim. Nagon je jači od mene.“

„To je prirodno“, zagugutao sam. „Ti si kuja u teranju, a ja sam privlačan mužjak... prepusti se.“

„Da se prepustim?“

„Ma naravno.“

Jednim trzajem tela, Lara je skočila, potrčala ka vodi i zaplivala prema štapu koji je neki tip bacio u jezero. O tom nagonu je govorila. Onom atavističkom i poslušničkom nagonu za vraćanje. Vratila je to čudo tipu, ali gad ga je bacio još dalje. Lara je ponovo zaplivala. Šta sam mogao da uradim? I sam se bacih u vodu. Kad sam je stigao, bio sam izmožden.

„Jesi li video kako sam vešta?“, zalajala je. „Našla sam ga čak i pod vodom! Niko ne može da me nadmaši u vraćanju. Nikad mi nije izmakao nijedan štap!“

Kako neko može da bude tako naivan?

Objasnio sam joj da ono što drži u ustima nije štap, već luger kalibra četrdeset pet, sa osam metaka u spremištu i još dva u cevi. I da nije zdravo vraćati ubici oružje kojim je izvršio zločin.

Ovog puta, Lara je uspela da prati automobil, kojim su se vozile ubice, sve do središta kineske četvrti, do Vrta tri pagode, gde smo i započeli potragu. Tipovi su ušli u svetilište i izmešali se s vernicima. Sada sam već morao da upozorim svoju partnerku da se nalazimo pred izuzetno značajnim svetim mestom, gde su pod istim krovom sjedinjeni taoistički hram *Tang*, budistički hram *Si* i mali konfučijanski hram *Mjao*. Svaki ugao, koji je mogla da vidi, napravljen je po najstrožim principima feng šuija. To je mesto na kojem se laje u po glasa i ne ulazi se u društvu kuja u teranju. Ali nisam mogao da je ubedim, bila je sigurna da ona dvojica imaju kod sebe heroin zbog kog je nastradao Cukotić, i rešila je da ga se dokopa po svaku cenu.

Kad smo stigli do dvojice plaćenika, zatekli smo ih u društvu desetak podrepaša iz Trijade. S njima su bili i monasi. Koračali su u povorci, noseći ceremonijalne suncobrane i darove prema glavnom oltaru *Sija*, posvećenom *Guan Hin*.

Među darovima su bili i kilogrami *kineskog belog*.

Zaustavih Laru uhvativši je za ogrlicu. Zaista nije bilo potrebe da se prekida jedan skup tako pobožnih duša. Osim toga, psima nije dozvoljen pristup u hram.

„Tebe ovde poznaju, Visko, pokušaj da odvučeš pažnju monaha.“

Objasnio sam joj da su i oni u sprezi s Trijadom, da kriju drogu u umilostivljujućim darovima, u figuricama drvenih slonova i porcelanskih zmajeva, da figurice šalju u kineske četvrti drugih gradova, uvek uz blagoslov *Guan Hin*, boginje praštanja. Trijade su vrlo velikodušne prema božanstvu – i moraju da budu ako žele mesto na nebu. U crvenim kovertama je gotovina, i to je za monahe. Objasnio sam joj da me se to ne tiče. Svako može da kupi sebi raj prema sopstvenoj želji, čak i onaj raj u kesicama s prahom. Osim toga, starešina monaha voli pse.

„Volim i ja pse, Visko, ali ne rasturam okolo to đubre. Do đavola, ne mogu da verujem da ti, znajući sve ovo, nikad o tome nisi obavestio centralu.“ Veoma se potresla, drhtala je od gneva i hormona.

„I oni uzimaju deo kolača, malena“, objasnih joj, „Koržibski je pogrešio što je progutao prevelik zalogaj, nije se držao dogovora i zato su ga sredili. Pre mnogo godina, dok sam još bio u službi, agentica Ljuba i ja smo im zajedno ušli u trag. Uveravam te da niko u Odeljenju za narkotike ni prstom nije mrdnuo. A Ljuba je to platila životom...“

„Ljuba. Bila je veoma lepa, zar ne?“

„I te kako. Bila je prava vučica.“

„Učinimo ovo zbog nje, Visko.“

„A?“

„Slušaj me. Znam da nikad neću postati sjajan detektiv, ali u jedno sam sigurna: ne idem odavde dok se ne dokopam bar jednog uzorka te robe. Toliko im dugujemo, Cukotiću i Ljubi. A ti ćeš mi pomoći, Viskovicu. Zato što treba da dovršiš jedan posao.“ Zanosno zamahnuvši glavom okrznula mi je bedra, a onda je zastala i pogledala me pravo u oči. Razumeli smo se.

„Zaboravi taj prah. Svuda okolo su naoružani stražari, ima ih čak i među monasima. Niko ne može da priđe sakrarijumu.“

„Tamo dole postoji neko prozorče kroz koje može da se provuče pas.“

„Da, ali tu su i psi koji čuvaju pagodu, Laro: dobermani, doge. To su psi čuvari koje su dresirali monasi.“

„Za njih ću se ja pobrinuti.“

„A?“

„Ne potcenjuj moć jedne kuje u teranju, Viskovicu.“ Lice joj je bilo sjajno, grešno. Njišući bokovima, zaputila se prema parku i tako se pojavila pred psima, čuvarima pagode, podignutog repa, kao neka bludnica.

Šta sam mogao da uradim?

Procvileo sam jednu *sutru* i zamislio lotosov cvet.

Ponovo sam je video posle tri sata. Pokupila je mirise svih manastirskih pasa, uključujući i Keglu. Zanosila se u hodu i zavijala jednu staru kantonsku pesmicu.

„Jesi li uspeo da se provučeš, dragi?“, zamjaukala je. Izvedoh je iz hrama i povedoh u omiljeno skrovište, jednu staru kuću u izgradnji koju nikad neće dovršiti. U uglu su bile tri poveće kese. Prah u njima ličio je na kreč.

„Oh, Visko!“, proširene zenice su joj se zelenele poput žada. „Dođi ovamo, šta čekaš?“

Na jednu noć, tu noć, zaboravio sam svu patnju postojanja, vonj truleži, buve. Uspeo sam da zaustavim vreme, da proširim prostor, i da više nego jednom dostignem božansku nepomičnost. Već je svitalo kad sam se konačno odvojio od nje. Bio je to dug dan.

„Visko, od svih pasa u pagodi...“

„Ne želim da znam..zarežao sam.“

„Volim te, Visko.“

„Ne govori to ni u šali. Za nekoliko dana ćeš biti hladna kao riba, a tako je i najbolje.“

„Ali, zar ne vidiš da smo savršen par? Ti sa svojim njuhom i ja sa svojom posvećenošću...“

„Da se vratim u službu? Ne, hvala, Laro. Zaprepašćujuće je kako nešto malo hormona uvek uspe da nas zavara. U ovom kosmosu, u kom je sve prolazno i površno, ništa nije nestalnije od ljubavi dva

psa. Nijedno zavaravanje ne traje kraće. Zato su nam, verujem, potrebni drugi uzori, drugi gospodari.“

„Tebi nisu, Visko. Ti nikome nisi veran, ni čoporu u kom si odrastao, ni monasima u pagodi, ni meni. Ti nemaš gospodara.“

„Grešiš, imam i ja svoj povodac, Laro. Bolniji od svake nazubljene ogrlice. Slađi od svake laži.“

„Govoriš o Ljubi?“

„Ne.“ Sad sam već mogao i da joj priznam. Njuškom sam joj pokazao proklete kese. Zamišljeno je pogledala i odmahnula glavom.

„Ne razumem. Prah? Zabavljaš se prisvajajući zaplenjenu drogu?“

Kako neko može da bude tako naivan?

Pokušao sam da joj objasnim.

„Znaš, kad ti je još kao štenetu guraju pod nos, ovako osetljiv nos kao što je moj... dan za danom, u svakom prokletom času dresure... mozak ti poludi, više ne misliš ni na slatkiše ni na bifteke. U roku od nedelju dana postaneš rob. A onda ne postoji ništa drugo u životu. Zato sam je tako lako pronalazio dok sam bio pandur: jer bez toga nisam mogao, a ne da bih udovoljio pandurima koji su me drogirali...“
Bilo mi je hladno i pena mi je izbijala na usta.

„Pomoći ću ti da izađeš iz toga, Visko. Moja ljubav je jača. Volela bih te čak i ako...“

„Čak i ako šta? Čak i ako bih ti rekao da su ove kese ovde već nedelju dana, otkad sam ih iskopao u bašti Koržibskog? Čak i ako bih ti rekao da je Koržibski umro zato što nije mogao da ih isporuči Trijadi? Čak i ako bih ti rekao da sam ubio Cukotića zato što mi je stajao na put?“

„Ne verujem ti, ne verujem, ne verujem...“, lajala je i pošla prema izlazu noseći u zubima jednu kesu.

„Pusti je, Laro!“, ustremio sam se na nju.

Ali, upravo u tom trenutku, privučena bukom, pojaviše se dva uniformisana tipa. Lara se trgla i oslobodila, a njena ogrlica mi je ostala u zubima.

„Izgubio si, Viskovicu“, lanula je dok je trčala prema službenim licima tražeći pomoć.

Kako neko može da bude tako naivan?

Dvojica šintera je zaskočiše, nabaciše joj ular i ubaciše je u kombi.

„Šta vam je? Stanite! Ja sam Lara iz Odeljenja za narkotike, detektivka Lara!!!“ Zaista je ličila na besnog psa, tako oznojena, gnevna, bez svoje lepe ogrlice i medaljona.

Nikad je više nisam video.

Zadržah se još neko vreme, da bih razmislio o prolaznosti života. Došlo mi je da zavijam, ali sam se uzdržao. Bila je to kineska četvrt. Ušmrknuo sam malo praha i odmah se osetio bolje. Više mi se nije spavalo i pošao sam put pagode.

Kineska četvrt se budila u susret novom danu. Na pločnicima su stari i mladi vežbali tai-či. U vazduhu se osećao miris đumbira i luka i čulo se udaljeno zavijanje saksofona. Svi su se prilagođavali užurbanom ritmu života, slavljenju tajne *Anike*, Velike obmane, sna Bramana, plesa Šive, Večnoj smicalici kosmosa.

Psi u uzgajalištu su izvodili vežbe disanja. Ukrstio sam zadnje šape i seo u položaj lotosovog cveta. Usredsredio sam se na *muladaru* kako bih povratio energiju i usmerio je prema uzvišenim *čakrama*. Osećao sam potrebu da oslobodim um svih nečistih misli i pođem putem spasenja, izvan dobra i zla, zadovoljstva i bola. Da se zaputim prema središtu treperenja kosmosa, prema oku jasne mudrosti, u susret Velikom miru, Velikom miru...

NA ŠTA SI SPAO, VISKOVICU

„Ljubo, zašto me ne voliš?“, pitao sam je.

„Zato što si crv, kukavica, nemaš kičmu, nemaš petlju.“

„I još?“

„Zato što nemaš duha, nemaš mozga, karaktera, osećanja.“

„I još?“

„Ne umeš da voliš, nemaš srca.“

„I još?“

„Imaš mali penis.“

„Samo zbog toga?“

„Da, Visko, nikad ne misliš na mene, sebičan si, običan parazit, znaš samo da uzimaš, živiš na moj račun, ništa ne radiš, ništa te ne zanima, osušila sam se zbog tebe, ideš mi na živce. Kad ćeš već jednom prestati da me mučiš?“

Tako se naježila od odbojnosti i gađenja da joj je celo telo uzdrhtalo, zatim još jednom, pa još jednom.

Dobro sam se uhvatio sisaljka za sluz njene utrobe čekajući da je prođe napad besa, zatim sam obrisao sisaljku od krvi i pitao je:

„A šta su mi *mane*?“

KRV NIJE VODA, VISKOVICU

„Tata, kako ti je bilo kad si bio mali?“

„Detinjstvo je najljepše doba u životu ajkule, juniore. Moja majka je bila velika riba, i te kako je umela da me nahrani. Naravno, tako majušnom, trebalo mi je malo vremena da je progutam, još sam se razvijao u njenoj utrobi. Počeo sam iznutra i prokrčio sebi put do najkrvavijih organa, tako da ti ne mogu reći da sam je baš poznao. Sećam se, međutim, da je imala dobro srce.“

„Jesi li ti jedina?“

„Nisam, imao sam i dvabrata blizanca. 'Visko', izgrdili su me, 'ko će nas sad vaspitavati?' Tim danima stvarno nisam mogao da ih svarim. Ali, kad sam ostao praznog stomaka, prevaspitao sam ih.“

„Zar nisi patio zbog usamljenosti?“

„Pa, u jednom trenutku sam osetio prazninu. Međutim, popunili su mi je stričevi, rođaci, babe i dede. Meni je porodica u krvi, juniore. I prijatelji su mi pomogli da guram dalje. Rekao bih da je do puberteta sve teklo glatko. Onda sam naišao na prvu prilepušu.“

„Koje vrste?“

„One najgore. Još mu pamtim ime: Cukotić.“

„Je li te mnogo namučio?“

„Pa, jeste. Znaš kakve su to životinje. Kažu ti da su za zajednički život i podelu rada, a zapravo su paraziti. Prikače ti se za stomak zupcima peraja i više te ne puštaju. Ali, najgora je njihova dvoličnost. Kritikuju svaki tvoj zalogaj, nabijaju ti osećaj krivice. Pričaju ti životne priče tuna i haringi kako bi, dok ili jedeš, izgubio apetit i ostavio nešto i njima. Video sam prilepuše veće od ajkula, sine.“

„Zar nisi mogao nekog da zamoliš da ti ga sklone?“

„Jesam, ali u to vreme nisam imao mnogo prijatelja. U suštini, Cukotić mi je bio jedino društvo. Znaš, dok si mlad, iskusna prilepuša može te čak ubediti i da ti je korisna. Kad su mi se, međutim, za stomak zakačili i Petrović i Lopez, shvatio sam da je vreme da nešto preduzmem, pa sam potražio neku ajkulu koja bi mogla da mi

pomogne. Nekog kome bih uzvratio uslugu. Tako sam upoznao tvoju majku Ljubu.“

„Je l' imala mnogo prilepuša?“

„Toliko da si mogao da joj vidiš samo peraja. Ali, veruj da je i to bilo dovoljno. Grudna su joj bila velika poput raže, a ona analna gipka kao alga. I podrepni deo me je naterao da uzdahnem, ali najviše me je pogodilo njeno oko, crveno i duboko usađeno, smrtonosno poput otrova.“

„Jeste li se odmah svideli jedno drugom?“

„Pa, prvi kontakti su bili teški, zato što prilepuše nisu glupe. Umeju da prepoznaju opasnost i ne oklevaju da ti zariju zube u kožu. Malo-pomalo, međutim, razvila se naklonost između mojih i njenih parazita, koja je prerasla u ozbiljna osećanja. Pomisli da su se u jednom trenutku moje prilepuše parile s njenim, dok smo se nas dvoje još dodirivali perajima i gledali u oko...“

„Zar nisi i ti mogao... ovaj, znaš...?“

„Ona je najviše prilepuša imala upravo na polnom organu.“

„I nisi mogao da joj ih ukloniš?“

„Naravno da sam mogao. Ali ona nije htela. Plašila se da ne zatrudni.“

„Da, kao i sve ajkule.“

„Ipak, u jednom trenutku sam odlučio i rastrgao sam joj ih. Ona je uzvratila i tako se među nama rodila velika ljubav. Oslobođena svih stega, naša strast je postala pomamna, juniore. Voleli smo se u raskomadnom telu kitova, u mesu našeg plena. Jedino smo, jedući druge, mogli da izbegnemo da se međusobno ne prožderemo. Na svakom dnu smo pravili skandale, donosili uništenje, ljubav i smrt, požudu i tugu. Naravno, zato nismo ni mogli očekivati da ćemo proći bez ijedne ogrebotine. I tako se desilo da je jednog dana u vodi bilo više Ljubine krvi nego hormona. U takvim okolnostima, morao sam da je progutam. Dok sam je komadao, primetio sam tvoju glavicu. More, otvori se! Osetio sam beskrajnu nežnost prema tebi. Leđno peraje ti je bilo jedva malo veće od krljušti. Rodio si se pre vremena, juniore, i to je razlog što si ispao tako kilav.“

„Ali, ja nisam kilav, tata.“

„Naravno da jesi. A ja sam za to kriv. Jedno mladunče sigurno ne uživa gledajući oca kako mu proždire majku, a njemu ne da ni jedan

jedini zalogaj. To izaziva mržnju, osećaj krivice, strah..., i evo šta na kraju ostane. U tebi nema ni trunke zla, nema žudnje za krvlju. Maločas sam te video kako se igraš s onim bakalarom, zašto ga nisi ubio?“

„Bio mi je drag, tata.“

„Slušaj...“

„Mora da postoji neki način da se živi, a da se bližnjima ne čini zlo.“

„Svakako, da živiš na moj račun. Kao neka prokleta prilepuša! Do đavola, već sam ti objasnio da ništa ne donosi toliko dobra kao zlo. Ovde te razumeju samo ako im pokažeš zube. Ovaj prokleti okean funkcioniše zahvaljujući nama, je l' ti jasno? Zamisli šta bi se dogodilo kad bi svaki nesposobnjaković mogao mirno da živi, bez bojazni da će ga neko rastrgnuti.“

„Možda bismo svi opuštenije plivali, možda bismo naučili da poštujemo jedni druge.“

„Poštovanje se mora zaslužiti, momče, čak i poštovanje jedne haringe. One znaju da ih ubijamo za njihovo dobro, zato nas i cene.“

„Ali...“

„Ali tebe niko ne ceni, juniore. Osvrni se oko sebe: podsmevaju ti se tune i kijerne. Govoriš kao nekakva prilepuša, ponašaš se kao prilepuša, nakačio si se meni na peraje. Pretvaraš se u parazita, do đavola! Šta misliš, kako sam se osećao kad me je pre neki dan ona ženka pitala: 'Hoćeš da ti ga smaknem?' Njen sin je tvoj vršnjak i već je rastrgao pet ili šest dadilja, je l' shvataš? Ovako dalje ne može. Ne može, jer smo mi Viskovici.“

„Ali, ja imam drugačija interesovanja, tatice.“

„Da, da se zamajavaš sa ribama-loptama i morskim konjicima. Da skupljaš silikatne alge. Slušaj me dobro: večeras nam dolazi Lara s ćerkama. Nemoj da me obrukaš kao onda s onim morževima ili kao sinoć s onim ribarima.“

„Zašto, šta sam uradio?“

„Imaš više od trista zuba, juniore. Nisam ti ih dao da bi se bleskasto smejuš. Još jednom ti ponavljam: ne možeš za stolom sav skrušen da se obratiš onom ko sedi do tebe: 'Oprostite, da li biste mi dodali tog brodolomnika?' Moraš da napadneš i da rastrgneš, raskomadaš i rasturiš, da otmeš drugom plen iz čeljusti po cenu da i njega ugrizeš, je l' ti jasno?“

„Čak i ako su to ajkule s kojima sedimo za istim stolom?“

„Prirodno. Na primer, bilo bi lepo da večeras raskomadaš bar jednu Larinu curicu.“

„Ali, one su ćerke tvoje gošće!“

„Naravno da jesu, kretenu. Lara uvek i sama donese neki prilog večeri, lepo je vaspitana... Vidi, evo ih, stižu, molim te, pazi kako se ponašaš... Zdravo, Laro! Zdravo, devojke!“

„Zdravo, Visko. A ovo je tvoj sinčić, je li tako? Lepo, lepo... Oho-ho! Jesu li to one tune o kojima si mi pričao? O, Visko, stvarno nije trebalo... srebrne tune... kakva retkost!“

„Da, Laro. Hajdemo, deco, ne smeju nam pobeći!“

Cap. Žvak-žvak. Gnjec-gnjec. Klo-klo-klo-klo. Njam-njam.

„Hvala ti, juniore, na divnoj večeri. Tvoj otac je bio izvrstan.“

„Ni vaša majka nije bila loša. Laku noć, devojke.“

BLED SI KAO VOSAK, VISKOVICU!

Još kao larva sam bio vrlo privlačan. „Postaće veliki trut“, ponavljale su pčele radilice, „Ako je ovo samo skica, zamislite kako će izgledati završeno delo. Cela košnica je očekivala moju metamorfozu kao veliki mondenski događaj, kao važnu premijeru. Čim su mi pipci provirili iz čaure, dočekaše me kao remek-delo. Jednoglasno su se divile „živahnim bojama, čvrstini tela, prefinjenosti oblika“. Malo manje su bile jednoglasne u isticanju mojih mana: „Al' je uobražen taj mali trut!“, govorele su neke. „Svadbeni let se ne osvaja tankim pasom i mirišljavim četkicama. Reproductivni uspeh zahteva pamet i dobra krila...“

„Možda...“, odgovarale su druge, „ali mi smo matrijarhalno društvo i čak i ako nije genije ili brz kao munja, s tim dupencetom će daleko dogurati.“

Matica se pobrinula da zaustavi ta beskorisna naklapanja. Jedino je njeno mišljenje bilo važno, a ona je načinila vrlo moderan i hrabar izbor: Viskovic.

Morala je, međutim, tradicionalistima da učini neke ustupke pa je dan pre svadbenog leta stala pred saće trutova i objavila: „Gledate Laru Šećerlemu od Maka, vašu maticu i vladarku po želji božjoj i na radost ovog saća. Sutra će se održati sveti Svadbeni let. Start će, kao i uvek, biti na liniji senke crnike, čim sunce bude pod uglom od šezdeset stepeni u odnosu na košnicu. Pravila nadmetanja su nepromenjena. Ko suparniku preseče put, ubode ga ili dvaput pogrešno uzleti, biće diskvalifikovan i ubijen. A kao što nalaže naš Zakon...“, značajno nas je odmerila, „pobednik nadmetanja će sa mnom doseći svoju slavu. Neka pobedi najbolji, najveći trut.“

Uveravam vas da, dok je to izgovarala, nije mislila ni na Petrovića ni na Lopeza. Zapravo smo se nas dvoje već bili tajno dogovorili da će mi se posle starta, kad se trutovi razlete, pridružiti ispod nagorelog hrasta.

Dobro sam se naspavao i ujutru sam ustao odlično raspoložen, čio poput ose. Smazao sam dvostruku porciju meda, zagladio četkice, ispravio krila i stao na startnu liniju, poput ostalih takmaca. Uradio sam malo vežbi za zagrevanje, malo za istezanje i napravio nekoliko probnih poletanja. Mislite šta hoćete, ali dan Svadbenog leta uvek je veliki događaj. Svi su navijali za Petrovića zato što je on bio favorit, i sve radilice su se kladile na njega. Gledao sam ga kako nervozno letucka žvaćući ruzmarin, stimulatívno sredstvo. Na znak za početak trke mahnjito je poleteo i odmah izbio na čelo. Mi ostali poletesmo za njim. Iskrenuti pod uglom od devedeset stepeni, u krivinama smo se propinjali, skretali s putanje, leteli cik-cak kako nas protivnici ne bi pretekli. Zbog žaoka je bilo preopasno leteti putanjom onog ispred vas. Pravila? Prazne reči. Čuli su se samo zujanje, povici, psovke. Ubrzo mi je dojadilo i, čim smo se odmakli od košnice, odvojih se, meko odlebdoh do hrasta i opružih se u cvetu maka.

Nisam dugo čekao.

„O, heroju moj“, zadihano je rekla, „slobodno uzmite svoju nagradu!“ I nagradu sam ja, Viskovic, i te kako uzeo.

„O, branioče moj“, izjavila je kasnije vladarka, „sve mi se sviđa na vama, vaše četkice, vaša krila, vaši pipci... Lepota zaista ima vaše lice i vaše ime! Znam da bih u skladu s tradicijom sad trebalo da vas kastriram i ubijem, ali ovog puta ću napraviti plemenit izuzetak. Umesto toga, zamoliću vas da živite sa mnom u palati, mislim da ne bih mogla da živim bez vašeg tela, vašeg mirisa...“

„Vidim da smo se razumeli. I ja imam izvesne potrebe.“ Te večeri sam se preselio u kraljevsko saće. Ostali mužjaci su prognani i ubijeni. Mislim da nisam mogao ništa da učinim za njih.

Kraljevski život nije zaostajao za onim što sam zamišljao, a medeni mesec nam je bio presladak. Ustajao sam kasno i doručkovao mleč i skupoceni polen, dok su mi radilice kovrdžale četkice i peglale krila. Odmah sam postao otac i moji hromozomi su izlazili u tiražu od pet hiljada primeraka dnevno.

Ali nije sve bilo med i mleko. Jednog dana, po povratku u saće, zatekoh Laru kako, sklupčana ispred prestola, plače.

„Larve, Visko. Svakog dana moram da smislim pet hiljada imena, mogli biste bar malo da mi pomognete.“

„Nazovimo ih sve Viskovic, to nije loše ime. Tako ćemo imati više vremena za nas, zvezdice.“

„Svetog mu voska!“, planula je. Je li moguće da ste takav imbecil? Da mislite samo na svoje četkice? Pokrijte ih, do đavola! I ne širite toliko krila kad kružite po košnici, i radilice su ženke! Zbog vas su prestale da rade: skupljačice ne skupljaju, medarice ne prave med...“

„Pa, nije pravedno da uživanje u lepoti ostane privilegija malog broja odabranih“, oprezno joj rekoh.

„Dooostaaa! Gubite se!“

Uverio sam se da je trenutak da se čistim. Uostalom, nikad nisam imao monogamne namere, po prirodi sam rođen da oprašujem, da letim s cveta na cvet. Oduvek sam verovao da mi je dužnost da negujem i širim svoju lepotu. U tom duhu, redovno sam se sunčao i lickao, prisiljavajući sebe da budem – kako bih to rekao – umetnik, delo i tumač.

Bilo je lakše predstaviti me široj javnosti nego što sam mislio. Kurtizane su mi ugovarale susrete s maticama i, dan za danom, moji geni su poprimali nove dimenzije, rasuti u milione primeraka. Osećao sam se kao bog. Međutim, vladarke nisu navikle da dele, a radilice su počele da traže svoj deo. Izbijali su diplomatski skandali, rasla je društvena napetost. Bilo je čak i ratova između košnica i između kasti unutar jedne košnice. Život mi se pretvorio u pakao.

I tako odlučih da stanem tome na kraj. Da poružnim. Odšunjabo sam se do hodnika pčela usamljenica koje žive pod zemljom i pošao u potragu za saćem izvesne Ljube, poznate po veštini rekonstruktivnog modeliranja u vosku. Primila me je u elegantnoj čekaonici obloženoj svilom, sa hidroizolacijom od smole i uljastih izlučevina. Kad se pojavila... pa, u njoj sam prepoznao sopstvenu nesreću: bila je prelepa. Imala je iste „živahne boje“ kao i ja, iste „prefinjene oblike“, istu zaobljenu sunderastu masu. Jednom rečju, imala je sve ono što nije imala nijedna ženka u košnicama: ličnost. Uprkos višku meda na struku i vratu izbrazdanom voskom, svakako je bila veoma ženstvena i poželjna.

„O, nebesa!“, promrmljala je čim me je ugledala. „Pričali su mi o tebi, ali zaista nisam verovala...“, obuzelo ju je uzbuđenje. „...da se u jednom stvorenju mogu sjediniti takva blistava lepota i prefinjena figura...“

„Ovaj, ni ja nisam verovao da...“ Uzbudio sam se kao neka larvica.

Do đavola, pomislih, prvi put srećem pčelu koja me razume, koja može da podari smisao mojoj lepoti i upravo od nje treba da tražim da me unakazi! Pokušah da joj objasnim razlog svoje posete.

„Ahhh“, zaječala je. „Ne huli na boga! Nikad to ne bih mogla da učinim. Kad radim na nekom insektu, činim to da bih stvorila crte lice koje liče na tvoje. I sad kad stojim pred samim savršenstvom, ti od mene tražiš da...“

U ćelijicama njenih smernih očiju ogledalo se hiljadu mojih likova, i hiljadu njenih odražavalo se u mojim očima. A u svakom njenom odrazu video sam hiljadu svojih odraza u kojima se ogledalo hiljadu njenih odraza stvarajući skladan zanos koji nismo mogli da savladamo...

„Pobegnimo zajedno, Visko, svet će nam biti košnica, a život naš nektar...“

„Ne, Ljubo, uvek bi bilo isto. Znam koliko je to okrutno, ali moramo da biramo između lepote i života.“

„Ne sad“, prošaputala je. „Neka ovo bude noć u kojoj ćemo slaviti naše sjedinjenje...“

„Ali, Ljubo... Ne smemo da donesemo na svet nova stvorenja kojima je suđeno da budu nesrećna. S ovakvim roditeljima, njihove crte lica...“

„Videćeš, malo voska može čuda da napravi...“

Sutradan mi je pokazala na šta je mislila. Jedno drugom smo se zakleli na večnu ljubav, kakva god da je maska koju nam život nameni, a zatim mi je potvrdila svoju ljubav poružnevši me tako da nijednom drugom insektu ne bi palo na um da mi priđe. Umecima od voska pretvorila mi je glavu u prave pogrebne vence, a lice mi je postalo tupo, bez sjaja, bezizrazno. Tako sam konačno mogao da oblećem polja bez uznemiravanja i da uživam u malim životnim zadovoljstvima: ljubavi, radu i porodici.

Ljuba je položila jajašca u proleće i pomogao sam joj da izbuši inkubatorske ćelijice, da bdije nad leglom i podalje drži grabljivce i parazite. Život je proticao mirno, ali mučila su me razmišljanja o vosku: bilo je jasno da ćemo i deci morati da stavimo voštane maske, inače će nam ih odmah oteti. To će delovati neko vreme.

Međutim, šta će se dogoditi kad nam letnja vrelinu otopi maske. A već je bio april...

Jedne večeri, po povratku u podzemno saće, neka gusenica mi je objavila: „Izlegli su se, liče na tebe.“

„Na *mene*?“ rekoš pokazujući svoje voštane crte lice. Svakako ne liče na mene, pomislih. Mogu jedino da liče na Ljubu. Sišao sam u ćelijice i proverio. Gusenica je bila u pravu. Nisu mogli imati voštane maske zato što su upravo izlazili iz čaura. Ličili su na *mene*, na implante koje sam ugradio; bili su ćosavi, bez sjaja, izobličeni!

„Ljubo!!!“, vrisnuh. „Šta se ovde, do đavola, dešava? Ko je otac ovih ćudovišta?“

„Ti si, Visko, kunem ti se“, odgovorila je. Suze su joj tekle niz lice rastapajući joj masku od voska, otkrivajući joj jezive buvlje crte lica, još ružnije od dećjih. Pomislih da ću se onesvestiti.

„Oprosti, Visko, ali nisam imala hrabrosti da ti kaŹem... Hajde, nemoj tako. VaŹno je umeti stvoriti lepotu. Zar se nismo zakleli na većnu ljubav, bez obzira na to kako ćemo izgledati? Ko od nas dvoje treba da se ljuti? Ti, koji moju ruŹnoću moŹeš samo da zamisliš, ili ja koja sam prinuđena da tvoju gledam svakog dana? Sve ću srediti, videćeš, i deca će biti kako treba, potrebno im je samo malo... stilske ujednaćenosti.“

Počela je preda mnom da ih macka voskom. Dakle, za manje od pola sata uspela je da im podari ljupkost i dostojanstven izgled, da ih pretvori u dve nevine i bucmaste lutkice, u nežne i simpatične smotuljke, u decu kakvu bi svaki roditelj poŹeleo da ima ili bar da vidi. Ćinilo mi se da sanjam.

„Sad im ne treba dozvoliti da plaću, jer će se maske otopiti“, upozorila me je. „I drŹi se podalje od njih s tim ruŹnim licem, mogao bi da ih prepadneš.“

Šta sam mogao? Bili su dećak i devojćica i nazvali smo ih Junior i Šerba.

Nastojao sam da ubedim sebe kako se ništa nije dogodilo. U suštini, ona je pćela koja je umela da me usreći više od bilo koje druge. To je *stvarnost* koja nešto znači. Ali, šta će biti kad se vosak otopi? Nisam se usudio da zamislim. Jer, ako su deca tako ruŹna, iako sam im ja otac, kakva li je onda ona? A već je bio maj.

Jednog dana, vraćajući se u saće, zastadoh da posmatram Svadbeni let. Na startu je sedelo šest matica i osetili ubod nostalgije. Pronašao sam mesto u hladu i grickao polen iz cvetnih čašica kad sam shvatio da nešto nije u redu. Zamukao je svaki šum i svi su uprli pogled u mene.

„Do đavola! Sunce“, pomislih, „topi mi se vosak.“ Poleteo sam kao iz topa, ali matice su me već zaskočile. Počeše da me vuku za pipke, četkice, za antene.

„Predajem se“, viknuo sam, „nemojte da me rastrgnete!“ Odjednom su zastale, zaprepašćene.

„Vosak!... Sav je napunjen voskom!“, očistiše me četkicama i besno me odmeriše.

„Kakav gabor! Delovao je tako zanimljivo... A zapravo je običan lutak kao i svi ostali!“

Kao svi ostali? Tek kad sam pogledao druge trutove, shvatio sam. Nijedna dlačica im nije štrčala, nijedan detalj na njima nije delovao prostački. To su sve moji sinovi, prirodno je da su isti kao ja. Bio sam otac cele nove generacije, cele proklete nacije, čak su i radilice ličile na mene. I izgledale su osrednje.

„Najurite tog prevaranta!“ Išutirali su me vređajući me usput.

Ljuba je gledala s jednog cveta, cerekajući se. Sunce joj je otapalo vosak, otkrivajući čudovišnost njenog lica i tela. Naježio sam se kad sam shvatio da bi se svi jednoglasno divili „živosti njenih boja, čvrstini tela, prefinjenosti oblika“.

POPIJ JEDNU I NE BRINI, VISKOVICU

„Tata, hoću da prestanem da pijem.“

„Ne pričaj gluposti, Visko, ti si sunder.“

„Pa šta to treba da znači? Da ću celog života visiti na ovom školju, upijati vodu i cediti se, kao neka biljka?“

„Ti i jesi biljka, Visko, ili, u svakom slučaju, zoofit. Kakvi su ovo razgovori...“

Bio sam očajan. Svi moji pokušaji da zaplovim kroz život i da sledim ideale, propali su. Oh, da sam imao mišiće pa da se otisnem do kalcifikovane sunderke koju sam voleo, pa da se spojimo u jedan jedinstven *sycon*²¹ Oh, da sam imao oči da je gledam, usta da joj kažem da je volim!

Mogao sam da osetim samo azotni miris moje lepotice, koji mi je donosila struja. Tim lebdećim česticama podario sam oblik, pore i ime: Ljuba.

Jedini način da krunišem našu ljubavnu priču bio je da nekim spermatozoidom doprem do nje, ali struja ih je uporno nosila na suprotnu stranu, prema mojoj mami, sestrama i babama, stvarajući svakovrsne porodične neprilike i rodoslovne zavrzlake. Stanje se dodatno pogoršalo periodičnim promenama pola koje smo mi sunderi morali da otpimo. Nije mi bilo lako da prihvatim činjenicu da je moj otac žena svoje majke, da je njegova kćer, to jest moja sestra, njegov deda i da je njegova baba takođe i njegov brat, to jest moj stric. Ti odnosi su postali još izopačeniji usled nagomilavanja telesa, bilo je teško razlučiti gde završavaš ti, a gde počinju tvoji bliski srodnici. I nije bilo lako razviti zdravu ličnost kad šupljine svojih trepljastih komora deliš s poročnom majkom, sestrama sklonim rodoskvrnuću i ocem biseksualcem. Kad su jedine anatomske crte na osnovu kojih možeš da izgradiš identitet stomačna šupljina i crevni otvor.

Muka bitisanja poput biljke ležala je u nemogućnosti da se ubiješ. Prednost činjenice da si sunder bila je mogućnost da nađeš zaborav

u piću.

Molio sam se da se nešto dogodi. Neki potres u Zemljinoj kori, neka ekološka trauma, da mi pomogne neka sipa, šta god. I nešto se konačno promenilo. Struja. Promenila je smer i napokon sam mogao da oplodim sunđerku koju sam voleo! Ah! Bio sam srećan, ganut. Odmah sam smislio da spakujem svoju spermu u okca i ospem paljbu.

Ali nisam mogao da nađem spermu.

„Tata!“, vrisnuo sam, „sterilan sam!“

„Nisi sterilan, Visko, ti si ženka, baš kao i ja.“

Osetio sam nesvesticu. Kako neko može da bude takav baksuz? Ženka. A Ljuba je u međuvremenu postala mužjak i nije mogla da dobaci ejakulat do mene zato što sam sad ja bio uzvodno!

Na nevolju se nakalemila i ironija sudbine i sa svih strana me napade sperma moje majke, sestara, baba...

„Prokletstvo“, praskao sam, „prokletstvo!“

Čak me je i moja ćerka napumpala.

Bio sam sopstvena svekrva, do đavola, *sopstvena svekrva!!!* Ma možda to i nije tako loše, uzdahnuo sam. Možda tako neću omrznuti snaju koja je u meni. Možda će me tako moja nesreća konačno usrećiti.

TO TI JE DA PODIVLJAŠ, VISKOVICU

Šta je ostalo – rikao sam za sebe – od našeg prirodnog raja, kotline Ngorongoro, najvećeg kratera na zemlji, kolevke života? Svud unaokolo sam video lažni filmski raj iskvaren naturalističkim šou-biznisom. Važno je samo pokazati perje i naterati druge da pričaju o tebi. I kad onda da postigneš uspeh? Od dana kad sam dobio glavnu ulogu u seriji o velikim mačkama, postao sam jedna od zvezda parka i svuda su me pratili filmadžije, zoolozi i ljubitelji životinja. Smučilo mi se. Više nisam mogao da podnesem šik zveri podrepaše i snobove preživare, nisam mogao da slušam hijene kako zavijaju o probnim snimcima i planovima Amerikanaca. Bio mi je potreban odmor.

U susret mi je dolazila gazela Tompson, prilično fotogenična ženskica, graciozna, visoka šezdesetak centimetara. Mnoge starlete, koje sam poznao, pozavidele bi joj na sjajnoj dlaci, ali ona je koračala prirodno, ne ličeći na uobičajene lolite bez duše. Upitala me je da li sam ja Viskovic, lav. Bilo je besmisleno poricati.

„Molim te, pomози mi se da se vinem u nebo.“

„Mogao bih da ti to sredim“, uzdahnuo sam, „ali prvo moraš da odeš na audiciju.“

„Nismo se razumeli, govorim ozbiljno. Je l' vidiš ovo? To je ogrlica s radio-odašiljačem. Je l' vidiš ove ožiljke? To je od uspavljujućih metaka. A je l' vidiš ove pločice iza ušiju? Nemam više mira, do đavola!“ Nije glumila, stvarno je bila nesrećna.

„Razumem te, draga, ali obratila si se pogrešnom tipu.“

„Vrlo sam meka, pasem samo klice.“

„Ne sumnjam da je tako, ali mislim da si gledala previše dokumentaraca, ne misliš valjda da bih ja...“

„A šta rade oni lešinari tamo? Zar ne čekaju moje ostatke?“

„A, ne“, osmehnuo sam se. „Hijena je Cukotić, on misli da je moj filmski agent. Šakal i likaon²² su statisti. Uvek imaju takav izraz lica.“

„Dobro, sigurno je negde ostala neka prava zver...“, nestrpljivo je muknula.

„U Ngorongoru nije. Ovde je među mesožderima zavladała moda vegetarijanstva. Na šta bi ličilo da kidaju živo meso! Hoću da kažem, osim ako im neko na snimanju ne pokvari prvi plan. U tom slučaju bi i antilopa pokazala zube. Čuo sam, međutim, da je izvan kratera, u Serengetiju, malo drugačije, donekle kao u stara vremena. Savetujem ti da probaš tamo“, okrenuh grivu u smeru Mandusija. „Ali, pripazi: tamo bi moglo da ti se sviđi.“ Uzdahnula je i okrenula njuškicu.

„Tamo dole?“

„Da, iza jezera je put koji se penje do vrha brda. Kad stigneš u Seneto, pitaj nekog... U stvari, znaš šta? Otpratiću te deo puta, prijaće mi.“

Prošli smo kroz šumarak akacije žuta groznica i nastavili duž severne obale Makatija kako bismo izbegli kampove, avionsku pistu i kolibe. Usput sam joj davao savete koji bi joj mogli koristiti u novoj sredini, u slučaju da joj se život ponovo omili. Pripovedao sam joj drevne priče o plemenu Masai, o lovokradicama i belim lovcima, o nekadašnjoj savani, kad je lavlja griva još bila kraljevska kruna a naša rika zakon. Dok sam govorio, srce mi je snažno tuklo i činilo mi se da vidim krater svog detinjstva, kad su sa jezera poletali flamingosi, divlje patke, ibisi, marabui i jakane, a u Mandusiju dremali nilski konji pod pogledom običnih čaplji i plavih čaplji.

Mlada košuta mi je objasnila da ne žali za tim pašnjacima jer na njima ne ostavlja nikog s kim bi trebalo da se oprostí. Ne oseća se kao deo stada otkad je njihov predvodnik odlučio da ukine razmnožavanje kako bi malo ugrozio opstanak vrste i izazvao zanimanje *vajldlajf menadžmenta*. Pokušao sam da je utešim, ali umesto toga sam i sam kukao zbog krize autoriteta mužjaka iz roda mačaka, o drskosti sve mišićavijih, umišljenijih i ambicioznijih lavica, zbog činjenice da naša zajednica sve više liči na zajednicu hijena koje odavno žive u matrijarhatu uz sasvim očigledne posledice.

Smejući se i šaleći, stigismo do kosine, te odlučih da se i ja popnem na vrh i pogledam šta je na drugim stranama: na jednoj se uzdizao Kilimandžaro, na drugoj velike ravnice i jezero Viktorija. Dobro će mi doći da odmorim oči, objasnio sam joj. Kad smo stigli nadomak vrha, odlučismo da predahnemo. Pođosmo širokom stazom između krda slonova i bizona i nađosmo zaklon u šumi

karabaća. Tu protegnusmo noge i spustismo glavu na kasipureju obraslu mahovinom. Ona je tiho jecala. Spustio sam joj šapu na leđa pitajući se kakav je osećaj zariti očnjake u taj tanušni vrat, iskidati tu mladu i prokrvljenu kožu. Verovatno bih osetio težinu u stomaku, mučninu i krivicu, pomislih, a možda i jezivo zadovoljstvo.

„Lepo mirišeš“, odjednom je zablejala.

„Pardon?“ Primetih da sam, podigavši šapu, oslobodio jedino pazuh: je l' ona to mene zavatlava?

„Lepo mirišeš, na lava, pravi muški miris.“

„M-m-muški?“

„Da, vi lavovi ste najlepši mužjaci u savani, tako veličanstveni, mišićavi... Daleko bolji od onih ženskastih travojeda. Jesi li se ikad zapitao zašto svi preživari imaju rogove?“

„Nisam, ja...“

„Znaš, među nama, rogatim preživarima, gotovo da i nema polne dvoobličnosti... i uvek mi je bilo malo neprijatno s tim tipovima...“ Dok joj je vetar mrsio grivu, okrenula se prema meni i sklopila kapke, čeznutljivo, poročno.

Šta sam mogao? Valjda zbog te vrućine, zbog usamljenosti...

„Oh, Visko! Bilo je divno“, rekla je posle.

„Da, bilo je fino“, slagao sam. Nije bilo fino, bilo je fantastično. Ta kozica bila je ženstvenija od svih diva iz mog društva zajedno, od celog tog panteona mačaka ubeđenih da je telesno zadovoljstvo proždiranje bifteka. A svidelo mi se i to njeno ime, Ljuba...

„Šteta što ne može da potraje“, zameketala je.

„A? Šta hoćeš da kažeš?“

„Kakvu ćemo mi budućnost imati? Svakako se ne možemo doveka kriti po ovim vrletima, pre ili kasnije moraćemo da siđemo u dolinu. Ako siđemo u Serengeti, tamo će me neko rastrgnuti. Čini mi se da ti imaš previše godina i premalo iskustva da me odbraniš od tih grabljivaca, Pa čak i ako se provučemo, moraćemo da se suočimo s načinom razmišljanja te sredine, koji se nije promenio otkad je sveta i veka, zar ne? S druge strane, ako odlučimo da se vratimo, neće biti ništa bolje: Zamisli šta bi se dogodilo kad bi mediji nanjušili našu priču. I kakav bismo primer dali našoj deci? Slažem se da ne treba biti rasista, ali treba održavati rastojanje među različitim vrstama. A kako god bilo, čak ni ovde nećemo biti mnogo sigurni: ne zaboravi

da imam ogrlicu s radio-odašiljačem i pre ili kasnije bi nas našli. Zbogom, Visko.“ Progutala je suzu, okrenula repić i vrckajući pošla put padine, prema Olduvaiju i Serengetiju.

„Ej, sačekaj malo. Sačekaj malo...“, ali već je skakutala po stenju poput spriogbok antilope, i nije bilo načina da je stignem. Šta sam mogao? Osvrnuo sam se oko sebe. Krajolik je bio veličanstven: načas sam neodlučno zastao, opijen pogledom na ta nepregledna prostranstva, na divlje antilope i beskraj koji se pružao dvesta kilometara u daljinu, do Masai Mare... Levo je bilo jezero Ndutu i ravne savane Masve, desno klanci Olduvaija... Srce mi je lupalo kao u mačeta. Hrabro, stari Simba, rekoh sebi, ko kaže da si omatorio za ovakav život?

Zaputih se stazom u dolinu i hitrim korakom nastavih uz tranzitni put koji je vodio iz Naabi hila ka Serengetiju. Dok sam prolazio, uzletali su ćubasti ždralovi, droplje, turobni vivci. U ovom kraju je bar nešto značilo biti lav.

Konačno se obreh u nepreglednoj ravnici obrasloj kratkom travom iz koje su štrčale ogromne, granitne kopje.²³ Okolo su pasle Grantove i Tompsonove gazele, gnui crnih repova, Džeksonove gazele, Hanterove antilope, nojevi i antilope oriks, pod budnim pogledom geparda, likaona, šakala i ponekog mog srodnika. Morao sam se diviti gracioznosti i dostojanstvenosti tih preživara i prosto sam se iznenadio uhvativši sebe kako pogledom odmeravam obline njihovih hrbata. U meni se probudila osetljivost na izvesne jednostavne prizore u prirodi: na tanak vrat oriksa i kozoroga, na pege na krznu kudua i bongi, kratku dlaku impale, repić dik-dika, na malu guzu nekih žirafa. Ne znam da li su, gundajući i zaklanjajući se repom, panično pobegle od mene zbog nagona za preživljavanjem ili zbog stidljivosti.

Uljudno sam se pozdravio s ponekom grabljivicom, ali nisam bio raspoložen da ih pitam za Ljubu. Imali su prodoran pogled *serijskih ubica*. Ti tipovi se ne šale: oni komadaju. I ko zna šta još rade s plenom, ono što nijedan dokumentarac nije zabeležio. Naježio sam se pomislivši na Ljubu.

Nedelju dana sam šipčio uzduž i popreko, oprezno se krećući kroz visoko šiblje, trudeći se da budem nevidljiv kako ne bih povredio osećanja vlasnika tih teritorija, i na kraju sam je našao, u podnožju

Kopje di Morua. Pasla je u društvu malih dik-dika i krupnih sunija. Dočekala me je pomalo hladno, ali nisam mogao da shvatim razlog njene uzdržanosti. U svakom slučaju, pozvala me je da ostanem te večeri. Ispričala mi je da ju je usvojio par preživara iz te oblasti, da je našla novu porodicu, nove roditelje, novu braću i sestre.

„Hajde, ostani s nama na večeri“, odjednom je zablejala.

„Mislim da to zaista ne bi bilo u redu, Ljubo“, primetio sam. Ali, nije htela ni da čuje moje odbijanje.

„Mama, tata! Pogodite ko dolazi na večeru!“ Povala me je kroz stado rogatih preživara, a ja sam je smerno pratio, prepodobljeno predući.

Domaćini su se trudili da prikriju iznenađenje, ali su se skamenili kao da ih je ujela mamba. Ljuba me je predstavila dvema gazelama koje mi se obratiše s ledenom nelagodnom, i dvema Hanterovim antilopama koje su me samo pogledale s neskrivenom odbojnošću. Procenio sam da su prvo dvoje mama i tata, a drugo dvoje večera.

„Džambo, habari gani? Mimi Viskovic“, predstavih se rikom, vrlo politički korektno, koliko je to bilo moguće, i zatim se i zahvalih gospođi na večeri.

Ispostavilo se da sam se zbunio: dve gazele su bile prijatelji, a dve Hanterove antilope Ljubini usvojitelji. Ali, bilo je kasno da ispravim omašku, već sam se bio poslužio.

Ostatak večeri proveli smo gledajući se u neprijatnoj tišini.

„Do đavola“, konačno reče Ljuba. „Rekao si mi da si vegetarijanac.“

„Jesam, ali mislio sam da...“

„Slušaj, rekla sam ti da ovo ne može da potraje.“

„Daj mi malo vremena, Ljubo.“

„Ne, Visko, previše smo različiti, kako ne razumeš?“

Odmahnuo sam glavom.

„Osim toga, verila sam se,“ Njuškom je pokazala dve koze koje su bile s nama na večeri, jedna je drhtala kao list. „Ali, nije samo u tome problem, Visko. Ti imaš toliko godina da bi mogao da mi budeš...“, poče da računa. Ako je ona imala godinu dana, to je, dakle, petnaest generacija razlike. „Dobro, ukratko, bili bismo smešni, razumeš? A ti se nećeš podmladiti.“ Spustila je pogled.

Tako se završila naša priča.

Podvijenog repa, pođoh nazad u krater. Povredila me je. Ne toliko zbog onog što je rekla, u osnovi je bila u pravu. Već zbog načina na koji je to rekla. S grimasom sažaljenja i nelagode. Poznavao sam to stanje. I sam sam se tako osećao gledajući kako ponižavaju druge ostarele zveri, kad su ih zavitalavale čak i najmiroljubivije životinje. Kad ih je najbeznačajmji momak iz filmske ekipe terao sa snimanja zato što su kvarili duge kadrove. Kad su čak i turisti okretali kamere od njih.

Bilo mi je drago što sam se našao među starim prijateljima, devojkama, mladima. Čak sam se obradovao i ponekoj hijeni.

Od te večere više nisam voleo nijednu preživarku. Niti sam ih jeo. Hoću da kažem, osim te Ljube ili kako se već zvala. Malo sam se bio podgojio od njene masnoće, ali vremenom, uz malo vežbanja. i podrigivanja, svario sam je.

TI SI ŽIVOTINJA, VISKOVICU

Ja, Viskovic, bio sam mikrob.

„Nije važna veličina, Viskovicu“, slušao sam. „Važno je da budeš ono što jesi.“

Kao da je to lako. Nisam imao vremena ni da se vežem za svoje ime, a već sam postao dva mikroba: VISKO i VIC. A zamislite samo kako mi je bilo kad sam se pretvorio u četiri mikroba: VI, SKO, VI i C. To me je rasturilo na komade.

Kao uostalom i sve nas u prekambrijumu. „Šta da se radi“, govorili smo tad, „takav je život.“ Metabolizam – činilo mi se da je to bolje objašnjenje. Za nas je pojam zabave predstavljalo sed(imentiranj)enje s koacervatima i proteinoidima, a metan i amonijak smo smatrali „dobrom atmosferom“.

Kad su počeli da me oslovljavaju sa V, I, S, K, O, V, I, C, shvatio sam da je vreme da nešto preduzmem. Ali, šta? A zatim i ko? Bio sam u manjini i sa samim sobom, a svet mi se obraćao sa „vi“.

Tada sam čuo taj Glas: „V, I, S, K, O“, reče mi, „vreme je da postaneš životinja.“

„Životinja?“ U takvim okolnostima je valjalo razmotriti sve predloge: ono što je za nekog degeneracija, za nekog drugog je moglo da predstavlja evoluciju.

„Ne znam odakle da počnem“, priznali smo.

„Najpre treba da budete sebični, puni sebe. Da se svom snagom držite svog malog 'ja', to ne bi trebalo da ti bude teško...“

Probali smo. Ono što je od mene ostalo u tih osam mikroba, ponosno se trglo, postalo žitkije i uz herojski napor se ujedinilo u jednu jedinu plazmodiju. Verujem da je to bio prvi višećelijski organizam i da sam to bio prvi pravi ja. Upravo tako, ja, Viskovic.

„A sad?“, upitah.

„Hm... Sad treba da naučiš da ubiješ i rastrgneš svog bližnjeg. Tako krupnom, kakav si postao, to ne bi trebalo da ti bude problem.“

„Druga živa bića?“

„Živa samo dok ih ne ubiješ, Visko. Nema ništa loše u tome; to se zove heterotrofni život.“

Nije mi delovalo opasno, susedi su mi bili prilično kržljavi. Pogledah malo oko sebe i odmah nađoh ono što mi je odgovaralo: Cukotić bacil, Petrović vibriion i Lopez spiroheta. Tri virulentne kužne paleoklice, zbog čijih sam toksina tokom celog arheozoika bio bolešljiv. Pridoh im, halapljivo ih zgrabih i rastrgnuh. To je bio prvi slučaj „prirodne selekcije“, pojam koji će kasnije doživeti veliki uspeh.

„A sad?“

„Sad treba da naučiš da... radiš one stvari... Da, ovaj... da se povežeš s drugim organizmom i da se prespojite. Nađi nekog ko ti se sviđa i razmenite malo DNK.“

„Ali...“

„Nije to ništa ružno, Visko, samo sledi svoje srce.“

Mislio sam da govori o VICU, tri ćelije koje su mi se komešale u središtu trupa, i uz malo mašte, mogle su se smatrati srcem. Izbacih V i stadoh da posmatram kud ide. Odmah je odmaglilo, otisnulo se uvijajući i izvijajući plazmu.

Sledio sam ga veslajući bičevima, sve dok ga nisam ugledao kako se pridružuje jednoj belančevinastoj želatinastoj masi srebrnkaste mikoplazme dugih vlaknastih trep(lj)avica i jarkocrvenih fimbrija. Tu sam mu izgubio trag.

„Ej, ti, želatinasta!“ viknuo sam. „Varam li se ili si ti to uzela moje srce?“

„Srca ovde dolaze i odlaze“, isceri se kradljivica srca. „Kako izgleda to tvoje?“

„Okrugla mikoplazma, bila je prilično gipka i meka kad sam je poslednji put osetio kako pulsira.“

„Tja, možeš sad ga uzmeš nazad, ako hoćeš. Ali moraš da dođeš po njega, plazmodijo.“

„Plazmodija je morfotip, a zove se Viskovic.“

„Aha, kako da ne, a želatina ti je strina i zove se Ljuba.“

Obazrivo sam joj prišao i priljubio se uz njenu lepljivu masu, zatim sam izvukao I, uspravio ga i zario u njeno telo kako bi našlo begunca. Op-op, izgubih i I koje se izmigoljilo i bacilo s plazmom i periplazmom u njeno U.

Tako sam izmislio seks. Bio sam malo nespretno, ali sam se od sveg srca trudio. Pitao sam želatinu kako joj se svidelo?

„Šta, ovo je bio seks?“, prasnula je u smeh podrhtavajući.

„Ovo ti nazivaš seksom?“ I dalje se smejući kao luda, zgrčila je analnu cevčicu i otisnula se bez traga, ostavivši me tu, slomljenog srca.

Bolela me je ta praznina, taj ponor u središtu mog bića. Da se razumemo, VISKOC nije ružno ime, ali to je ime povređene plazmodije, životinje s onesposobljenim „ja“. Odlučih da oko ostatka srca podignem kavez od šećernih peptida. „Nemoj to da radiš, Visko“, upozorio me je glas.

„Opet ti!“, prasnuh. „Može li se konačno znati ko si ti, do đavola?“

„Ja sam... glas tvoje drevne plazme. Prvobitni mikrob, Protoćelija iz koje ste svi vi rođeni, Ja koje obuhvata sve vas. Možeš da me zoveš 'VI'.“

„VI?“

„Da, VI. VI kao Visko, tvoj um, VI kao Vlc, tvoje srce, VI kao seme koje si posejao, VI kao sam život, sine moj.“

„Vidi, vidi...“ To izlaganje je donekle bilo logično. Možda je u meni i ostalo nešto od prvobitnog mikroba. A možda je ostalo i u drugima.

„Ako je tvoja plazma u svakom od nas, znači da je ima, primera radi, i u onoj Ljubi.“

„Upravo tako. I nešto ću ti obećati: ponovo ćeš je naći, Visko, ponovo ćeš je naći. I možda će tada biti malo bolje. Možda.“

„A možda si bio i deo Cukotića, Petrovića i Lopeza.“

„Bio sam, i još sam deo njih. I njih ćeš ponovo sresti, Visko, moja mašta je takva kakva je...“

„Hoćeš li i njih da evoluiráš?“

„Neću da ih 'evoluiram', ne sviđa mi se ta reč, zabavnije je reći da ću ih 'promeniti', Viskovicu.“

„Čekaj, čekaj. Nazvao si me Viskovic, ali jasno ti je da to ime više nema smisla.“

„Znam šta sam rekao. Zaviri u svoje srce i videćeš da sam u pravu. Hajde, ne boj se, nije to nikakva duhovna vežba...“

Presamitio sam se, hidrolizovao polisaharide i zavirio. Naravno, video sam samo C. Ali pri tom bliskom susretu primetio sam kako su mi V i I iz VISKO živnuli. Duplirali su se, delili na režnjeve, razdvajali,

sastavljali. Posle nekoliko minuta sasvim su se obnovili i pred sobom ugledah njega, VICA.

„Neka sam...“, vrisnuh. Ja sam ponovo JA, ona stara životinja, i osećao sam se bolje nego ikad. Lepo, rekoh sebi, baš lepo, sad me više niko neće zaustaviti, vreme je da svima očitam bukvicu, celom tom lopovskom ekosistemu! Briznuh u plač istovremeno se smejući, kao neko dete. Bio sam siguran da će iz mojih slanih suza nastati more, oh, da, gospođo, a u njemu će se začeti život, pravi život...

„Bravo, sad si prava životinja“, pohvalio me je glas, „međutim, treba još nešto da naučiš...“

„Da čujem. Mejozu? Fermentaciju? Ontogenezu?“

„Smrt, Visko.“

„Šališ se.“

„Nisi više mikrob, Visko. Životinje umiru.“

„Samo trenutak, prijatelju, samo trenutak... Da se lišim svega?“

„Svega.“

O AUTORU

Alesandro Bofa je rođen u Moskvi. Radio je kao biolog u Italiji, živi na Tajlandu i u Rimu. Ovo je njegova prva knjiga. Doživela je veliki uspeh kako u Italiji tako i u celom svetu: prevedena je na više od dvadeset jezika.

¹ Biljna vrsta čiji listovi nemaju peteljke već direktno priranjaju uz granu. (Prim. prev.)

² Zool.: organ u ustima mnogih mekušaca koji se sastoji od rožnate nazubljene opne; služi za usitnjavanje hrane. (Prim. prev.)

³ Fran.: doista. (Prim. prev.)

⁴ Vrsta barskih ptica. (Prim. prev.)

⁵ Gutanje izmeta, izopačen oblik nagona gladi. (Prim. prev.)

⁶ Figuratивно: niz patnji i poniženja (Prim. prev.)

⁷ Engl.: Advokati danas mogu da izvru slučaj kako god im se prohte, prasence. (Prim. prev.)

⁸ Engl.: Veoma inteligentna nadmoćna vrsta vrlo inteligentne i nadarene životinjske vrste. (Prim. prev.)

⁹ Vrste italijanskih sireva. (Prim. prev.)

¹⁰ Engl.: ukrštanje sličnih vrsta kako bi se očuvale željene osobine i isključio razvoj neželjenih. (Prim. prev.)

¹¹ Lat.: iz zavisti (Prim. prev.)

¹² Fran.: ljubavna veza. (Prim. prev.)

¹³ Lat.: najviše dobro (Prim. prev.)

¹⁴ Fran.: smisao postojanja (Prim. prev.)

¹⁵ Lat.: ili-ili (Prim. prev.)

¹⁶ Špan.: nadmičari u srednjoj Americi (Prim. prev.)

¹⁷ Eng.: Lovci na ucenjene glave (Prim. prev.)

¹⁸ U originalu se ovo prezime piše Zukotic, dakle, počinje poslednjim slovom abecede. (Prim. prev.)

¹⁹ Odnosi se na Mirmidonce, narod drevne Tesalije čiji je vladar bio Ahilej. (Prim. prev.)

²⁰ Kinesko jelo od mesa, povrća i pečurki (Prim. prev.)

²¹ Jedan od tri osnovna tipa strukture sunđera; predstavlja fazu između askona i leukona. (Prim. prev.)

²² Pas-hijena (Prim. prev.)

²³ Niski stenoviti brežuljci u Nacionalnom parku Serengeti u Tanzaniji. (Prim. prev.)